

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MUS5015

Navn: Mari Hansø Rogne

"Selvbestemmelsesteorien og norsk folkemusikk:
Tilrettelegging for motivasjon i ungdomsskolen"

"Self-Determination Theory and Norwegian Folk Music:
Facilitating for Motivation in upper Middle School"

Dato: 18.5.2022

Totalt antall sider: 115

Forord

Etter seks år som student på Nord universitet campus Levanger er jeg endelig i mål. Selv om veien har vært krevende, ville jeg ikke vært foruten alle oppturene og nedturene.

Veien for å lande dette utdanningsløpet har vært en lang prosess. Jeg har alltid visst at jeg ville bli lærer, så i påvente på at MAGLU-utdanningen skulle komme, studerte jeg et årsstudium i musikk i 2016. Det var disse studiepoengene som kvalifiserte meg til Master i musikk som fordypningsemne innad i Master i grunnskolelærer. Det var likevel ikke lett å få til. Jeg vil derfor gjerne takke rådgiverne på Nord universitet Levanger som har hjulpet meg å lande dette individuelle utdanningsløpet, selv om jeg skapte mye hodebry.

Tusen takk til min veileder, Roy A. Waade, som har hjulpet meg med å holde kursen fram til denne oppgavens innlevering. Jeg er takknemlig for alle de gode tilbakemeldingene og støtten jeg har fått.

Oppgaven ble skrevet i en krevende tid, både på grunn av covid-19-pandemien og egen sykdom. Jeg vil takke alle rundt meg som har lyttet og oppmuntret meg gjennom hele prosessen. Tusen takk til venner og familie for inspirerende videosamtaler, gode ord og motiverende pep-talks.

Levanger, 18. mai 2022

Mari Hansø Rogne

Sammendrag

Denne studien tar utgangspunkt i problemstillingen "*Hvordan motivere en ungdomsskoleklasse til å jobbe med norsk folkemusikk?*" Dette gjelder arbeid med emnet i faget musikk i ungdomsskolen. Studiens overordnede formål er å reaktualisere folkemusikksjangeren som undervisningstema i ungdomsskolen.

Studien inneholder flere innsamlingsmetoder: videomateriale, intervjumateriale og materiale fra spørreskjema. Studien har en pilot, som baserer seg på bruk av videoopptak av gjennomført undervisning, med meg som lærer, og et intervju av klassens faglærer i faget. Den siste metoden er bruk av spørreskjema, der jeg undersøker tendenser og holdninger i henhold til norsk folkemusikk hos musikk lærere i ungdomsskolen i mitt nærområde.

Studien baserer seg på selvbestemmelsesteorien, utarbeidet av Deci & Ryan. Denne teorien er sagt å være en oppskrift for å oppnå indre motivasjon og baserer seg på tre psykologiske behov som må dekkes for å oppnå dette: behovet for selvbestemmelse, behovet for tilhørighet og behovet for kompetanse. Jeg trekker også fram dokumentanalyse av Kunnskapsløftet 2020 som metode, da oppgavens bakgrunn baserer seg på at folkemusikk-begrepet er mindre framtreddende i fagfornyelsen enn det tidligere har vært i LK06.

Abstract

This thesis is based on the main question "*How to motivate a upper middle school class to work with Norwegian folk music?*". This applies to work within the music subject in middle school. The overall purpose of the thesis is to re-actualize the folk music genre as a teaching subject in middle school, but the reader is free to assess for themselves whether this is generalizing for their practice.

This study contains several collecting methods: video material, interview material and material from a questionnaire. This study has a pilot, which is based on the use of video recordings of a session with middle school students, with me as the teacher, and an interview with their music teacher. The last method is the use of a questionnaire, where I examine trends and attitudes for Norwegian folk music of music teachers in middle schools in my area.

This study is based on the self-determination theory, developed by Deci & Ryan. This theory is said to be a recipe for achieving inner motivation and is based on three psychological needs that must be met to achieve this: the need for self-determination, the need for belonging or relations and the need for competence. I also focus on a document analysis of Kunnskapsløftet 2020 as a method, as the background for the thesis is based on the fact that the concept of folk music is less prominent in the renewal than it has previously been in LK06.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Sammendrag	ii
Abstract	iii
1 Innledning	1
1.1 Forskerens bakgrunn	1
1.2 Oppgavens kontekst	2
1.3 Tema og avgrensning	4
1.4 Formål	4
1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål	4
1.6 Begrepsavklaring: Norsk folkemusikk	5
1.7 Forskerrollen: Student og forsker?	6
1.8 Oppgavens oppbygning	7
2 Teori	8
2.1 Læreplanteori	8
2.1.1 Kunnskapsløftet 2020 (LK20)	9
2.2 Motivasjonsteori	11
2.2.1 Indre og ytre motivasjon	11
2.2.2 Amotivasjon	13
2.2.3 Selvbestemmelsesteorien	14
3 Metode	17
3.1 Vitenskapsteoretiske betraktninger	17
3.1.1 Ontologi og epistemologi	17
3.1.2 Hermeneutikk	18
3.1.3 Abduksjon	18
3.1.4 Mitt ståsted	18
3.2 Valg av metode	19
3.2.1 Pilot	19
3.2.2 Spørreskjema som metode	21
3.2.3 Video som metode	23
3.2.4 Intervju som metode	24
3.2.5 Dokumentanalyse	24
3.2.6 Begrunnelse for valg av metode	25
3.2.7 Utvalg	26
3.3 Informasjon om innsamlet data og transkribering	27
3.3.1 Videomateriale	27
3.3.2 Intervjumateriale	28
3.3.3 Materiale fra spørreskjema (Nettskjema)	29
3.4 Analyse og tolkning av data	29
3.5 Kvalitet i studien	30
3.5.1 Reliabilitet	30
3.5.2 Validitet	31
3.5.3 Overførbarhet	32
3.6 Forskningsetikk	32

4	Presentasjon av materiale og drøfting	34
4.1	<i>Videomateriale</i>	34
4.2	<i>Intervjumateriale</i>	38
4.2.1	(1) Folkemusikk	39
4.2.2	(2) Motivasjon	39
4.2.3	(3) Fagfornyelsen	41
4.3	<i>Spørreskjema: Respondent 1</i>	42
4.3.1	(1) Folkemusikk	42
4.3.2	(2) Motivasjon	43
4.3.3	(3) Fagfornyelsen	43
4.4	<i>Spørreskjema: Respondent 2</i>	44
4.4.1	(1) Folkemusikk	44
4.4.2	(2) Motivasjon	45
4.4.3	(3) Fagfornyelsen	45
4.5	<i>Spørreskjema: Respondent 3</i>	46
4.5.1	(1) Folkemusikk	46
4.5.2	(2) Motivasjon	47
4.5.3	(3) Fagfornyelsen	48
4.6	<i>Resultater fra Kunnskapsløftet 2020 og drøfting</i>	48
4.6.1	Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen	48
4.6.2	Musikkfaget i LK20	50
4.7	<i>Selvbestemmelsesteorien</i>	52
4.7.1	Behovet for selvbestemmelse	52
4.7.2	Behovet for kompetanse	53
4.7.3	Behovet for tilhørighet	54
4.8	<i>Norsk folkemusikk</i>	55
4.9	<i>Fagfornyelsen</i>	56
4.10	<i>Avsluttende refleksjoner</i>	56
6	Avslutning	59
	Litteraturliste	61
	Vedlegg	I
	<i>Vedlegg 1: Utdrag av videotranskripsjon</i>	<i>I</i>
	<i>Vedlegg 2: Intervjuguide</i>	<i>VI</i>
	<i>Vedlegg 3: Transkripsjon av intervju</i>	<i>VIII</i>
	<i>Vedlegg 4: Spørreskjema</i>	<i>XVII</i>
	<i>Vedlegg 5: Spørreskjema, respondent 1</i>	<i>XXII</i>
	<i>Vedlegg 6: Spørreskjema, respondent 2</i>	<i>XXIV</i>
	<i>Vedlegg 7: Spørreskjema, respondent 3</i>	<i>XXVII</i>
	<i>Vedlegg 8: Spørreskjema, respondent 1, 2 og 3</i>	<i>XXX</i>
	<i>Vedlegg 9: Flow-sonen</i>	<i>XXXIV</i>
	<i>Vedlegg 10: Jan Magne Førdes "Bruremarsj"</i>	<i>XXXV</i>
	<i>Vedlegg 11: Arrangement av Jan Magne Førdes "Bruremarsj"</i>	<i>XXXVI</i>
	<i>Vedlegg 12: Stegvis-deduktiv induktiv metode</i>	<i>XXXVII</i>
	<i>Vedlegg 13: Reven og rotta og grisen</i>	<i>XXXVIII</i>
	<i>Vedlegg 14: Samtykkeskjema til intervjuinformant</i>	<i>XXXIX</i>

<i>Vedlegg 15: Samtykkeskjema til foresatte og elever</i>	<i>XLI</i>
<i>Vedlegg 16: Prosjektets godkjenning fra NSD</i>	<i>XLIII</i>

1 Innledning

1.1 Forskerens bakgrunn

Jeg verken er eller har vært folkemusiker. Jeg har alltid vært interessert i andre sjangre, som pop og rock. Likevel har jeg hatt et forhold til folkemusikken gjennom egen skolegang og utdanning. Jeg er født og oppvokst i Kristiansund, en kommune med et aktivt kulturliv. Som antakeligvis mange andre, ble også jeg tidlig introdusert til folkemusikken gjennom folketoner som *Kjerringa med staven*, *Per Spelmann* og *Musevisa*, men var først da jeg begynte på Musikk, dans og drama på videregående at jeg åpnet aktivt øynene for folkemusikksjangeren.

Jeg utviklet en stor respekt for sjangeren på videregående. Jeg hadde flere klassekamerater som var (og er) delvis eller fullstendige folkemusikere, som mange på et tidspunkt spurte om jeg kunne være med å akkompagnere på deres utøvende eksamener. Jeg innså fort at dette er en krevende sjanger å utøve. Dette kom også frem da vi sang Jan Magne Førdes komposisjoner i kor og hadde workshop med Øystein Sandbukt.

Da jeg begynte på Nord universitet i 2016 i Levanger ble jeg møtt med et bredt fokus på folkemusikk, kanskje spesielt norsk folkemusikk, både gjennom pensumlitteratur, foreleseres bakgrunn og eksamensoppgaver. Dette ble en sjanger jeg utviklet respekt for, da jeg er klar over hvor krevende det kan være. Dette er også noe av grunnen til at jeg valgte å skrive denne oppgaven i norsk folkemusikk.

Et annet viktig poeng er at jeg, som kommer fra en kulturrik by, er opptatt av at kommende generasjoner skal få føle på den samme stoltheten av å være kulturbærer og videreføre og bevare norsk kultur.

Folkemusikksjangeren er kanskje ikke det første man tenker på når man tenker på musikk ungdom engasjerer seg i; da ser vi nok heller på strømmetjenesters topplister eller gjeldende trender på sosiale media. Så selv om man kommer fra en kulturell by eller et sted med mye historie, er det ikke nødvendigvis gitt at du har et aktivt forhold til musikksjangeren som stammer derfra. Jeg antar at de som har et aktivt forhold til sjangeren har blitt introdusert til den gjennom bekjente, forbilder, gjennom skolen eller annen ytre påvirkning. Dette gjelder også for meg personlig; folkemusikk er ikke en sjanger jeg har vært spesielt opptatt av før

denne studien, men det var også litt av hensikten. Hvis *jeg*, uten noe dypt forhold til eller lang erfaring i sjangeren kan motivere elever til å synes positivt om sjangeren, har jeg bevist noe viktig med studien.

Valget av tema for denne oppgaven innebærer flere kontekster. For det første studerer jeg primært master i grunnskolelærer. På dette studiet, velger vi et fordypningsemne som vi skal skrive masteroppgaven vår i, samtidig som det skal være en pedagogisk vinklet oppgave. For det andre er fordypningsemnet mitt musikk, noe som i utgangspunktet ikke lar seg gjøre på Nord universitet Levanger, da musikk ikke er et fag vi kan velge i 5-10-utdanningen. Jeg studerer derfor fordypningsemnet mitt gjennom et annet studie, Master i musikk. Dette studiet har andre retningslinjer og kriterier å forholde seg til, da de som studerer dette skal få tittelen master i musikk på vitnemålet, mens jeg skal få tittelen master i grunnskolelærer. Det har derfor vært vanskelig å finne en løsning som oppfyller kriteriene til begge studiene. Ved å se på temaet norsk folkemusikk og Kunnskapsløftet ser jeg en mulighet i å få fylt begge studiers kriterier.

Oppgaven har også andre koblinger: Det er først og fremst en mastergradsavhandling, men noe av materialet ble også brukt som en eksamen i fordypningsemnet Ensemble: Teori, metode og praksis (MUS5004). Mer om dette under *Pilot*.

1.2 Oppgavens kontekst

I LK06s Formål i musikkfaget står det at "Musikkfaget ivaretar både musikalsk mangfold og sjangerbredde. Samisk og norsk musikk, andre kulturers folkemusikk, kunstmusikk og ulike former for improvisert og rytmisk musikk." (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 80)

Begrepene folkemusikk, norsk folkemusikk, kulturarv og kulturuttrykk er stikkord vi finner gjennom hele Kunnskapsløftet, både under Generell del og under alle trinns kompetansemål.

For meg virker det tydelig at LK06 har hatt et bredt fokus på å implementere norsk folkemusikk i skolen, uten at dette går på bekostning av andre sjangre da vi finner andre kompetansemål som belyser disse.

Og så kom LK20. Begrepet "folkemusikk" nevnes én gang, under "Fagets relevans og sentrale verdier":

I musikk skal elevene møte et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykk som åpner dører til større fellesskap. Møter med levende musikk er en naturlig del av dette, og elevene skal få oppleve at folkemusikk og samisk musikkultur er viktige deler av vår felles kultur og kulturarv.

Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 80

Vi finner likevel ingen kompetansemål som understreker dette konkret, men vi finner flere som kan *tolkes* dithen. Etter 2. årstrinn skal elevene kunne "(...) utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven." (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 83), etter 4. årstrinn skal elevene kunne "(...) utøve og utforske et repertoar av sanger og danser fra ulike musikkulturer, inkludert samisk musikkultur" (s. 83), etter 7. årstrinn skal elevene kunne "(...) utøve et repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans fra samtiden og historien" (s. 84) og sist etter 10. årstrinn skal elevene kunne (...) utøve et variert repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans" (s. 84).

Kompetansemålene under 2., 4. og 7. trinn som er listet opp ovenfor har alle formuleringer som kan forklares i retning norsk folkemusikk. Likevel kan det være rom for tolkning. De beskrives alle med "et repertoar", noe som gir skolens lærere noe valgfrihet i sjangerlære, selv om det spesifikt nevnes kulturarv. Men hva legger lærerne i "kulturarv"? Tenker de da på Grieg, trøndersk musikk eller norsk folkemusikk?

Lærerne har spesielt stor frihet på ungdomsskolen. Da skal de lære bort et "variert repertoar". Ordet "variert" gir lærerne mye makt i å velge hva som skal læres, noe som i utgangspunktet er fint, fordi lærere sitter gjerne på mer kompetanse i yrkespraksisen, men hva velger de? Og går det på bekostning av andre emner eller sjangere?

Denne valgfriheten lærerne nå innehar, ble bakgrunnen for valget av min problemstilling. Jeg ønsker gjennom denne studien å belyse temaet norsk folkemusikk for å reaktualisere sjangeren som undervisningsemne i ungdomsskolen, nå som LK20 har åpnet opp for mer frihet i repertoarvalg.

1.3 Tema og avgrensning

Tema for denne oppgaven omhandler norsk folkemusikk i ungdomsskolen, knyttet til norsk folkemusikk som undervisning i musikkfaget i ungdomsskolen, uavhengig av trinn og metode. Dette gjelder ikke samisk folkemusikk, da jeg definerer dette som en annen type folkemusikk enn den norske (mer om dette under *Begrepsavklaring*).

Jeg har også gjort en geografisk avgrensning i innsamling av empiri. Grunnet koronapandemien og restriksjoner på skoler har jeg valgt å gjennomføre en spørreundersøkelse på tre ulike ungdomsskoler på Innherred i tillegg til piloten for denne studien.

1.4 Formål

Formålet med oppgaven er først og fremst å opplyse og reaktualisere norsk folkemusikk som undervisningstema i musikkfaget i ungdomsskolen.

1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål

Da denne oppgaven begynte å ta form, høsten 2021, var planen å gjennomføre en enkeltcasestudie med en 10. klasse og deres musikk lærer. Grunnet covid-19, ble det ikke slik, men det er verdt å nevne at problemstillingen på dette tidspunktet hadde en annen tyngde enn slik den lyder nå. Min gamle problemstilling lød: *Hvordan motivere en 10. klasse til å jobbe med tistemthet og folkemusikk?* Altså hadde oppgaven en tyngde på innstudering av tistemthet; det har den ikke i dag. Jeg nevner dette da både videomaterialet og intervjumaterialet for denne studien bærer preg av dette. Formålet består det samme selv om fokuset har endret seg noe. Mer om dette under *Pilot*.

Ut ifra nevnt bakgrunn, ender jeg opp med denne problemstillingen:

Hvordan motivere en ungdomsskoleklasse til å jobbe med norsk folkemusikk?

Denne problemstillingen vil bli undersøkt basert på disse forskningsspørsmålene:

- Hvordan kan jeg bli bevisstgjort på motivasjonsarbeid gjennom eget opplegg og motivasjonsteori?

- Hvordan jobbes det med norsk folkemusikk i ungdomsskolen og opplever elevene at dette er motiverende?

Problemstillingen vil bli drøftet gjennom innsamlet empiri, LK20 og gjennom Deci & Ryans selvbestemmelsesteori og dens tre behov. Disse tre behovene, samtidig som jeg tolker betydningen av disse behovene ved å implementere begreper som mestring, mestringsforventning, flow og relasjonskompetanse.

1.6 Begrepsavklaring: Norsk folkemusikk

Folkemusikk er noe ulikt for alle, avhengig av identitet, kultur, arv og miljø. Folkemusikkbegrepet defineres generelt som musikk "(...) fra menneskestemmen og musikkinstrumenter. Men den er også et symbol på tilhørighet og identitet." (Ofsdal, 2001, s. 4) For noen betyr dette fele, mens for andre betyr dette fløyter.

Ofsdal (2001, s. 5) definerer begrepet gjennom tre punkt: 1. Musikken har gått gjennom muntlig tradisjon, 2. Musikken er avhengig av utøverens formidling og uttrykk, noe som skaper variasjon over tid og 3. Musikken bæres av en gruppe mennesker som en tradisjon, og denne gruppen bestemmer også dens videreutvikling.

"Når materialet videreføres fra person til person uten nedtegnelse kaller vi det muntlig tradering." skriver Knudsen (2010, s. 128) Hun skriver at dette er et sterkt kjennetegn på folkemusikken og at "En kan si at musikken er laget for å traderes muntlig, og preget av en muntlig traderingsprosess. Denne læringsformen har sin egen godt utprøvde metodikk, som kan kalles "lytte og herme-metoden"." (Knudsen, 2010, s. 129) Jeg vil i denne konteksten vise til *mesterlære* – en metode som ofte brukes på instrumental- og vokaldanning på alle nivåer. Hanken & Johansen (2013, s. 98) beskriver mesterlære slik: "Mesteren viler sin elev etter et bestemt mønster (Lauvås og Handal, 2000, s. 61): Først *demonstrerer* mesteren riktig utførelse, så *øver* svennen mens mesteren *korrigerer* utførelsen til han er fornøyd med resultatet." Et eksempel på dette vil være at mesteren først synger en frase, for så å få eleven til å gjenta til han kan det utenat og mesteren er tilfreds med resultatet.

Norsk folkemusikk, derimot, er noe som er karakteristisk for Norge.

Her i Norge var organisten og komponisten Ludvig Mathias Lindeman den første som for alvor begynte å tråle landet på kryss og tvers på leting etter tradisjonell folkemusikk. Vi kan derfor si at innsamlingen av den norske folkemusikken egentlig startet i 1840-årene med reisene til Lindeman.

Aksdal, 1993, s. 317

Selv om Lindeman stod i søkelyset for norsk folkemusikk en periode, var han ikke først ut med innsamlingen og publiseringen av den; dette foregikk rundt 100 år tidligere (Aksdal, 1993). Fremtredende for den norske folkemusikken var strengeinstrumenter som fele og lyre, folketoner som "Musevisa" (reinlender), "Pål sine høner" (halling) og "Kjerringa med staven" (springar) (Ofsdal, 2001, s. 5).

Norsk folkemusikk er ikke bare gammel musikk som har gått gjennom muntlig arv og tradisjon. Artister som Alexander Rybak og Gåte er norske artister som har modernisert folketoner, melodier og instrumenter og som egentlig har reaktualisert sjangeren i dag. Disse artistene blander folkemusikksjangeren med mer dagsaktuelle sjangere, som pop og rock. Også på sosiale media-apper, som TikTok, finner vi slike moderniseringer av "sjantier" altså viser fra sjøfolk. 2021 ble utnevnt til å være "Shantienes år" hashtagger som #shantytok og #seashantytok er oppe i flere titalls millioner visninger (NTB, 2021).

I denne oppgaven vil jeg presisere at norsk folkemusikk *ikke* inkluderer samisk folkemusikk. Dette er for det første fordi musikken har distinkte forskjeller i uttrykk, instrumenter og vokalteknikk, men for det andre også fordi det stammer fra et ulikt musikalsk utgangspunkt og uttrykk. Samene stammer fra andre folkegrupper utenfor Nord-Skandinavia, men er i dag en del av dagens norske, svenske og finske kultur (Graff, 1993), men likevel vil jeg ikke inkludere den samiske folkemusikken som en del av den norske folkemusikken i denne oppgaven.

1.7 Forskerrollen: Student og forsker?

"Enkelte vil mene at studenter i en grunnutdanning ikke kan drive forskning." skriver Dalland (2012, s. 48) Han forklarer videre at dette ikke nødvendigvis alltid er tilfellet, da forskning

handler i bunn og grunn om å søke klarhet og forståelse i et felt.

Jeg er sisteårsstudent på Master i grunnskolelærer 5-10. Det er første gang jeg gjennomfører forskning og utøving av metodene jeg benytter meg av. Likevel er det verdt å belyse at å gjøre noe selv er den beste måten å lære det på: "Det å gjennomføre en egen undersøkelse er den mest naturlige måten å lære forskning på." (Dalland, 2012, s. 48)

1.8 Oppgavens oppbygning

Jeg har i denne innledningen fortalt om forskerens bakgrunn, oppgavens kontekst, tema, formål, oppgavens problemstilling, en begrepsavklaring av norsk folkemusikk og fortalt om studenten som forsker.

I kapittel 2 går jeg gjennom relevant teorigrunnlag for denne studien. Jeg skriver om læreplanteori og Kunnskapsløftet 2020 først, før jeg går over til motivasjonsteori. Her vil jeg beskrive ulike typer for motivasjon, hovedsakelig selvbestemmelsesteorien innenfor indre motivasjon.

I kapittel 3 går jeg gjennom studiens metoder. Studien inneholder en pilot, som vil bli beskrevet, sammen med andre metoder jeg benytter meg av. Jeg gir også informasjon om transkribering og annen info om materialet som jeg finner relevant for leseren å vite. Jeg skriver også om kvalitet i studien: reliabilitet, validitet og overførbarhet/generalisering før jeg avslutter med forskningsetikk.

I denne oppgaven er kapittel 4 *både* resultater og drøfting. Jeg har valgt å slå sammen disse to, både fordi de henger tett sammen og det er naturlig av den grunn at jeg slipper å gjenta materialet flere ganger. Kapittel 5 inneholder noen avsluttende tanker og erfaringer.

2 Teori

2.1 Læreplanteori

Dale (2009) forklarer godt hva den formelle læreplanen *er*, og hva dens *funksjon* er:

Den formelle læreplanen er et samfunnsmandat som forplikter skolen i forhold til bestemte mål og retningslinjer, og den strukturerer et rom for handlinger og aktiviteter i skolen eller i en lærerutdanning gjennom innholdsbeskrivelser og prinsipper for å organisere og vurdere elevene (studentene).

Dale, 2009, s. 12

Læreplanen er også styrende for skolens rammer gjennom å beskrive og definere hva som skal undervises og læres i skolen. I tillegg formaliserer læreplaner "(...) undervisningen med mål, innhold, metoder og vurdering av elevene innenfor et studieforløp med begynnelse og slutt." (Dale, 2009, s. 12)

"I norsk skolevirkelighet forbindes læreplaner med nasjonale reformer og dokumenter som gjelder skolens organisering og innhold." (Karseth & Sivesund, 2009, s. 25) Karseth & Sivesund forklarer videre at i blant annet land som Norge, er de formelle læreplanene utarbeidet av statlige departement og direktorater, sammen med fagekspert, lærere og andre aktuelle personer fra relevante fagfelt. Forfatterne skriver videre at det er læreplanen som uttrykker og berører skolemandatets mål, oppgaver og autoritet utad. Læreplanen uttrykker "(...) et samfunnsmandat for skolen som forplikter skolen i forhold til bestemte mål og retningslinjer." (Karseth & Sivesund, 2009, s. 25; Dale, 2006; Engelsen, 2006; Gundem, 2008). Læreplanene legger altså opp til, avhengig av fortolkning, "(...) føringer for skolens virksomhet i form av mål, angivelse av fag, temaer og stoff og prinsipper for organisering og vurdering." (s. 25) Ved utarbeiding av skriftlige læreplaner tas det store hensyn allerede i utformingsfasen, da det ikke utelukkende er et politisk dokument. Det tas, ifølge Sivesund & Karseth (2009, s. 26; Sivesund, 2002), hensyn til "(...) offentlige, faglige, profesjonelle og praktiske forhold."

Politikk og offentlighet vil danne rammen for slike verk, men det vil også ha mye å si for "(...) hvordan læreplanen fungerer i planlegging og tilrettelegging av undervisning, og hvordan den blir forstått av alle parter som inngår i utdanningssystemet." (Karseth & Sivesund, 2009, s.

26) Forfatterne skriver også at det er sentralt å tilrettelegge og ivareta for elevenes forutsetninger, alt etter faglig nivå og trinn, i et slikt plandokument.

Læreplanutforming er altså en sammensatt prosess som har mange hensyn å ta, både pedagogisk og politisk. Men i tillegg til dette skal også læreplanen være med på "(...) å ivareta samfunnsverdier og individrettigheter." (Karseth & Sivesund, 2009, s. 26) Læreplanen i norsk skole vil i praksis fungere som en type *kontrakt* mellom offentligheten, skolen og politikken; læreplanen blir altså et slags lim mellom skole, hjem og samfunn, etter loven.

Læreplanene i norsk skole legger opp til hva som skal læres og innen når det skal være lært, altså ulike kompetansemål til ulike trinn. Dette innholdet kan blant annet være "(...) kunnskaper, holdninger og ferdigheter som inngår i undervisning, oppdragelse og opplæring.", ifølge Karseth & Sivesund (2009 s. 38) I NOU 2014: 7 (2014) står det at den norske læreplanmodellen er innholdsorientert, altså gir de anvisninger for innhold i opplæringen, eksempelvis arbeidsmåter og lærestoff. Dette angår også normalplanen fra 1939 (N93) og mønsterplanene fra 1974 og 1987 (M74 og M87). De skriver videre at læreplanen fra 1997 (L97) var mer målorienterte, altså ligger det fortsatt føringer for innhold, men samtidig er det mål som er styrende i planlegging og gjennomføring av opplæringen. Likevel var det først gjennom Kunnskapsløftet i 2006 (LK06) "(...) at mål for elevenes forventede læring ble formidlet som den sentrale delen av læreplanene. Læreplanene skulle være mindre detaljerte enn tidligere og på den måten gi rom for lokale valg av innhold og arbeidsmåter." (NOU 2014: 7, 2014, s. 97)

2.1.1 Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

I St.Meld. 28 (2015-2016) legger daværende regjering frem at en fornyelse av Kunnskapsløftet skal skje. "Fornyelsen av Kunnskapsløftet skal gi en bedre sammenheng mellom de ulike delene av læreplanverket, slik at både skolens brede formål og elevenes faglige læring blir bedre ivaretatt." (St. Meld. 28, 2015-2016, s. 6) Det står videre at det er et behov for denne fornyingen, både i henhold til strukturell sammenheng og for å gi et bedre grunnlag for planlegging og gjennomføring

I dagens 2022 arbeider norsk skole etter Kunnskapsløftet 2020, også kjent som LK20. Dette læreplanverket ble innført fra august 2020 i norsk grunnskole og inneholder en ny overordnet

del og nye læreplaner, skriver Malin Saabye i LK20s forord (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 3). En ny overordnet del erstatter LK06s generelle del: "Overordnet del gjelder alle læreplaner og beskriver hvilke verdier og prinsipper grunnopplæringen skal bygge på." (Utdanningsdirektoratet, 2019)

Det står videre i forordet at "Tre nye tverrfaglige temaer skal inn i skolen: folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling."

(Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 3) Disse tre tverrfaglige emnene er en del av LK20s nye struktur. Fagene i LK20 er nå bygd opp slik:

1. Om faget
 - Fagets relevans og sentrale verdier
 - Kjerneelementer
 - Tverrfaglige tema
 - Grunnleggende ferdigheter
2. Kompetansemål og vurdering
3. Vurderingsordning

Utdanningsdirektoratet (2019) skriver at dybdelæring er nytt i Kunnskapsløftet 2020. St. Meld. 28 (2015-2016, s. 7) skriver at dette er for tilrettelegging av elevenes varige kunnskap og forståelse, derfor må læreplanene være mer konsentrerte. Noe av årsaken til innføringen av dybdelæringen kan være en tydeligere prioritering i de ulike fagene. I St. Meld. 28 står det, i sammenheng med stofftrengsel i skolen, at

Utfordringen er at nye temaer og kompetanser tas inn i skolen uten at noe annet tas ut. Utvalget fremhever at mange av dagens fag er innholdsmessig brede, og at dette gjør det utfordrende å arbeide grundig nok og gå i dybden med det elevene skal lære.

St. Meld. 28 2015-2016, s. 33

I denne sammenheng refererer også St. Meld. 28 (2015-2016, s. 42) til NOU 2015: 8, der det foreslås "(...) færre og mer likt utformede kompetansemål (...)" for å bedre utgangspunktet til dybdelæring.

2.2 *Motivasjonsteori*

Innenfor motivasjonsteori finner vi mange ulike metoder og psykologiske behov som må dekkers for å oppnå motivasjon hos en person. Motivasjon kan vinkles og påvirkes fra mange hold og vi finner mange teorier som kan fortelle oss hvordan vi skal gjøre dette. Jeg har i denne oppgaven valgt meg ut selvbestemmelsesteorien av Deci & Ryan og hvordan indre motivasjon påvirkes av teoriens tre psykologiske behov til å løse problemstillingen min.

I dette underkapitlet vil jeg gå gjennom ulike former for ytre og indre motivasjon. Deretter vil jeg kort forklare om amotivasjon før jeg presenterer selvbestemmelsesteorien (SDT) av Deci & Ryan. Under selvbestemmelsesteorien vil jeg også knytte inn relevante begrep som mestring og mestringsforventning og relasjonskompetanse.

2.2.1 *Indre og ytre motivasjon*

Når man skal gjennomføre en aktivitet, er man ofte styrt av noe som får en til å gjennomføre aktiviteten. Får jeg en premie hvis jeg gjør aktiviteten? Får jeg kunnskap jeg har lyst på? Skammer jeg meg hvis jeg ikke gjør det? I motivasjonsteori er det vanlig å skille mellom *indre og ytre motivasjon*.

Den største forskjellen mellom ytre og indre motivasjon er at *indre motivasjon* styres av interesse, ifølge Ryan & Deci (2009, i Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 66). Indre motivasjon styres av *selvbestemmelse* (herunder selvbestemmelsesteorien); aktiviteten gjennomføres av egen lyst, interesse eller glede (Skaalvik & Skaalvik, 2013, s. 147).

Indre motivasjon blir fremstilt som den optimale formen for motivasjon, i motsetning til ytre motivasjon (Skaalvik & Skaalvik, 2013). Den optimale formen for indre motivasjon beskriver Csikszentmihalyi (1990, i Lyngsnes & Rismark, 2014) som en flyt-tilstand; *flow*. Når en elev er i "flow-sonen" vil dynamikken mellom utfordring og kompetanse være sammenvevd. I modellen fra Hanssen & Andersen (2012, i Lyngsnes & Rismark, 2014, s. 148, vedlegg 9) ser vi tydelig hvor dette spennet ligger når man er i denne sonen. Denne tilstanden oppstår når man er intenst fordypet i aktiviteten som personen både mestrer og blir utfordret av, samtidig som det oppleves som spennende materiale. Elever som blir utsatt for *for* vanskelig materiale for deres kompetanse og havner enten under eller ovenfor flow-sonen vil potensielt bli utsatt for angst eller kjedsomhet. Det er derfor viktig at eleven har gode forkunnskaper og et visst

engasjement for gjennomføring for å oppnå denne tilstanden (Lyngsnes & Rismark, 2014, s. 148-149).

Ytre motivasjon er motivasjon som oppstår gjennom påvirkning av noe ytre. Dette kan være på grunn av belønning eller for å unngå skyldfølelse. Det er altså ikke aktiviteten i seg selv som motiverer, men man styres av belønningen (eller noe annet ytre). Innen ytre motivasjon skiller vi mellom to ulike typer: *kontrollert ytre motivasjon* og *autonom ytre motivasjon* (Skaalvik & Skaalvik, 2013, s. 146-147).

Kontrollert ytre motivasjon er styrt av noe utenfor som styrer, for eksempel en følelse av tvang. En ekstrem versjon av kontrollert ytre motivasjon er hvis en elev gjennomfører en aktivitet "(...) for å oppnå belønning eller for å unngå en eller annen form for straff eller sanksjon." (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 67) En annen form for denne motivasjonen er gjennomføring av aktiviteten styrt av skam og skyldfølelse eller frykt for å ikke prestere.

Autonom ytre motivasjon, derimot, styres til dels av det autonome eller det selvbestemte. Eleven har gjennom denne typen motivasjon internalisert verdien av å gjennomføringen, men likevel skiller dette fra indre motivasjon da det ikke er *interesse* eller *glede* som motiverer aktiviteten; den gjennomføres fortsatt fordi det forventes, selv om eleven velger det selv (Skaalvik & Skaalvik, 2013). Et eksempel på dette kan være at eleven velger selv å møte opp tidsnok til skolen. Eleven har ikke interesse eller glede av å komme tidsnok, men velger å gjøre det fordi det står overens med elevens verdier.

Det autonom ytre motivasjon og indre motivasjon har til felles, er at de begge krever høy følelse av selvbestemmelse og krever ikke motivasjon gjennom ytre midler som belønning for gjennomføring.

I tidligere verk fra Deci & Ryan refereres det til videre underkategorier innen kontrollert og autonom ytre motivasjon. Strandkleiv (2006, s. 21-22) refererer til Deci & Ryans *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior* fra 1985, et verk som regnes som Deci & Ryans hovedverk, der han skiller videre i kategoriene *ytre regulering*, *indre tvang*, *identifisert regulering* og *integrert regulering*:

- *Ytre regulering*: Aktiviteten gjennomføres fordi "man føler at man må". Gjennomføringen blir gjerne belønnet (for å motivere) eller man kan "trusler" hvis man velger å ikke gjennomføre. Eksempel: "Jeg gjør lekser fordi jeg må."
- *Indre tvang*: Aktiviteten gjennomføres fordi personen føler en "indre tvang"; dette kan styres av dårlig samvittighet, skam eller skyld. Eksempel: "Jeg gjør lekser fordi jeg får dårlig samvittighet hvis jeg ikke gjør dem."
- *Identifisert regulering*: Aktiviteten gjennomføres av rutine, f.eks. gjennom regler og rutiner. Personen opplever gjerne at dette er selvbestemt og finner handlingene fornuftige og nyttige. Eksempel: "Jeg gjør en innsats i fag X fordi det er viktig for utdanningen min."
- *Integrert regulering*: Aktiviteten gjennomføres av selvbestemmelse og står likestilt med det personen står for og har lyst til. En 10-åring vil kanskje sparke ball inne, mens en 20-åring vil mene at dette er farlig, kan ødelegge ting og det er ikke noe som er overens med hans verdier.

Ytre regulering og indre tvang kan ses i sammenheng med kontrollert ytre motivasjon, mens identifisert regulering og integrert regulering kan ses i sammenheng med autonom ytre motivasjon.

2.2.2 Amotivasjon

En annen type motivasjon jeg kort vil forklare, er *amotivasjon*. Amotivasjon er et begrep som brukes når en elev ikke har noen intensjon om å gjennomføre aktiviteten i utgangspunktet. Det er altså ikke snakk om mangel på motivasjon i seg selv, men heller mangel på motivasjon *for* eller mangel på intensjon om å gjennomføre i det hele tatt. Dette kan skyldes av at eleven ikke ser verdi i gjennomføringen eller at eleven ikke tror de klarer å gjennomføre. Det er altså mangel på *mestringsforventning* (mer om dette under *Selvbestemmelsesteorien*) (Skaalvik & Skaalvik, 2013, s. 146-147).

2.2.3 *Selvbestemmelsesteorien*

I løpet av over 30 år har Edward Deci (2012, 3:56) og hans kamerat Rich Ryan utviklet motivasjonsteorien som de kaller self-determination theory (SDT, oversatt selvbestemmelsesteorien). Teorien baserer seg på at dersom tre gitte behov blir påvirket, vil man utvikle en indre motivasjon. Disse tre behovene er: 1. Behovet for autonomi eller selvbestemmelse, 2. Behovet for kompetanse og 3. Behovet for tilhørighet (Skaalvik & Skaalvik, 2015; Deci & Ryan, 2000).

Strandkleiv (2006, s. 15) skriver at når disse behovene blir dekt, vil dette vekke en indre motivasjon. Men når det behovene *ikke* ivaretas "(...) vil det over tid gå ut over elevenes personlige utvikling." Strandkleiv mener at understimulering av behovene vil ikke elevene lenger være motiverte av det indre, men heller av det ytre og kun bli "brikker i skolespillet".

Det første behovet er *behovet for autonomi/selvbestemmelse*. Dette behovet handler om å føle seg selvstendig, å føle at man tar egne avgjørelser og styrer egne handlinger (Skaalvik & Skaalvik, 2015). I skolesammenheng kan dette handle om å ha medbestemmelse i undervisningen, for eksempel ved å kunne velge arbeidsmetode selv, bli hørt når de ytrer ønsker eller om man skal jobbe alene eller i gruppe. "Skolen har dessverre ikke tradisjon for å ta med elevene i planleggingen av læringsarbeidet.", skriver Strandkleiv (2006, s. 16) Han skriver også at i denne sammenheng vil elevene fort bli passive.

Deci & Ryan (referert i Skaalvik & Skaalvik, 2013) gjør et klart skille mellom aktiviteter som er faktisk selvbestemte og aktiviteter som gjøres på grunn av ytre påvirkning, som belønning, tvang eller trussel om straff. Da vil ikke aktiviteten lenger være selvbestemt, fordi aktiviteten kun gjennomføres på grunn av ytre motivasjon. "Jo større grad av ytre kontroll, desto mer vil indre motivasjon bli undergravd." skriver Skaalvik & Skaalvik (2013, s. 145) i denne sammenheng.

Læreren kan også bidra til å fylle dette behovet ved å være *autonomistøttende*. Skaalvik & Skaalvik (2015, s. 69) beskriver at slike karakteristika kan være at læreren ...

- gir elevene gode begrunnelser for valgene som tas
- lytter til elevene og lar dem gi uttrykk for sine synspunkter
- gir elevene valgmuligheter der det er mulig
- gir så få direktiver som mulig

- tar elevenes spørsmål, erfaringer og ønsker på alvor
- oppfordrer elevene til å ta initiativ

Skaalvik & Skaalvik (2015, s. 70) skriver at det i dag er en tendens til at skole ikke gjennomføres autonomistøttende. Det er økt fokus på testing, kontroll og målstyring globalt, noe som bidrar til en prestasjonsorientert skole. De skriver i denne sammenheng at det er med på å *svække* elevenes indre motivasjon.

Det andre behovet er *behovet for kompetanse*. Dette er et behov, som ifølge Skaalvik & Skaalvik (2015, s. 69), kan dekkes av både "(...) mestring, mestringsforventning, faglig selvvurdering og forventning om å lykkes." Dette punktet kan derfor ses i lys av Banduras begreper om "self-efficacy" og "mastery expectations", altså mestring og mestringsforventning. Disse begrepene refererer direkte til om elevene har en forventning om de klarer å mestre sagt oppgave. Dette handler ikke nødvendigvis om hvor flinke de er, men det faktum om de faktisk tror de greier det eller ikke (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 18-19). Skaalvik & Skaalvik (2013, s. 145) skriver dessuten at behovet for kompetanse og følelsen av kompetanse, også øker motivasjonen for å gjenta aktiviteten på et senere tidspunkt.

Under behovet for kompetanse, er det også viktig at elevene blir utfordret på alle de riktige måtene; lærestoffet må ikke være for vanskelig og heller ikke for lett. Som beskrevet tidligere, kalles denne dynamikken mellom utfordring og kompetanse for *flow* (se vedlegg 9). For at elevene ikke skal kjede seg eller potensielt få angst fordi de ikke innehar kunnskaper, kompetanse eller ikke blir utfordret, må opplegget bli tilpasset, ideelt sett hver enkelt elev, men mer realistisk til hver enkelt klasse, alt ut ifra hvilke forutsetninger de har for det valgte temaet.

Det tredje og siste behovet er *behovet for tilhørighet*. Dette behovet blir dekt dersom eleven har positive sosiale relasjoner, blir respektert, men også dersom eleven føler seg trygg (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 69) I skolesammenheng innebærer dette å være medregnet i en klasse og Skaalvik & Skaalvik (2013, s. 146) skriver også at "(...) elevenes følelse av å bli likt, respektert og verdsatt (...)" også vil spille en rolle.

Forskning på feltet viser en sterk sammenheng mellom at tilhørighet, emosjonell støtte og et godt forhold til sin lærer fremmer motivasjon hos elevene på skolen og i skolearbeidet deres

(Skaalvik & Skaalvik, 2013; Furrer & Skinner, 2003; Katz, Kaplan & Guerta, 2010; Marchand & Skinner, 2007; Skaalvik & Skaalvik, 2011). Dette kan direkte knyttes til relasjon, enten det er elev-elev eller lærer-elev. Drugli (2012, s. 45; Juul & Jensen, 2002) beskriver dette som *relasjonskompetanse*, som er "(...) lærerens evne til å se den enkelte elev på vedkommendes egne premisser og tilpasse sin adferd til eleven." Relasjonskompetanse er dessuten ikke noe man kan leses til; den utvikles gjennom innsikt, refleksjon og samhandling. Dette er en ferdighet som aldri blir utviklet fullt, men er stadig under tilpasning til den enkelte vi samhandler med. Vi kan oversette dette med at lærerens forhold til eleven vil ha en påvirkning på deres motivasjon i undervisningen.

Skaalvik & Skaalvik (2013, s. 150) skriver

En elev som er usikker på seg selv, og som har et anstrengt forhold til læreren, vil kunne tolke feedback som kontrollerende, mens en elev som har et nært og tillitsfullt forhold til læreren vil kunne tolke tilsvarende budskap som informativt og veiledende.

I denne sammenhengen ser vi viktigheten av en autonomistøttende lærer, som beskrevet tidligere, samtidig som relasjonen til læreren er god. Å gi feedback til elever, både positiv og konstruktiv, er viktig til enhver tid, men basert på hvilket forhold eleven har til læreren sin kan dette oppfattes svært annerledes fra person til person.

3 Metode

3.1 Vitenskapsteoretiske betraktninger

Vitenskap handler om å inneha kunnskap. Men hvordan kan vi få eller gå fram for å få denne kunnskapen? Vitenskap består av to deler, der den ene er *vitenskapsteori* og den andre er *metoder for å skape kunnskap*. Høgheim (2020, s. 18) skriver at "(...) vitenskapsteori gir ulike perspektiver på kunnskap (...)", mens metodene handler mer om det praktiske bak dette. "Målet med vitenskapsteori er å bygge bro mellom metode og sikker kunnskap (...)".

Nedenfor skriver jeg kort om ontologi og epistemologi, om hermeneutikk og om abduksjon. Under *Mitt ståsted* vil jeg skrive litt om sosialkonstruktivismen og noe av oppgavens kontekst.

3.1.1 Ontologi og epistemologi

"Ontologiske teorier dreier seg om grunnleggende antakelser om hvordan den sosiale verden ser ut [...]" skriver Johannessen (et. al., 2016, s. 50). Ontologiske forutsetninger kan derfor være ulike for ulike individer, alt ettersom hvordan verden blir oppfattet fordi "Virkeligheten blir sett på som kompleks, i stadig forandring og konstruert av de enkelte som er involvert i en forskningssituasjon." (Nilssen, 2012, s. 25) Når det angår piloten, kommer elevene til å oppleve undervisningen ulikt ut ifra egne forutsetninger. Dette gjelder også i generell undervisning; man kan ikke forvente at alle opplever de samme erfaringene relatert til de samme følelsene.

Epistemologi handler mer om hva vi ser på som kunnskap og hva vi begrunner den med (Høgheim, 2020). Mitt epistemologiske utgangspunkt er dannet gjennom år som både musiker, vikar, elev og lærerstudent; jeg tror på at læring skjer i samhandling med andre. Dette går under *sosialkonstruktivismen*. Tjora (2020) skriver at dette skjer gjennom tre prosesser: 1. gjennom internalisering, 2. gjennom eksternalisering og 3. gjennom objektivisering. Disse punktene handler kort sagt om at en felles virkelighet mellom menneskene blir skapt.

3.1.2 *Hermeneutikk*

Hermeneutikk er fortolkningslære. Her baserer vi oss sterkt på observasjon og empiriske bevis, (Nyeng, 2012) men hermeneutikk handler også om uttrykk, tolkning og oversettelse, som til sammen blir "(...) arbeid som har forståelse som mål." (Nilssen, 2012, s. 71; Læg Reid & Skorgen, 2001)

Gilje & Grimen (1993, s. 148) skriver at "Når vi skal fortolke en tekst eller annet meningsfullt fenomen, må vi starte med visse ideer om hva vi skal se etter." Det er her både forforståelse, fordommer og teorigrunnlag ligger til grunne. Gilje & Grimen (1993, s. 144) beskriver også at hermeneutikken er viktig fordi vi kan finne eksempelvis sosiale rollemønstre gjennom muntlige ytringer. Dette er noe jeg kommer til å ta med meg inn i kapittel 4.

3.1.3 *Abduksjon*

"Å være induktiv innebærer å ta utgangspunkt i de situasjonelle betingelsene. I sin ytterste form vil en induktiv tilnærming bety at forskeren "går ut i feltet med et helt åpent sinn" (Postholm & Jacobsen, 2016, s. 40). Selv om metodene i denne oppgaven bærer preg av induktiv metode, bærer den også preg av motparten; deduktiv. "En deduktiv lærerforsker eller en deduktiv tilnærming til praksis innebærer at lærerforskeren har utarbeidet et sett med hypoteser og variabler som ikke endres i løpet av forskningsarbeidet." (Postholm & Jacobsen, 2016, s. 40)

Dette prosjektet har vært litt frem og tilbake mellom induktiv og deduktiv metode. Jeg har vært både utforskende, samtidig som jeg har bært med meg erfaringer som har preget prosessen. Tjora (2012, s. 218) beskriver dette som *abduktiv metode*, altså en hybrid mellom induktiv og deduktiv metode: "*Abduktiv* tilnærming starter fra empirien (som induksjon), men aksepterer betydningen av teorier og perspektiver i forkant og/eller i løpet av forskningsprosessen."

3.1.4 *Mitt ståsted*

Grunnet problemstillingens formulering ("Hvordan motivere (...)") går denne studien under sosialkonstruktivismen, som gjerne knyttes til Lev Vygotsky. Denne retningen er et motsvar til den kognitive konstruktivismen og "(...) tar utgangspunkt i at både læring og kunnskap må

ses i lys av kulturen, språket og i det hele tatt det fellesskapet som individet tilhører." (Imsen, 2014, s. 46); altså at læring og utvikling ikke bare er noe som skjer i individet, men at kontekst har noe å si for læringsutfallet. Denne konteksten kan for eksempel være en lærer eller en sosial samhandling. I piloten for dette prosjektet har jeg vært ensembleleder og elevene har vært et ensemble. Gjennom piloten fikk elevene lære og erfare sammen, både høy vanskelighetsgrad og en uvant sjanger.

Et viktig poeng er at jeg går to studier samtidig. Jeg studerer både master i grunnskolelærer, samtidig som jeg følger master i musikk, som er et helt annet studie og master som ikke er bygd opp på samme måte som andre studiers master. Så fordi jeg studerer GLU, er jeg nødt til å forholde meg til alle forskrifter og teorier fra den siden. Men også fordi jeg studerer master i musikk, har jeg andre forutsetninger å forholde meg til. Jeg hadde i utgangspunktet tenkt til å bruke ABR (Arts-Based Research) som metode, en vanlig metode i musikkforskning, da jeg skulle skape et kunstnerisk produkt sammen med elevene. Grunnet covid-19 ble ikke dette tilfellet. Mer om dette under *Pilot*.

3.2 Valg av metode

3.2.1 Pilot

Denne masteroppgaven skulle egentlig gjennomføres på ulikt vis enn det resultatet av den ble. Jeg vil først beskrive hva den originale planen var, før jeg deretter beskriver den faktiske gjennomføringen.

Jeg lagde et undervisningsopplegg passende for en 10. klasse som baserte seg på innstudering av Jan Magne Førdes korstykk med navn "Bruremarsj". Brudemarsjen går under sjangeren norsk folkemusikk og er arrangert for to stemmer. Jeg tok utgangspunkt i arrangementet fra *Norsk sangbok* (Norsk Folkehøgskolelag, 2012, s. 56 eller se vedlegg 10) Jeg gjorde noen små endringer slik at stykket skulle passe bedre til en ungdomsskoleklasse, som dere ser i vedlegg 11.

Valget om å bruke Jan Magne Førdes korstykk "Bruremarsj", er gjort på grunnlag av flere årsaker. Det er for det første et stykke jeg kjenner svært godt. Jeg har selv sunget stykket på ungdomsskolen og i videregående opplæring gjennom Musikk, dans og drama-linje. For det andre kjenner jeg stykkets utfordringer og vet hva som kreves av nivå for gjennomføring av

stykket. Siden jeg selv ikke hovedsakelig er sanger, "testet" jeg både toneart og arrangement flere ganger før jeg endte opp med det endelige arrangementet. Selv om stykket likevel ble transponert ned under gjennomføringen (mer om dette under kapittel 4), ser jeg det som en stor fordel å kjenne materialet man bruker godt.

Jeg fikk komme på en ungdomsskole jeg har vært i praksis ved og jobbet som vikar ved tidligere for å gjennomføre dette. Jeg tok kontakt med min tidligere praksislærer, som kontaktet klassens musikk lærer, som ga grønt lys. Jeg fikk gjennomføre opplegget i en klasse jeg tidligere har undervist en del, både som vikar og gjennom praksis. Jeg var innom noen uker i forveien for å levere samtykkeskjema som elevene og deres foresatte måtte samtykke til og ga informasjon om opplegget mitt.

Planen var å gjennomføre tre-fire timer med denne klassen for å ferdigstille stykket, alt ettersom hvor lang tid jeg kom til å bruke for å få ferdig innstuderingen. Deretter var planen å intervju klassens musikk lærer og et utvalg elever for å finne ut hvordan de opplevde timene. Utgangspunktet var å gjøre en casestudie av denne klassen av typen enkeltcasesdesign: "Enkeltcasesdesign er hensiktsmessig hvis casen representerer et kritisk, ekstremt eller unikt tilfelle og der casen kan avdekke viktige fenomener, hendelser eller situasjoner." (Johannessen et. al., 2016, s. 207)

Jeg lagde undervisningsopplegget og intervjuguidene til lærerne og elevene og prosjektet ble godkjent av NSD. Jeg mottok samtykkeskjema fra elevene og deres foresatte, underviste klassen i en skoletime, filmet denne timen og intervjuet deres musikk lærer etter timen. Da dette var gjennomført var det vanskelig å gjennomføre resten av planen, da korona fortsatt dominerte samfunnet. I stedet for å satse på at pandemien skulle roe seg, valgte jeg å endre kurs for oppgaven, da én undervisningstime og ett intervju er for tynt som empirigrunnlag. Jeg velger derfor å kalle dette en *pilot* for oppgaven min, da intervjuguiden (til musikk læreren) dannet grunnlaget for spørreundersøkelsen. Spørreskjemaet ble også et substitutt for videre praktisk utprøving. Grunnet dette blir dette en delvis teoretisk oppgave, noe basert på egen skolegang og praksis, men også basert på musikk læreres erfaringer, oppfatninger og praksis.

Det er også verdt å nevne at oppgavens problemstilling var formulert noe annerledes under gjennomføringen av piloten. Problemstillingen for oppgaven er "*Hvordan motivere en*

*ungdomsskoleklasse til å jobbe med norsk folkemusikk?", men det har den ikke alltid vært. Under denne perioden var problemstillingen formulert slik: "Hvordan motivere en 10. klasse til å jobbe med folkemusikk og tostemthet?". Fokuset var altså mer rettet mot en spesifikk tiendeklasse og hvordan vi jobbet med folkemusikk og tostemthet i stykket "Bruremarsj". Formålet har alltid vært det samme, men siden jeg valgte å ikke gjøre en enkeltcasestudie lenger, følte jeg at jeg måtte snevre inn omfanget (altså ha fokus på norsk folkemusikk og ikke både folkemusikk og tostemthet) og formulere det til *ungdomsskoleklasse* i stedet for *en 10. klasse* da jeg undersøker hos lærere som underviser på ulike trinn i ungdomsskolen (mer om dette under *Uvalg*).*

Jeg vil også understreke at denne piloten også var en del av min eksamensoppgave i faget Ensemble: Teori, metode og praksis (MUS5004), et fag i utdanningsplanen for Master i musikk på Nord universitet. Eksamensoppgaven skulle egentlig gjennomføres live våren 2021 med et ensemble og sensorer til stede. Grunnet koronapandemien ble det ikke slik. Vi fikk beskjed om å gjennomføre denne digitalt, der vi skulle filme oss selv som leder et ensemble og levere 20 minutter med uklipt materiale. Siden tanken allerede var å filme undervisning for denne studien, valgte jeg å gjennomføre eksamensoppgaven og den første innstuderingen med klassen i en og samme time. Jeg brukte to kamera, der et var stilt mot meg (til eksamensbesvarelse i MUS5004), mens det andre var stilt mot elevene (til denne masterstudien). Grunnet svikt (vanskelig å si om det var brukerfeil eller teknisk svikt) endte jeg kun opp med opptaket som var stilt mot elevene, da det andre kameraet ikke lagret opptaket. Opptaket viser hovedsakelig elevene, men vi ser også meg fra en skråprofil gjennom nesten hele videoen. Mer om dette i kapittel 4.

3.2.2 Spørreskjema som metode

Piloten, som beskrevet ovenfor, dannet bare en liten del av grunnlaget for denne studien. Jeg har også utarbeidet og brukt et spørreskjema via Nettskjema. Skjemaet ble sendt ut til fire musikk lærere på tre ulike ungdomsskoler i mitt nærområde (Innherred i Trøndelag), der tre av respondentene svarte i tide. Skjemaet er bygd opp slik at noen spørsmål er avkrysning, mens andre er utfylling. Jeg ba respondentene skrive utfyllende der det er mulig.

Johannessen (et. al., 2016, s. 263) skriver at slike åpne spørsmål ikke nødvendigvis er ønskelige: "For det første er det krevende å formulere spørsmål som virkelig er åpne. For det

andre er det ikke alle respondenter som er vant til å uttrykke seg skriftlig, og det er ikke uvanlig å få klisjépregete svar." Det er altså krevende formulere for forskeren og fylle ut for respondenten. Min veileder og jeg har sammen utarbeidet skjemaet, basert på ulike kategorier (se nedenfor). Som nevnt tidligere er også skjemaet utarbeidet fra et tidligere gjennomført fysisk intervju, noe som gjorde formuleringene enklere for meg som forsker.

Når det kommer til at det er utfordrende for respondentene, har jeg valgt respondenter jeg kjenner noen lunde til fra før (se *Utvalg*). Jeg skrev også i skjemaet at jeg var tilgjengelig for spørsmål. Dette på bakgrunn av at det *er* utfordrende og jeg ville gjøre dette så beleilig for respondentene som mulig. Inne i spørreskjemaet på Nettskjema ser jeg også hvor lang tid hver respondent har brukt. Det virker som om alle har tatt seg rimelig med tid med tanke på skjemaets lengde.

Siden skjemaet inneholder både avkrysningsspørsmål og utfyllingsspørsmål er dette et *semi-strukturert spørreskjema*, ifølge Johannessen (et. al., 2016, s. 263).

Johannessen (et. al., 2016, s. 271) skriver at det er vanlig å stille spørsmål innenfor tre kategorier, som er *kunnskaper, handlinger og holdninger*. Skjemaet mitt kan deles inn i 4 kategorier som blander Johannessens inndelinger: *Bakgrunn, Folkemusikk* (kunnskaper/handlinger), *Fagfornyelsen* (holdninger/handlinger) og *Motivasjon* (holdninger/handlinger) (se vedlegg 4):

Den første kategorien er *Bakgrunn* (spørsmål 1-5 og 16). Her spør jeg om hvilken utdanning de har, hvilke trinn de underviser og har undervist musikk i, om de selv er utøvende musikere og hva deres musikktimer hovedsakelig består av. Jeg spør også om hva de opplever som mest utfordrende i musikkfaget som lærere. Nesten alle av disse spørsmålene er avkrysningsspørsmål.

Den andre kategorien er *Folkemusikk* (spørsmål 6-9). Her spør jeg om hvor mye de har undervist i temaet norsk folkemusikk (og hvorfor) og hva denne undervisningen eventuelt har bestått av. Disse spørsmålene er også blandet med avkrysning og utfylling. Denne kategorien kartlegger kunnskaper som læreren innehar (eller ikke innehar) og handlingene som utfører denne kunnskapen.

Den tredje kategorien er *Fagfornyelsen* (spørsmål 10-12). Her spør jeg om hva det betyr for dem at begrepet folkemusikk ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen [s kompetansemål], hva som har vært den største forskjellen/utfordringen med overgangen til LK20, men også mulighetene det har gitt. Jeg spør også om hva de legger i at LK20 (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 84) skriver at elevene skal kunne "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)". I denne konteksten er jeg spesifikt ute etter om dette inkluderer temaet norsk folkemusikk. Alle spørsmålene er utfyllingsspørsmål. Denne kategorien kartlegger lærerens holdninger og til dels handlinger i arbeid med fagfornyelsen.

Den siste kategorien har jeg valgt å kalle *Motivasjon* (spørsmål 13-17). Her spør jeg om hva deres inntrykk av elevenes motivasjon til å jobbe med temaet norsk folkemusikk kan være, hvilken påvirkningsgrad elevene har på undervisningen, i hvilken grad musikkfaget er samlende for elevene og hva elevene kan oppleve som mest utfordrende i musikkfaget.

Kategorien *Motivasjon* er laget med utgangspunkt i Deci & Ryans selvbestemmelsesteori (self-determination theory). Selvbestemmelsesteorien går svært kort fortalt ut på at motivasjon fremmes når tre behov tilfredsstilles: 1. behovet for autonomi/selvbestemmelse, 2. behovet for kompetanse og 3. behovet for tilhørighet. (Deci & Ryan, 2000, i Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 68-69). Tanken var at spørsmålene under denne kategorien skulle belyse de tre punktene i selvbestemmelsesteorien. Spørsmål 15 belyser elevenes påvirkning (les: selvbestemmelse) i undervisningen, spørsmål 17 belyser utfordringene (les: kompetanse) i musikkfaget og spørsmål 16 belyser i hvilken grad faget er samlende (les: tilhørighet) for elevene.

3.2.3 *Video som metode*

Ifølge Tjora (2012, s. 75) er video lite brukt i observasjonsstudier. Video har store fordeler og ulemper som metode. Det er tidkrevende å analysere og drøfte, men samtidig gir metoden "(...) en helt unik mulighet til å forske på detaljer i sosial interaksjon." (Tjora, 2012, s. 76) Siden jeg kun bruker video i piloten min, vil jeg ikke bruke mye plass på å beskrive metoden, da dette er beskrevet under *Pilot*.

Video som metode er krevende; det merket jeg både i litteraturen om metoden, gjennom

transkriberingsprosessen, under analyse og ved datahåndtering. Jeg valgte å bruke video som metode da intensjonen var å gjennomføre en enkeltcasestudie av den nevnte klassen.

3.2.4 *Intervju som metode*

Intervjuet jeg har gjennomført er et såkalt *dybdeintervju*. Tjora (2012, s. 104-105) skriver at målet i slike intervjuer er å skape en forholdsvis fri samtale om forskerens valgte tema. Man bruker oftest slike intervjuer når man er ute etter meninger, holdninger og erfaringer fra respondenten. Også slik er intervjuguiden min oppbygd.

Dybdeintervjuet er ofte oppbygd av tre ulike typer spørsmål: *oppvarmingsspørsmål*, *refleksjonsspørsmål* og *avrundingsspørsmål* (Tjora, 2012, s. 112-113). Dette har også min intervjuguide tatt utgangspunkt i. Guiden ble utarbeidet sammen med min veileder og er *semistrukturert* (se vedlegg 2). Jeg regner spørsmål 1 som oppvarming, samtidig som jeg spurte mer om bakgrunn under selve intervjuet. Spørsmål 2 og 9 handler om lærerens bakgrunn, utgangspunkt og kunnskaper. Spørsmål 3-7 handler om hvordan informanten/musikklæreren til klassen har jobbet med temaene kor, folkemusikk og flerstemthet. Spørsmål 8 handler om fagfornyelsen, mens spørsmål 10 handler om motivasjon hos elevene.

Fordelen med et fysisk intervju er at man plukker opp umiddelbare reaksjoner, muntlige og egne formuleringer, sukk, pauser og andre uttrykk. Dette er selvfølgelig uttrykk som er opp for tolkning, men kan være veiledende.

Det er også et poeng at jeg kjenner intervjuobjektet fra før. Dette gjør at vi allerede har en kjemi og vet hvordan hverandre kommuniserer. Dalland (2017, s. 74) skriver at "Kunnskapen som innhentes, produseres gjennom den interpersonlige interaksjonen i intervjusamtalen." og jeg tror jeg har en fordel på dette medmenneskelige planet ved å kjenne intervjuobjektet fra før.

3.2.5 *Dokumentanalyse*

"Dokumenter har et indhold, og et indhold må nødvendigvis analyseres, inden den det kan anvendes til at give svar på det problem, man som samfundsforsker ønsker at løse, for

undertiden er der temmelig langt fra indhold til fakta." skriver Duedahl & Jacobsen (2010, s. 53) Forfatterne skriver videre at kritikk og kildekritikk i samfunnsvitenskapen er veien mot saklig vurdering og evaluering av *kvaliteten* til materialet, og refererer til Jupp (1996:298).

Duedahl & Jackobsen (2010, s. 55) skriver at man vanligvis foretar en dokumentanalyse ut fra fire kriterier: autentisitet, troverdighet, representativitet og betydning i forhold til problemstilling. Andre ganger kan man benytte seg av andre metoder som *ekstern kritikk* eller *intern kritikk*. Ekstern kritikk tar for seg "(...) spørsmål om dokumentets autenticitet, ægthed og validitet.", mens intern kritikk handler mer om å "(...) foretage en vurdering eller fortolkning af, hvad forfatteren mon har ment med et givent dokument (...)."

Det jeg vil foreta meg i denne oppgaven vil derfor klassifiseres som en *intern kritikk*, slik Duedahl & Jackobsen forklarer det. Jeg skal drøfte og tolke noe av innholdet i Kunnskapsløftet LK20 både Overordnet del og innenfor faget Musikk og fagets kompetansemål etter 10. årstrinn.

3.2.6 Begrunnelse for valg av metode

Valget om å gjennomføre prosjektet gjennom spørreskjema handler mye om bekvemmelighet og utfordringene rundt koronapandemien; valg av metode ble først og fremst bestemt av hva som var mulig å få til mens pandemien holdte på. Å gjennomføre et spørreskjema er bekvemt for både meg som forsker, men også for informantene.

Siden empirien ble samlet inn gjennom spørreskjema kunne dette skje på informantenes premisser. Spørreskjemaet kunne gjennomføres hvor som helst, når som helst (innenfor en gitt tidsramme) og man kunne dessuten ta pauser underveis dersom man ikke hadde tid til å gjennomføre hele på en gang.

Siden spørreskjemaet gjennomføres gjennom Nettskjema, er alt anonymt og kryptert under forsendelse og lagring. Dette betyr i praksis at en søknad til NSD ikke er nødvendig da jeg ikke skal oppbevare persondata (foruten piloten jeg har gjennomført). Gjennom Nettskjema vet heller ikke jeg hvem som har svart hva, så informantenes svar er helt sikret. Dette er noe jeg ser på som en fordel, både for meg som forsker, og for informantenes del; jeg blir ikke påvirket av eventuelle personlige bekjentskap, mens informantene har friheten til å skrive hva

de faktisk opplever, noe som kan være utfordrende under for eksempel et intervju. Dette er også metodens ulempe, da å sende purringer blir utfordrende, da man ikke har innsyn i hvem som har svart og ikke.

Spørreskjema er ofte brukt for innsamling av kvantitative data. Dette er fordi det kan nå ut til mange, man får faste og klare svar og man kan lett lage statistikk på innsamlingsmetoden (Postholm & Jacobsen, 2016). Men spørreskjemaet mitt er ikke utformet helt på denne måten. Det er til sammen 18 spørsmål, pluss et par frivillige utfyllingsspørsmål. Mange spørsmål gir muligheter for utfylling, både etter et avkrysningsspørsmål, men også om spørsmål som er ute etter egne oppfatninger og tanker.

3.2.7 Utvalg

Utvalget jeg har gjort kan betegnes som et *bekvemmelighetsutvalg*. Dette defineres som et enkelt alternativ av utvelgelse da forskeren gjør det som er mest bekvemmelig og "lett" for seg selv (Johannessen et. al., 2016). Jeg tenker at utvalget går under bekvemmelighet da jeg først og fremst har kontaktet skoler og lærere jeg kjenner fra før.

Jeg samler inn data fra tre ulike ungdomsskoler. På ungdomsskole A har jeg hatt praksis tidligere, og dessuten jobbet litt som vikar, derfor fikk jeg enkelt innpass for å finne informanter på denne skolen. Dette er også skolen jeg har gjennomført piloten på, på bakgrunn av samme grunnlag; at jeg kjente elevene og lærerne. På ungdomsskole B har jeg også vært i praksis, og jeg kontaktet en gammel praksislærer som henviste meg til en musikk lærer på denne skolen. På ungdomsskole C har jeg ingen bekjente, men en studievenninne hadde det. Hun spurte på mine vegne og en på denne skolen hadde mulighet.

Johannessen (et. al., 2016, s. 122) beskriver også at dette er "(...) den minst ønskelige (...)" da det kan virke som at utvalget er av informanter er for lite for generalisering, men jeg tenker at dette ikke er noe problem da formålet ikke er å generalisere resultatet.

Likevel kan dette også kalles en type strategisk eller kriteriebasert utvalg, slik det blir beskrevet. "Her velges det informanter som oppfyller spesielle kriterier." (Johannessen et. al., 2016, s. 120) Lærerne som er utvalgt er valgt da de oppfyller kriterier om å være musikk lærer på en ungdomsskole i dag, og at disse har vært med på fagfornyelsen.

3.3 Informasjon om innsamlet data og transkribering

3.3.1 Videomateriale

Videoinnsamlingen jeg har gjort er gjennomført høsten 2021. Denne videoen var først og fremst ment som å være min eksamen i ensembleledelse gjennom fordypningsstudiet jeg går innad i Master i grunnskolelærer; Master i musikk. Denne eksamenen skulle være 20 minutter med uklipt video som viser meg som ensembleleder. Vi fikk selv velge ensemble og hva vi skulle instruere i. Jeg valgte å slå to fluer i en smekk og gjennomføre denne eksamenen som en del av masterstudien min. Til eksamen klippet jeg til de første 20 minuttene, mens opptaket jeg bruker i denne oppgaven brukes i sin fullstendighet. Opptaket er til sammen 46 minutter og 14 sekunder. Dette fungerte også godt i praksis da jeg ikke måtte avslutte etter endte 20 minutter og starte på nytt med empiriinnsamling til denne studien.

Videoen til eksamenen skulle i utgangspunktet kun vise meg som ensembleleder og ikke ensemblet. Jeg brukte derfor to kamera: et som er vendt mot kun meg, og et annet som er vendt mot elevene (som viser meg nå og da, dog noe utydelig). Slik kunne jeg bruke dette til både eksamen og som empiriinnsamling. Jeg har brukt to videokamera jeg har lånt ut fra Nord universitet for å bevare personvern best mulig. Videoen som brukes i denne oppgaven og som er transkribert, er fra kameraet som viser elevene og til dels meg selv. Vi kan i denne videoen se stativet der det andre kameraet står. Jeg har ikke brukt begge videoene da det under innspilling skjedde en feil som gjorde at kameraet som var stilt på meg, ikke gjorde opptak. Jeg måtte derfor bruke samme video som i denne oppgaven, til min eksamensoppgave.

I videoen kan vi se et ensemble av elever. Elevene er en blanding av gutter og jenter i en tiendeklasse på en ungdomsskole. Jeg har tidligere vært i praksis på denne skolen og har undervist i denne klassen flere ganger tidligere; elevene kjenner meg, og jeg kjenner dem rimelig godt. Rent visuelt står elevene i en L-form i rommets hjørne, fordelt på tre rader, da det er tribunebenker her. De står blandet gutter og jenter gjennom hele gjennomføringen, selv om noen flytter seg nå og da. Timen er gjennomført på skolens musikkrom.

Videoen er transkribert til tekst. Transkripsjonen tar utgangspunkt i Roy A. Waades analysemodell for videoobservasjon fra hans doktorgradsavhandling fra 2016 (Waade, 2016, s. 227). Modellen er utarbeidet for hans arbeid med Soundpainting, mens mitt formål er heller å se på elevenes motivasjon og reaksjoner. Min modell er derfor tilpasset:

Tidskode	Hva gjør/viser ensembleleder?	Hva ser vi ellers? (video)	Hva hører vi? (auditivt)	Vurdering av respons
----------	-------------------------------	----------------------------	--------------------------	----------------------

Transkripsjonen tar for seg fem kolonner. Kolonne 1 viser en omtrentlig tidskode i minutter og sekunder som viser hvor vi er i videoen, altså når handlingene beskrevet *starter*, ikke slutter. Dette er mest en referanse til meg selv. Kolonne 2 viser hva ensembleleder, altså jeg, gjør fysisk, altså hva vi ser at jeg gjør. Kolonne 3 viser hva vi ellers ser. Jeg har brukt denne kolonnen mest for å vise hva elevene gjør, da det er bare meg og elevene i videoen. Kolonne 4 viser hva vi hører, altså snakking, synging, lyder eller lignende auditivt. Denne kolonnen viser stort sett mine forklaringer og instruksjoner til elevene, samt elevenes kommentarer tilbake eller til hverandre. Kolonne 5 viser vurderinger jeg har gjort meg underveis i transkriberingen og drøftingen.

3.3.2 Intervjumateriale

Intervjuet ble gjennomført høsten 2021. Intervjuet er gjort med den nevnte tiendeklassens musikk lærer. Denne læreren har vært klassens musikk lærer gjennom hele ungdomsskolen. Musikk læreren var ikke til stede under timen jeg gjennomførte med dem, da læreren ikke hadde mulighet. Intervjuet er gjennomført rett etter undervisningsopplegget.

Som nevnt, er intervjuet basert på en semi-strukturert intervjuguide jeg hadde laget på forhånd (se vedlegg 2). Siden denne læreren og jeg kjente til hverandre litt fra før, har jeg ikke fulgt guiden slavisk, men valgte å ta utgangspunkt i den i praksis. Intervjuet er gjennomført via diktafon-app koblet opp mot et skjema på Nettskjema. Lydfilen er 15 minutter og 48 sekunder lang.

Intervjuet er transkribert til bokmål. Informanten hadde dialekt, så dette vil bidra til å anonymisere personen ytterligere. Transkriberingen refereres til som vedlegg 3.

3.3.3 Materiale fra spørreskjema (Nettskjema)

Spørreskjemaet ble utarbeidet våren 2022. Skjemaet tok utgangspunkt i den semi-strukturerte intervjuguiden som beskrevet tidligere. Spørreskjemaet inneholder 18 spørsmål (pluss et par frivillige utfyllingsspørsmål), derav en god blanding av avkrysnings- og utfyllingsspørsmål. Spørreskjemaet ble sendt ut til fire musikk lærere på tre ulike ungdomsskoler i Innherred-regionen. Kun tre av fire svarte på skjemaet i tide.

Siden skjemaet inneholder både avkrysnings- og utfyllingsspørsmål, vil jeg ikke få statistikk på alle spørsmålene. Jeg har derfor valgt å legge ved fem vedlegg fra spørreskjemaet: Vedlegg 4 viser et tomt spørreskjema, vedlegg 5 viser svar fra respondent 1, vedlegg 6 viser svar fra respondent 2, vedlegg 7 viser svar fra respondent 3 og vedlegg 8 viser svar fra alle respondentene, men viser samtidig statistikk fra avkrysnings spørsmålene.

3.4 Analyse og tolkning av data

I kapittel 4 vil jeg gjennomgå det innsamlede materialet. Jeg har valgt å bruke det Tjora (2012 og 2018) beskriver som SDI-metode (stegvis-deduktiv induktiv metode). Tjora (2012) skriver at dette er en god metode i arbeid med analyse av kvalitative data. "Den "oppadgående" prosessen er å oppfatte som *induktiv*, at man jobber fra data mot teori. De "nedadgående" tilbakekoblingene er å oppfatte som *deduktive*, at man sjekker fra det mer teoretiske til det mer empiriske." (Tjora, 2012, s. 175) I vedlegg 12 ser vi oversikten av hvordan denne metoden utspiller seg. "Målet med koding i SDI-modellen er tredelt: (1) å trekke ut essensen i det empiriske materialet, (2) å redusere materialets volum og sist, men ikke minst, (3) å legge til rette for idégenerering på basis av detaljer i empirien." (Tjora, 2018, s. 36)

Jeg har delt noe av empirien min inn i tre ulike meningsenheter: (1) Folkemusikk, (2) Motivasjon og (3) Fagfornyelsen (innunder (1) Folkemusikk har jeg også valgt å inkorporere det intervjuobjektet kommenterer om kor og tistemthet da dette var en del av den originale problemstillingen på tidspunktet intervjuet ble gjennomført). Disse meningsenhetene gjelder for gjennomgangen av intervjuet og for spørreskjemaet. Når det gjelder spørreskjemaet, vil jeg gi en sammenfatning av økten samtidig som jeg gir mine umiddelbare tanker. Sist, men ikke minst, vil jeg drøfte og tolke noe av innholdet i Kunnskapsløftet 2020, som beskrevet under *Dokumentanalyse*, blant annet i forhold til selvbestemmelsesteorien.

Jeg har i denne studien valgt å gjennomføre presentasjon av materiale og drøfting i samme kapittel. Siden denne oppgaven inneholder mange kontekster og flere innsamlingsmetoder, velger jeg å gjøre dette for å spare plass da jeg ikke trenger å repetere materialet, men også på grunnlag av at delene henger tett sammen.

3.5 *Kvalitet i studien*

I denne delen vil jeg beskrive kvaliteten i denne oppgaven. Jeg vil gå gjennom følgende punkt: Reliabilitet, validitet og overførbarhet.

3.5.1 *Reliabilitet*

"Reliabilitet handler om hvor robust en undersøkelse eller konkret måling er, eller sagt med andre ord, om dataene er tillitsvekkende eller til å stole på." (Nyeng, 2012, s. 105) Dette kalles også gjerne nøyaktighet, pålitelighet eller målesikkerhet. Man kan teste dataens reliabilitet, ifølge Johannessen (et. al., 2016), ved å for eksempel gjenta samme undersøkelse på ulike tidspunkt eller ved at flere forskere forsker på samme fenomen.

Det innebærer altså at man innhenter reliable data med hensiktsmessig metode. Når det gjelder piloten (altså bruk av video og intervju som metode), er video som innsamlingsmetode ganske nøyaktig i den forstand at man igjen og igjen kan vurdere materialet og være sikker på at hukommelsen ikke svikter, noe Nilssen (2012, s. 76) beskriver som "(...) en detaljert ikke-tolket gjengivelse av det som skjer i en relevant (sosial) situasjon." Jeg tenker altså at dette er et fortrinn i sammenligning med for eksempel vanlige observasjonsstudier.

Likevel er det utfordrende å bruke video som metode da "(...) videoopptak [er] komplekse å håndtere. Både transkribering og analyse er langt vanskeligere med video enn for eksempel med lydopptak." (Nilssen, 2012, s. 75)

I piloten har jeg også gjennomført et intervju, der jeg bruker lydopptak via Diktafon (Nettskjema). Dette er transkribert, men dataene blir ikke slettet før studiens slutt. Derfor har jeg materialet tilgjengelig, selv etter transkripsjon dersom jeg skulle være usikker på om jeg har transkribert nøyaktig nok.

Mesteparten av empirien i denne oppgaven er samlet inn gjennom spørreskjema. Fordelene med dette er at det er anonyme data som ikke kan farges av mine oppfatninger, noe som styrker påliteligheten. En annen styrke (og kanskje svakhet?) er også at skjemaet er utformet med både avkrysnings- og utfyllingsspørsmål. Gjennom avkrykningene får jeg konkrete, målbare og objektive data, noe jeg ser på som en styrke i påliteligheten. Likevel vil utfyllingsspørsmålene gjøre dataene tolkbare, noe som uunngåelig.

Noen av dataene i denne studien er objektive, mens andre er subjektive. Min egne hermeneutiske forståelse vil her spille en rolle, spesielt hva utfyllingen i spørreskjemaet angår. Det er altså en mulighet for at resultatene av denne studien vil gi ulike svar dersom etterprøvnbarhet er aktuelt.

3.5.2 Validitet

Validitet handler kort sagt *om vi måler det vi ønsker å måle*. Selv om dette kan virke åpenbart, er det ikke nødvendigvis det når vi måler, skriver Nyeng (2012). For mens vi måler plukker vi også opp andre data og observasjoner som både kan og ikke kan påvirke utfallet for dataene. Slike andre data kan være dårlig humør som påvirker målingen eller lite eller dårlig søvnkvalitet (Nyeng, 2012).

Hva piloten og filmingen av undervisningen angår, har jeg gjort meg noen tanker. Bli elevene motiverte fordi det er "meningen" at de skal bli det? Er de egentlig motiverte da? Og hvordan påvirker filming av undervisningen oppførselen deres? Er de naturlige eller "gjør de seg til" for kamera? Elevene er tross alt informert om prosjektet etter NSDs retningslinjer, og derfor også informert om problemstillingen. Siden jeg også er tilgjengelig for spørsmål, til både foresatte og elevene, kan de spørre så mye de vil om studien.

Et annet poeng er at denne studien har endret kurs fra start til slutt. Problemstillingen ble korrigeret i prosessen, men siden jeg ikke endret formål eller grunnleggende formulering, er det ikke sagt at dette er nok for at jeg måler det jeg egentlig ville måle.

3.5.3 Overførbarhet

Tjora (2012) skriver dette om overførbarhet, også kalt generalisering:

I enkelte prosjekter ser man bort fra temaet generalisering. Målet med et slikt prosjekt kan være å gå dypt inn i et spesifikt problemområde hvor det situasjonsbestemte møtet mellom forsker og informant (for eksempel i et dybdeintervju) eller informasjon knyttet til det spesifikke studiet ikke er ønskelig å generalisere.

Tjora, 2012, s. 208

Dette var også utgangspunktet da jeg gjennomførte piloten; målet var ikke å generalisere, men å aktualisere norsk folkemusikk i norsk skole. Hensikten var heller å åpne lærerstudenters og læreres øyne for mulighetene og makten man innehar når man velger metode og tema i undervisningen sin.

Også grunnet spørreskjemaets utforming med åpne spørsmål, møter jeg et "generaliseringsproblem", slik Johannessen (et. al., 2016, s. 264) beskriver det. "Svarene kan neppe generaliseres på samme måte som svarene på prekodede spørsmål. Ved åpne spørsmål skjer det en seleksjon av *hvem* som svarer, og *hva* de svarer."

Når det gjelder den nåværende innsamlingsmetoden som helhet, vil denne oppgaven falle under det Tjora (2012, s. 208) kaller *naturalistisk generalisering*. Tjora beskriver dette slik: "Man kan i rapporteringen redegjøre godt nok for detaljene i det som er studert, til at *leseren selv* kan vurdere hvorvidt funnene vil ha gyldighet for eksempel for leserens egen forskning."

3.6 Forskningsetikk

"Etikk dreier seg om prinsipper, regler og retningslinjer for vurdering av om handlinger er riktige eller gale." (Johannessen et. al., 2016, s. 83) Johannessen (et. al., 2016, s. 85) skriver også om at det er særlig tre hensyn man tar når man behandler personopplysninger fra informanter: 1. informantens rett til selvbestemmelse og autonomi (om informanten har lyst til å delta), 2. forskerens plikt til å respektere informantens privatliv (at informanten er klar over at hen kan kontrollere opplysninger om seg selv og at hen er anonymisert) og 3. forskerens ansvar for å unngå skade (informanten utsettes for minst mulig belastning).

I denne studien behandler jeg både videomateriale, lydmateriale og digitale data. Når det gjelder videomaterialet, har jeg brukt videokamera utlånt fra Nord universitet Levanger til filming av undervisning. Opptaket fra denne videoen lagres på en minnebrikke og er deretter blitt oppbevart på min studentsky fra Nord universitet. Opptaket er blitt oppbevart *kun* der, og er kun sett av meg. Denne oppbevaringsmetoden er godkjent og er etter NSDs retningslinjer. Etter studiens slutt, vil materialet slettes.

Lyd materialet fra intervjuet er tatt opp via Diktafon-app som er koblet opp til et skjema på Nettskjema. Opptaket ligger kun inne på Nettskjema, der det er kryptert og sikkert. Materialet ble analysert og transkribert gjennom Nettskjema og ble aldri lagret på privat enhet. Intervjuet er transkribert slik at informanten ikke er gjenkjennbar. Dette gjelder blant annet kjønn, skole og hvilke klasser vedkomne underviser i. Også dette vil bli slettet etter studiens slutt.

Spørreskjemaet, altså digitale data, er en anonym, kryptert og sikker løsning gjennom Nettskjema. Gjennom Nettskjema vet selv ikke jeg hvem som har svart hva, noe som understreker informantenes sikkerhet. NSD vurderte at dette ikke behøver informasjonsskriv da metoden ikke behandler persondata. Skjemaet vil også bli slettet etter studiens slutt.

Min søknad til NSD er godkjent og etter deres forskrifter slik det er beskrevet i denne studien (se vedlegg 16). Søknaden inkluderer blant annet informasjonsskriv til utvalgene der jeg behandler personopplysninger (videoopptak og intervju). Alle involverte er informert, etter NSDs mal for behandling av datamateriale, om deres rettigheter og hva de svarer ja til å delta på. Informasjonsskrivet inneholder også hvem som får se innsamlingsmaterialet og hvordan dette behandles, samt at alle involverte vil bli fortløpende anonymisert gjennom transkripsjon.

4 Presentasjon av materiale og drøfting

Som tidligere beskrevet vil jeg i dette kapitlet presentere den innsamlede empirien og samtidig drøfte materialet. Jeg vil også presentere og drøfte funn fra Kunnskapsløftet 2020. Jeg vil først gå gjennom alt av materiale samt noen umiddelbare tanker, før jeg til slutt velger ut funnene jeg finner mest relevant for studiens problemstilling. Jeg vil herunder blande empiri, teori og funn fra LK20.

Under 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 og 4.5 vil jeg innledningsvis vise til vedlegg. Dette er de gjeldende vedleggene for overskriftene. Jeg vil enten vise til direkte sitat fra vedleggene eller gjenfortelling av materialet. Med mindre annet er beskrevet, er tolkningene og refleksjonene mine egne.

For ytterligere anonymisering av intervjuinformanten og de tre respondentene fra spørreskjemaet har jeg valgt å bruke hankjønnsbenevning når jeg snakker om dem.

Jeg vil minne om studiens problemstilling, som lyder som følger: "*Hvordan motivere en ungdomsskoleklasse til å jobbe med norsk folkemusikk?*".

4.1 Videomateriale

Vedlegg 1 er et utdrag av videotranskripsjonen for denne studien. Jeg har valgt å legge ved et utdrag da det originale dokumentet er rundt 50 sider. Henvisninger til takter viser til vedlegg 11.

Planen for timen var å komme så langt som mulig i innstudering av "Bruremarsj" av Jan Magne Førde. Før dette begynte jeg med å fortelle om prosjektet. Jeg hadde tidligere vært innom klassen for å dele ut samtykkeskjema, så de visste en del om dette fra før. Av den grunn fortalte jeg ikke så mye utover at det var en masteroppgave med fordypning i musikk og at det handlet om folkemusikk (og tostemthet) og motivasjon til dette.

Jeg fortsetter etter dette med å spørre elevene om de har hatt om folkemusikk før. Jeg spurte fordi jeg var ganske sikker på at de hadde hatt en teoritime om instrumenter i folkemusikken da jeg hadde vært der i praksis tidligere. Jeg ønsket å spørre om dette for å ufarliggjøre

temaet; hvis elevene husker at de har hatt om det før, vil de muligens begynne å føle på en *mestringsforventning*. Hvis jeg kan minne elevene på at de har mestret å jobbe med temaet tidligere, vil dette være et godt utgangspunkt for resten av timen. Dette er også et autonomistøttende trekk: å ta elevenes erfaringer på alvor.

Jeg opplevde elevene som sjenerte og stille på dette tidspunktet. Derfor valgte jeg å begynne med litt strekk på kropp for å få opp aktiviteten. Jeg merket fort en stemningsforandring og endring i energien i rommet, da de begynner å snakke høyt sammen. Jeg valgte å ikke slå ned på støyet, da elevene hadde vært passive fram til nå, og jeg ønsket ikke å avbryte engasjementet deres.

Vi fortsetter timen med å strekke på kroppen på ulike vis. Det var tidlig på morgenen og responsen fra elevene var avslappet og behagelig. Videre, begynner vi smått å varme opp stemmen. Vi lager lange og høye lyder og jeg valgte bevisst å ikke begynne å synge foreløpig. Jeg vil ikke at elevene skal føle at det er ekkelt å bruke stemmen høyt, så ved å først tillate å lage høy lyd med stemmen, tror jeg at jeg avverger dette. Jeg ønsket på dette tidspunktet å bygge opp elevenes selvtillit fordi jeg vil at elevene skal være komfortable med å bruke stemmen sin. Det handler også om behovet for tilhørighet, på dette tidspunktet; at elevene føler seg trygge.

Videre velger jeg å introdusere sangen "Reven og rotta og grisen" (se vedlegg 13). Jeg introduserer her å trampe tempo for å holde puls med kroppen; elevene blir også med på dette. Jeg velger å synge hele sangen først alene i en passende toneart, slik at elevene fint klarer å synge i brystklang. Jeg valgte å demonstrere selvsikkert foran elevene, for å sette et uformelt eksempel på at det er overkommelig og ufarlig å synge. Ut ifra responsen til elevene virket det å virke: Uten å få beskjed fra meg, verken muntlig eller kroppslig, velger flere elever å slenge seg på når jeg skal repetere sangen en gang til. Videre synger vi noen runder sammen, før jeg slutter å synge og lar elevene fullføre selv. Jeg oppmuntrer med fysisk gestikulering for å rose elevene for innsatsen. Som beskrevet i kapittel 2 vil feedback oppleves forskjellig ut ifra relasjon til elevene, men basert på deres kroppsspråk virker jeg å ha lyktes på dette punktet.

Jeg velger å bytte plass på noen gutter og jenter da de stod veldig kjønnsfordelt, før vi synger noen runder til. Jeg begynte på dette tidspunktet å smått dirigere og det virket som om elevene

forstod dette intuitivt. Elevene synger høyt, rent og rytmisk korrekt, uten hjelp fra meg, og de virker trygge. De forstår det også når jeg dirigerer "stopp" da de slutter å synge og trampe umiddelbart. Basert på at de intuitivt mestrer dirigeringen og syngingen, virker de selvsikre. Siden også elevene krøller med noen få toner og noen tekstpartier, virker det også som om nivået er høyt nok.

Jeg deler elevene inn i to grupper og elevene forstår at vi skal synge i grupper. Gruppen til min venstre var ivrige på å begynne og jeg dirigerer gruppa til å begynne. Jeg spurte på dette tidspunktet hvem som ville begynne og denne gruppa svarte umiddelbart "Vi!", noe jeg ser på som oppmuntring til initiativ (fra min side) og å ta initiativ (fra elevenes side); dette er også et punkt i å være autonomistøttende. Dette opplevdes også som selvbestemmende for elevene, da jeg lar de velge selv. Videre dirigerer jeg inn gruppa til min høyre til å begynne etter første frase. Elevene synger i kanon. Når jeg skal dirigere "stopp" til gruppa til venstre, forstår de det med en gang, og jeg gestikulerer til gruppa til venstre at de skal fullføre frasen før jeg også dirigerer "stopp" til dem. Selv om gruppa var usikker på om de skulle fortsette, var jeg raskt nok ute til å oppmuntre dem til å fortsette.

Elevene begynte å snakke høyt igjen, men de snakket om at de selv var flinke; jeg tror de opplevde mestring og stolthet. Etter litt tid, velger å kalibrere dem inn igjen ved å gjøre stemningen rolig. Vi lukker øynene, vipper litt frem og tilbake på føttene og lander med god holdning. Elevene var veldig stille mens vi holdte og de virket å oppleve dette behagelig. Denne sekvensen var basert på en øvelse fra sangpedagogene Jenssen & Kolaas (2014, s. 33).

Videre begynner vi på stykket "Bruremarsj". Jeg sier til elevene at læreren min har skrevet stykket og fortsetter: "Og da tenkte jeg: Enten nå, så må jeg gjøre det skikkelig bra, eller så kan jeg ikke gjøre det. Men jeg tenkte at siden jeg får gjøre det sammen med dere, så blir det skikkelig bra!" Dette var ment som en kommentar om at jeg *vet* at de er flinke, og at det er derfor jeg gjør dette med *dem* (dette er for så vidt også sannheten). Det virker som elevene reagerer positivt på dette, basert på fnising, hvisking og smiling, mens jeg finner fram materialet. Vi prøver videre å finne ut hvem som skal synge hvilken stemme (da det er to stemmer i stykket, se vedlegg 11). Det ble fort mye støy igjen mens jeg prøver å forklare, men elevene flytter seg inn i stemmer etter hvert.

Etter et kort opphold, da jeg snakket med en elev som ikke ga samtykke til prosjektet, teller

jeg over gruppene og vi er klare til å starte. Jeg spiller av sangen til elevene og jeg får reaksjoner som "Oi!" og "I helvete, da." Jeg opplevde at elevene syntes det høres uoverkommelig ut. Jeg velger derfor å først lære inn rytmikken til stykket. Jeg viser først, og sier teksten rytmisk (uten melodi), fra takt 1-4. Vi begynner først sammen å gå gjennom takt 1-2 rytmisk, før vi bygger på med takt 3-4 etter hvert. Ved å gjøre dette, tror jeg elevene føler mestring, siden de opplever at de får til del for del. En elev spør om de kan få tekst, der jeg svarer: "Det er mye enklere hvis dere kan den i hodet først." Dette er også et punkt i å være autonomistøttende: å gi elevene gode begrunnelser for valgene som tas. Også noe av bakgrunnen for dette valget ligger i folkemusikkens muntlige tradering.

Etter dette synger jeg alle fire taktene til dem, for å ufarliggjøre stykket. Jeg praktiserer her en form for mesterlære eller lytte og herme-metode (som beskrevet tidligere), som også er en metode i muntlig tradering av folkemusikk. Jeg hørte selv, etter at jeg sang det, at det muligens gikk litt høyt, så jeg spurte dem om dette. Etter dette, flytter flere elever seg til understemme-gruppa. Jeg prøver å forklare forskjellen på brystklang og hodeklang, for å gjøre stykket enklere for dem, men det virket ikke å hjelpe. Dette var et steg tilbake innen mestringsforventningen til elevene, da jeg tror de opplevde materialet som *for* vanskelig på dette tidspunktet. Jeg valgte derfor å transponere stykket ned på stedet, for å gjøre det mer overkommelig for elevene. Jeg lærer denne gruppa takt 1-4 utenat. Elevene mestrer dette godt, både rytmisk og melodisk, og det virker som om de opplever dette selv også.

Jeg kjører samme metode når jeg begynner med den andre gruppa; jeg viser først, deretter tar jeg stykket fra hverandre og lærer det bort del for del. Jeg gjentar for dem at stykket nå går mørkere, og sier "Hvis noen ikke klarer den [nederste tonen], så skal vi øve oss så vi får det til." Innen vi var kommet til takt 3-4, virket det som elevene begynte å miste konsentrasjonen. Jeg tydde derfor til å dele ut ark med noter og tekst. De skifter deretter fokus fra å snakke sammen til å se på arket; de virket å bli mer konsentrerte etter de fikk teksten.

Etter dette, bytter jeg til hovedstemmen igjen. De har også fått ark, men de bruker de ikke; de ser bare på meg. Alle på denne gruppa mestret stykket godt; de sang høyt, med selvtillit, og brukte arkene svært lite. Antakeligvis er dette fordi denne gruppa fikk utdelt ark *etter* de hadde lært den første delen av stykket. Det er også mulig at de føler på en type mestring av dette også, selv om det ikke vises gjennom uttrykk.

Til slutt, ber jeg alle sette seg. Jeg spør elevene hva det vanskeligste har vært. Jeg spør elevene om dette for å forberede meg til neste time med dem, slik at de kan oppleve enda mer mestring. Det virker som om tekst og rekkefølge på tekst har vært det vanskeligste. De var enige om at det var enklere når de fikk utdelt tekst.

Videre, snakker jeg med elevene om timen og timene framover. Jeg forteller elevene at jeg tror de får det til og at det hadde vært kult hvis de sang denne på en slags avslutning. Elevene ble veldig engasjerte da jeg nevnte dette. Jeg viser, på denne måten, elevene at jeg har tro på at de kommer til å mestre dette på kort tid. Jeg forteller dem også at jeg selv sang dette stykket i tiende klasse. Jeg sier, også dette, for å minne elevene på at dette er fullt overkommelig for dem. En elev spør "Er det meningen at vi skal kunne alt dette utenat?" og jeg svarer at de får det til til slutt. Til slutt, strekker vi litt på kroppen og jeg avslutter timen.

Jeg opplevde timen som en suksess basert på flere ting. For det første, vises det på elevenes respons. Det virket som om de hadde det behagelig og til dels morsomt. For det andre, opplevde jeg at elevene mestret opplegget. Jeg var nøye på å følge med på om alle deltok, noe de gjorde, og mestringen av stoffet vist utøvende. For det tredje, tror jeg også elevene opplevde mestring. Også dette vist på reaksjonene deres, men jeg tror at jeg, gjennom god forberedelse, greide å vekke dette i dem.

4.2 Intervjumateriale

Under denne kategorien, vil jeg vise til vedlegg 3, som er transkripsjonen til intervjumaterialet. Gjennomføringen av intervjuet er basert på intervjuguiden i vedlegg 2. Jeg vil i denne delen gå gjennom de sentrale hovedtemaene mine, som beskrevet tidligere: (1) Folkemusikk, (2) Motivasjon og (3) Fagfornyelsen.

Respondenten er musikk læreren til klassen jeg underviste i, beskrevet ovenfor. Han har jobbet i ungdomsskole i 18 år på to ulike ungdomsskoler, pluss arbeid i kulturskole. Han er utdannet grunnskolelærer med musikk som fag. Han har selv vært og er utøvende musiker over flere år, blant annet i trubadur og i korps. Jeg tolker informanten som en lærer med høy kompetanse i musikkfaget: "Og så kan jeg jo ganske mye. (...) jeg spiller jo alle instrumenter vi har.

4.2.1 (1) Folkemusikk

Under denne kategorien har jeg, som nevnt, valgt å inkorporere spørsmål som omhandler kor og toastemthet i tillegg til spørsmål om folkemusikk, grunnet at da intervjuet tok sted angikk dette den gjeldende problemstillingen.

Informanten forteller at han er godt vant med toastemthet, både i egne prosjekter og som lærer. Det virker som om han har gode kunnskaper i å utøve toastemthet, da han selv har drevet med det som vokalist/kor i band siden han var 15 år. Også i undervisningen sin legger han opp til mye toastemthet, i alt av samspill, som han selv sier:

"(...) de utfordrer jeg bestandig med toastemt, på refreng, eller noe sånt. Og det er en del av vurderingen, for når vi skal vurdere sang ... (...) Og sånn, for å få de helt på høy, høy måloppnåelse, så takler du også å synge toastemt, eller at jeg legger på andrestemme og du greier å holde førstestemmen. Så ... det bruker jeg jo som en del av ..."

Han legger til at elevene også er godt vant med toastemthet gjennom samspillundervisning. Dette er noe musikk læreren alltid "legger på", når sangerne skal opp på høy måloppnåelse.

Informanten holder seg kortfattet når han blir spurt om arbeid med kor. "Ingenting?" spør jeg. "Nei. Så der er vi dårlige. Det kan vi bli bedre på." svarer han. Han forteller litt senere at det ikke er mange som *vil* synge i denne klassen. Jeg vil beskrive dette mer under (5) Motivasjon. Selv har han sunget litt i kor, "(...) litt under tvang (...)", ler han, da han var under utdanning.

Den gjeldende klassen har ikke arbeidet noe særlig med folkemusikk. Han forteller at dette er et nedprioritert emne, sammen med kunstmusikk. "Nei, jeg har jo ikke brukt det nok, antakelig, oppgjennom tidene. Det er jo ikke noe å gjemme det, da." forteller han. Han tror at dette kan ha noe med lærerens interesser og kunnskaper. Han tror også at elevene "skal ha hatt det" på barneskolen. Selv sier han at han har et greit forhold til folkemusikk som sjanger, da han spiller trekkspill og "mye gammel-", som jeg antar betyr gammelmusikk.

4.2.2 (2) Motivasjon

Informanten forteller at han ikke har opplevd at han må motivere elevene sine i musikktime. Han tror at karakterer kan være en motivasjonsfaktor i andre fag, men at dette

er ikke tilfellet for musikkfaget. "Jeg vil jo si at 90% av de elevene som kommer i musikk, er motiverte for å spille, helt av seg selv." Han tror dette kan komme av at musikkfaget kan regnes som et "avbrekk" fra teoretiske fag og fordi elevene synes musikkfaget er "artig", som han sier.

Informanten er ikke i tvil om hva elevene hans synes er mest motiverende: samspill. I tillegg er dette noe de gjør mye av. Han forteller at de pleier å velge instrument etter klasselista, så en gang begynner de øverst, neste gang nederst og en annen gang midt på lista, og elevene får velge selv. Elevene får ikke være med å bestemme sjanger, da han har erfart at det ble veldig like sanger de spilte. Han gir likevel elevene litt valgfrihet gjennom å presentere en liste med sanger som han vet fungerer godt i samspill. Jeg opplever at dette er en vanlig metode i ungdomsskolen; læreren bestemmer tema, mens elevene får litt valgfrihet innad i emnet. Slik kan elevene føle en tilhørighet til stykket de jobber med og føle på selvbestemmelse i perioden.

Klassen informanten og jeg snakker om i intervjuet er den samme klassen jeg rett før hadde undervist i. Han forteller at dette er den beste klassen på skolen. Dette var også noe av grunnen til at jeg valgte klassen; jeg var selv klar over at de er en driftig klasse som presterer godt, både i musikkfaget og i andre fag (dette var også noe jeg prøvde å fortelle elevene, ref. 4.1):

"Ja, det er jo en flink klasse du var inne i nå, sånn musikalsk sett. Det vil jeg påstå. De er jo blant de beste jeg har, i musikk. (...) Ja, på hele skolen, egentlig."

Likevel forteller han om at det er få som har lyst til å synge. Jeg spør hvorfor han tror det er slik, og han svarer "Ja, det er jo flaut. Det er mye mer personlig å synge enn å trykke på et piano. Å høre stemmen din." Når elevene velger instrument etter klasselista, er det sang som ofte blir valgt sist. Det ender med at de siste fem elevene på lista "må" velge sang, enten de har lyst eller ikke.

Som nevnt, tolker jeg at informanten har høy kompetanse i musikkfaget, både som lærer og utøver. Han tror dette kan være en motivasjonsfaktor, å ha en lærer som kan mye og kan lære dem mye, både gjennom instrumentopplæring, sang og dans, som han alle har førstehånds erfaring i.

Informanten tilføyer på slutten av intervjuet at han tror elevenes motivasjon i faget er veldig avhengig av musikk læreren de har. Han har selv opplevd at ufaglærte og uerfarne lærere blir satt i musikkseksjonen og tilføyer: "Og *da* synker jo motivasjonen. En viktig faktor er jo å ha en leder som ... *kan det*." Han legger trykk på ordene mens han sier dette. I sammenheng med dette tror han også at dette påvirker elevene og deres kompetanse. Han forteller at han ser godt hvilke skoler og lærere elevene kommer fra når de begynner på ungdomsskolen. Jeg forteller informanten at jeg har vært i praksis på en barneskole i nærheten, der han svarer: "Der har de mye bra musikk[undervisning]. Og det merker jeg jo veldig godt på de, hvor de kommer fra." Dette kan kobles direkte opp mot mesterlæren: at elevene har noen å se opp til, strekke seg mot og be om hjelp.

4.2.3 (3) Fagfornyelsen

Når informanten blir stilt spørsmål 8 (se vedlegg 3) om fagfornyelsen, vil jeg frem til hva han legger i begrepet "variert repertoar" og om dette innebærer folkemusikk (og tistemthet).

Informanten forteller, i denne sammenheng, om en oppgave om spill og sang:

"[ler] Nei ... Jeg har laget en slags ... kan ikke kalle det eksamen, men uti tiende, så har de en sånn oppgave der de skal spille og synge samtidig. Og da står de jo veldig fritt til å velge akkurat hva de vil selv. Så da er det ikke noen føringer på om det skal være trøndersk eller gammelrock eller noe sånt. Så det kan være hva som helst, men du skal spille og synge på et akkordinstrument. Og dette blir de presentert for allerede i åttende, så du vet at du faktisk må lære deg de fire akkordene på gitaren eller pianoet i løpet av tre år. Og det er ikke så mye forlangt heller, da, tenker jeg."

Informanten svarer ikke direkte på spørsmålet, men jeg tror heller ikke han misforstod. Jeg tror heller at informanten er ute etter å belyse at han legger opp til at elevene *selv* legge opp til dette. Men siden det ikke legges noen føringer for sjanger kan det være fristende å tenke at sjangeren norsk folkemusikk ikke blir valgt først, siden 16-åringene får velge selv, som nevnt i studiens innledning. Likevel legger denne oppgaven opp til alle behovene i selvbestemmelsesteorien, i form av *selvbestemmelse* (da elevene står fritt til å velge materiale selv), *kompetanse* (da de selv kan velge noe som passer deres nivå) og *tilhørighet* (da elevene mest sannsynlig velger noe som engasjerer dem selv). Jeg prøver videre i intervjuet å peile informanten inn på en kurs ved å nevne at "variert repertoar" ikke trenger å angå norsk

folkemusikk da det kan heller tolkes dithen i tidligere kompetansemål. Til dette svarer han følgende:

"Jeg tror det er mer at de skal ha hatt det. Jeg tror kanskje det er mer fokus på det i barneskolen enn vi har her. Det tror jeg. Og så er det jo det ... Ja, det blir jo mye opp til lærerne."

Informanten arbeider mye med utøving av musikk i timene sine, mest av alt samspill. Han forteller i denne sammenheng at dette er til dels på bakgrunn av læreplanene, da LK20 tynger det praktiske i musikkfaget.

4.3 Spørreskjema: Respondent 1

Vedlegg 5 viser det innsamlede materialet fra respondent 1. Respondenten har 60 studiepoeng i musikk og underviser i dag på 9. og 10. trinn i musikk. Respondenten har tidligere vært utøvende musiker, både i kor, i band, i korps og i storband.

Respondentens musikkundervisning består mest av følgende punkt: Band/samspill eller annet samarbeid, individuell eller felles instrumentopplæring, komponering (også digitalt) og lytting/gehør.

4.3.1 (1) Folkemusikk

Respondenten har undervist lite i temaet norsk folkemusikk. Han forteller videre at folkemusikk er et eget tema på 8. trinn på deres skole, og der har ikke respondenten undervist de siste årene. Informanten bes utdype i spørsmålet som lyder "Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.", og respondenten svarer:

"To perioder i året á 4-5 uker. Vi har hatt både om instrumenter, tradisjoner, vokal og dans. Vi bruker å ha mest mulig elevaktivitet i musikkundervisningen vår så elevene har både sunget og danset. I tillegg har vi hatt fokus på folkemusikkinspirert dagsaktuell musikk."

Samtidig opplever respondenten at elevene har et smalt forhold til temaet norsk folkemusikk, i den forstand at de ikke har store kunnskaper om temaet. Respondenten svarer også

"moderat" når han blir spurt i hvilken grad det betyr noe at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen [i kompetansemål].

Jeg synes det er utfordrende å tolke disse to utsagnene, da den ene motsier den andre. På en side har elevene en periode med norsk folkemusikk i 4-5 uker. På den annen side har elevene et smalt forhold til norsk folkemusikk.

4.3.2 (2) *Motivasjon*

Respondenten opplever at sine elever er mest motiverte for å holde på med samspill i musikkundervisningen, helst innenfor pop- og/eller rock-sjangeren. Dette er nok også sjangerne som er hjemmebane for de fleste ungdommer, skal man dømme etter strømmetjenesters topplister.

Respondenten svarer "i noen grad" når han blir spurt i hvilken grad elevene er med på å påvirke musikkundervisningen. "Vi lærerne bestemmer ofte tema, så får elevene være med på å bestemme hva vi jobber med innenfor disse temaene." Det er rimelig å anta at læreren eksempelvis bestemmer sjanger, og at elevene kan deretter være med å bestemme låtvalg innad i sjangeren.

Respondenten opplever at musikkfaget er *i stor grad* samlende for elevene. "De aller fleste får til noe og føler de mestrer faget. De få som ikke er interessert blir ofte med, men deltar ikke så aktivt." Det mest utfordrende i musikkfaget er å få nok tid til alle elevene, både nybegynnerne og de som har gode forutsetninger for mestring og er "(...) flinke til noe fra før."

4.3.3 (3) *Fagfornyelsen*

Respondent 1 opplever at den største forskjellen/overgangen fra LK06 til LK20 er at det ligger lite føringer i hva som skal gjøres og hva det skal undervises i. "Det er mer opp til hver enkelt lærer/skole hva som prioriteres." Samtidig mener respondenten at valgfriheten er en stor mulighet i hva som skal jobbes med. Ulempen blir her at de lokale forskjellene kan bli store fra skole til skole.

4.4 Spørreskjema: Respondent 2

Vedlegg 6 viser det innsamlede materialet fra respondent 2. Respondenten har 180 studiepoeng (tilsvarende bachelor/faglærer) i musikk og underviser i dag på 8. og 9. trinn i musikk. Respondenten har en lang og variert utøvende musikkbakgrunn: Han har spilt i korps, spilt i band (blant annet danseband og gammeldansorkester) og teaterorkester. I tillegg til undervisning i skole har respondenten også undervist i gitar på kulturskole.

Respondentens undervisning består hovedsakelig av disse punktene: Band/samspill eller annet samarbeid, musikkteori, musikkhistorie, individuell eller felles instrumentopplæring, komponering (også digitalt), lytting/gehør og dans/bevegelse.

4.4.1 (1) Folkemusikk

Respondenten markerer å ha undervist moderat i temaet norsk folkemusikk. Grunnen til dette er fordi de på denne skolen har lagt inn temaet "folkemusikk og samisk musikktradisjon" som eget tema på 8. trinn (samme som respondent 1). Respondenten legger til dette, når han bes utdype (jeg har valgt å bruke hele sitatet da opplæringen er ganske omfattende):

Jeg bruker som regel å starte med musikk som elevene har et forhold til. Remixer eller moderniseringer av folkemusikkviser, shantier eller arbeidssanger, gjerne med musikkvideoer om det finnes (eksempel på dette kan være shantien "Wellerman" som er godt kjent fra Tiktok-videoer. Jeg tar også i bruk koblingen mellom hiphop dansens og headspin og hallingdansens "mala snus"-trick som en kobling mellom ny og gammel musikk. Lokalt eksempel kan være å spille "Fanden og fela" med Sjuende far i huset og starte folkemusikkopplæringen med folkrock.

I undervisningen ser vi på sentrale folkemusikkinstrumenter fra inn- og utland samt at vi prøver å koble temaet opp mot eventyrsjangeren i norskundervisningen. Vi ser på hvordan musikk ble brukt før og sammenligner med i dag. Vi har også sett på call-and-respons bruk i norsk folkemusikk med afroamerikansk musikk. Noe av undervisningen blir enveis fra lærer til elever da vi ikke har lærebøker, men vi legger ut lesemateriale, lager oppgaver og legger ut lenker til musikk og videoer vi jobber med på elevenes [plattform] slik at de kan bearbeide lærestoffet selv.

Selv om respondenten svarer at han har undervist "moderat", virker det for meg som han har høy kompetanse undervisningsemnet norsk folkemusikk. Videre forteller han at elevene ofte har et negativt forhold til temaet ved oppstart, men at dette bedres "(...) etter at elevene ser eller forstår hvordan folkemusikken har påvirket mye av dagens musikk."

Respondenten skriver også at elevene blir inkludert i temaet ved å oppsøke populærmusikk for å finne koblinger til folkemusikken på egen hånd. Dette er også noe læreren gjør selv, slik han beskriver det i sitatet tidligere. Han skriver også at elevene ofte har kjenninger som spiller eller har spilt folkemusikkinstrument, så jeg tolker dette som at dette også inkorporeres i undervisningen på et vis (spørsmål 15).

4.4.2 (2) *Motivasjon*

"Dagens unge er svært kresne på hva de orker å engasjere seg i." skriver respondenten. Han tror at finne koblinger mellom ungdommens kultur og interesser og skoletemaene de jobber med er en styrke for å motivere elevene. Han legger også til at dette er noe han streber etter i ethvert emne han arbeider med. Det virker også som om læreren gjennomfører dette selv, skal man dømme ut fra sitatet fra 4.4.1.

Elevene er "moderat" med på å påvirke undervisningen til respondenten (spørsmål 15). Som nevnt ovenfor, svarer han at elevene kan inkluderes i undervisningen gjennom kjenninger og ved å finne egne koblinger til folkemusikk gjennom populærmusikken.

Respondenten opplever at musikkfaget er "i stor grad" samlende for elevene. Han forteller om et musikkvektlagt kulturprosjekt de arrangerer på 10. trinn der det gjentar seg at elevene er

"(...) stoltere av skolen sin, de har dannet nye vennskap på tvers av klasser og kjønn, de har mestret på ulike områder og generelt ser vi at dette prosjektet gjør at 10. trinn er mer samlet når vi går i gang med den lange og faglig tunge førjulperioden."

Respondenten blir spurt om hva han opplever som de største utfordringene i musikkfaget, og svarer "Å tørre og synge er for de aller fleste krevende. Å by på sitt personlige instrument når man ikke skal dumme seg ut på noen områder er vanskelig."

4.4.3 (3) *Fagfornyelsen*

Respondenten synes "i liten grad" at det betyr noe at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes i fagfornyelsen [s kompetansemål].

Respondenten synes LK20 er mindre styrende; da er det lettere å gjøre lokale tilpasninger, mener han. Han trekker også fram dette som en mulighet som LK20 gir. Han skriver videre at en utfordring med LK20 kan være at "(...) man MÅ være kreativ og sørge for at man dekker alle kompetansemålene på noe vis."

Videre definerer respondenten hva han legger i "variert repertoar":

"For meg betyr det at de kjenner til enkelte kjennetegn ved ulike musikksjangre (...). At elevene skal kunne utøve ulike sjangre ser jeg på som en utfordring da vi i samspilltimene fokuserer på spillelede og musikk som tilhører populærmusikksjangeren fra de siste 75 år og ikke nødvendigvis jobber med andre sjangre."

4.5 Spørreskjema: Respondent 3

Vedlegg 7 viser det innsamlede materialet fra respondent 3. Respondent 3 har 60 studiepoeng i musikk og underviser i dag både på 8., 9. og 10. trinn i musikk. Han har også spilt i band, vært i trubadur og deltatt i korps i barndommen.

Respondentens musikkundervisning består mest av følgende: Band/samspill eller annet samarbeid, musikkteori, musikkhistorie, individuell eller felles instrumentopplæring, komponering (også digitalt), lytting/gehør og dans/bevegelse. Respondenten har *ikke* markert for vokalt arbeid/kor/flerstemthet.

4.5.1 (1) Folkemusikk

Respondenten har undervist "moderat" i temaet norsk folkemusikk. Han forklarer dette med at han har fokus på rytmisk, melodisk og harmonisk kompetanse og mindre fokus på lærestoff. Han bruker sjangre og repertoar som fungerer i "sin setting". Han pleier å ta utgangspunkt i ungdomskultur og å ta utgangspunkt i egne erfaringer fra popmusikk, rock, blues og folkemusikk fra andre kulturer.

I spørsmål 8 blir respondenten bedt om å fortelle om hvordan han har undervist i temaet norsk folkemusikk dersom dette har forekommet. Han svarer med tre ord: Danser, sangleker og å lage seljefløyte. Det er utfordrende å tolke hva som menes med dette. Når han nevner dans, er

det dans i sammenheng med arbeid med folkemusikk eller er det en enkelttime med arbeid med kun dans? Er sanglekene innenfor folkemusikksjangeren eller er det bare oppvarmingssanger som brukes uten fokus på sjanger? Har de lagd seljefløyte i sammenheng med dens historie i musikkfaget, eller har de "bare" laget den og avskrevet dette som arbeid med kultur? Respondenten beskriver *innholdet*, men lite om *hvordan* han faktisk har jobbet med dette.

4.5.2 (2) Motivasjon

Respondent 3 er klar på hva han tror elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktimene: "Samspill, samspill og samspill!" Han opplever at elevene er motiverte når de arbeider med ulike sjangre, men at "(...) det er lettest å skape glød når vi jobber i deres verden." Han opplever også motivasjon hos noen ved bruk av digitale verktøy.

Elevene er "i svært stor grad" med på å påvirke musikkundervisningen hans. Han inkluderer elevene gjennom å gi dem "Stor valgfrihet i valg av repertoar, arbeidsformer og vurderingsformer." Han forteller selv at han er svært opptatt av å tilpasse vanskelighetsgraden på instrumentene til den enkelte elev, og lærer gjerne bort hvordan elevene kan gjøre dette selv med utgangspunkt i elevens ferdigheter og preferanser.

Han opplever også at musikkfaget er "i svært stor grad" samlende for elevene. Han utdyper med følgende:

"Lytt til andre, tilpasse seg, støtte og utfordre er helt avgjørende for at vi skal lykkes med samspill. Praktisk demokratiopplæring som de ikke får i noen andre fag etter min mening :)"

Respondenten legger vekt på at han synes det er viktig å tilpasse sin undervisning slik at alle mestrer. "Når vi ikke lykkes med det er det som oftest fordi det ikke er samsvar mellom elevens motoriske ferdigheter, konsentrasjonsevne osv og repertoarvalget vårt." Han tror likevel at han greier å utfordre de fleste elevene, at de utvikler seg og at de lærer noe meningsfylt og morsomt gjennom ungdomsskolen.

Han skriver at han synes det er utfordrende med store klasser i musikkfaget. Han synes også det er få timer og krevende å vedlikeholde og fornye utstyret som er tilgjengelig.

4.5.3 (3) Fagfornyelsen

Ved spørsmål om hvor mye det betyr at begrepet "folkemusikk" er ute av læreplanen [s kompetansemål], svarer respondenten at dette i svært liten grad betyr noe for hans undervisning.

I spørsmål 10, i spørsmål om hva respondenten opplever som [den] største forskjellen/overgangen fra LK06 til LK20, svarer han: "Opplever". Jeg antar at dette er et påbegynt svar på spørsmålet, og har deretter blitt glemt ved innlevering av skjemaet.

Han skriver videre at de største mulighetene med LK20 ligger "(...) i at kjerneelementene [er] enda tydeligere [og] er overordnet kompetansemålene. Det gir større valgfrihet og større muligheter til fordypning." Han opplever at den største utfordringen er at kjerneelementet "kulturforståelse" oppleves som fremmed i sammenligning med de andre kjerneelementene, som han mener er lettere å konkretisere og lage aktiviteter til.

Respondenten definerer "varierte repertoar" som "Musikk fra ulike tider, kulturer og sjangre". Også i sammenheng med dette nevner han ungdomskultur: "Søker å oppnå variasjon samtidig som vi tar utgangspunkt i ungdomskulturen og unngår overflattisk behandling av repertoaret."

4.6 Resultater fra Kunnskapsløftet 2020 og drøfting

Jeg har valgt å dele denne gjennomgangen inn i to deler: 1) Gjennomgang av Overordnet del og 2) Gjennomgang av musikkfaget, både *Om faget* og fagets kompetansemål etter 10. årstrinn. Jeg vil gjennomgå innholdet og hvordan dette legger rette for indre motivasjon (selvbestemmelsesteorien) og om norsk folkemusikk er, bør og skal være en del av faget. Jeg vil kun referere til sidetall, da referansen består den samme i hele underkapitlet, altså Kunnskapsdepartementet (2020). Dersom det ikke refereres, er dette mine egne tanker og tolkninger av stoffet.

4.6.1 Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Overordnet del i LK20 er en del av læreplansverket og omfatter

(...) den opplæringen barn og ungdom får fra første klasse på barnetrinnet til og med studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring (...). Den består av denne innledningen, gjengivelse av formålsparagrafen og tre kapitler: 1. Opplæringens verdigrunnlag, 2. Prinsipper for læring, utvikling og danning og 3. Prinsipper for skolens praksis.

Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 6

Under Opplæringslovens formålsparagraf finner vi flere relevante utsagn for problemstillingen: "Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon." (s. 7) Under samme overskrift står det også at "Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfold (...)." (s. 7) Videre, under "Opplæringens verdigrunnlag" og 1.2 *Identitet og kulturelt mangfold*, finner vi utsagn om at elevene skal få innsikt i norsk historie og kultur som en del av egen identitet og tilhørighet til samfunnet. Under 1.4 *Skaperglede, engasjement og utforskertrang* finner vi dette utsagnet: "Kunst- og kulturuttrykk har også betydning for den enkeltes personlige utvikling. (...) elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen." (s. 11) Dersom man definerer norsk folkemusikk som en del av norsk historie og kultur og at dette er en del av elevenes identitet og tilhørighet til samfunnet, vil opplæring av norsk folkemusikk inngå innunder disse punktene.

1.6 *Demokrati og medvirkning* handler om at "Skolen skal gi elevene mulighet til å medvirke (...)". (s. 12) Under dette punktet står det om at elevene skal forstå demokrati og betydningen av å opprettholde det. Det står også at "Demokratiske verdier må fremmes gjennom aktiv deltakelse i hele opplæringsløpet." Sammen med følgende utsagn, "Skolen skal være et sted der barn og unge opplever demokrati i praksis. Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse, og at de kan påvirke det som angår dem." (s. 12), understreker denne delen viktigheten av elevenes behov for selvbestemmelse. Ikke bare er dette et grunnleggende behov for indre motivasjon, men slik de formulerer seg ("Skolen skal ...") er det altså nødvendig at skolen *skal* legge til rette for dette. Dette understrekes også under 2.1 *Sosial læring og utvikling*, der det står at elevene *skal* "(...) utvikle evne til medbestemmelse og medansvar." (s. 13-14) og under 3.1 *Et inkluderende læringsmiljø*, der det står at "Elevmedvirkning må prege skolens praksis. Elevene skal både medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet (...)". (s. 18) På bakgrunn av dette virker det som at det er skolens oppgave å legge til rette for selvbestemmelse hos elevene.

Under 3.1 *Et inkluderende læringsmiljø* står det om at "Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring." (s. 17) Videre står det at dette blant annet innebærer et godt læringsmiljø. Det står at "Vennskap skaper tilhørighet (...). Når barn og unge møter respekt og anerkjennelse i opplæringen, bidrar dette til en opplevelse av tilhørighet." (s. 18) Altså er Overordnet del enige med Deci & Ryans behov for tilhørighet; behovet er både nødvendig og det krever et godt læringsmiljø med trygge rammer og gode relasjoner, enten dette er relasjoner innad i klassen (elev-elev) eller relasjoner med voksne på skolen (lærer-elev).

Det siste behovet under Deci & Ryans selvbestemmelsesteori, er behovet for kompetanse. Overordnet del dekker dette gjennom 3.2 *Undervisning og tilpasset opplæring* der det står at "Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring." (s. 18) Det står at skolen skal tilrettelegge for læring, uansett forutsetninger. Den norske skoles forventninger til eleven om innsats og mestring, forutsetter at eleven har tro på egen læring og egne evner. Derfor er det skolens (og lærerens) ansvar å gi elevene tryggheten og hjelpemidlene til å lykkes, samtidig som de skal oppfordres til å prøve selv om man ikke alltid lykkes (s. 18-19). "Skolen må planlegge (...) for at opplæringen oppleves som både overkommelig og tilstrekkelig utfordrende." (s. 19) Altså skal skolen legge til rette for mestring og mestringsforventning og legge til rette for å utfordre elevene slik at de føler denne mestringen (ref. behovet for kompetanse).

Under 2.4 *Å lære å lære*, står det: "Opplæringen skal fremme elevenes motivasjon, holdninger og læringsstrategier, og legge grunnlaget for læring hele livet." (s. 15) På bakgrunn av denne gjennomgangen gjort av Overordnet del virker det som om LK20 i *teorien* dekker selvbestemmelsesteoriens tre behov, altså skal opplæringen i utgangspunktet allerede legge til rette for indre motivasjon, dersom tilrettelegging for behovene gjennomføres i praksis.

4.6.2 *Musikkfaget i LK20*

"Musikk er et sentralt fag for skaperkraft, kulturforståelse og identitetsutvikling." står det innledende under *Fagets relevans og sentrale verdier* (s. 80). Det står at "Faget skal bidra til at elevene forstår hvordan musikk både springer ut fra kulturer [og] skaper kultur (...).

Begrepet "folkemusikk" nevnes også under denne delen:

I musikk skal elevene møte et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykk som åpner dører til større fellesskap. Møter med levende musikk er en naturlig del av dette, og elevene skal få oppleve at folkemusikk og samisk musikkultur er viktige deler av vår felles kultur og kulturarv.

Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 80

Videre, under *Kompetansemål og vurdering* og *Kompetansemål etter 10. trinn* (s. 84-85) finner vi mål for opplæringen etter endt 10. trinn. Jeg vil trekke fram to kompetansemål:

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne ...

- ... utøve et variert repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans
- ... reflektere over hvordan musikalske tradisjoner, inkludert samiske musikktradisjoner, bevares og fornyes

Disse kompetansemålene kan tolkes i retning av undervisning i norsk folkemusikk i musikkfaget. Det virker som denne delen av faget dekker opplæringen av norsk folkemusikk godt. Men hva med behovene til indre motivasjon i selvbestemmelsesteorien?

"Faget skal legge til rette for musikkglede og mestringsfølelse." (s. 80) står det videre i *Fagets relevans og sentrale verdier*. Som nevnt tidligere er mestringsfølelse et av begrepene som blir nevnt i sammenheng med behovet for kompetanse innenfor selvbestemmelsesteorien.

Også under *Underveisvurdering 8., 9. og 10. trinn* (s. 85) står det at underveisvurderingen også skal være med på å fremme læring og utvikling av kompetanse. Videre står det om hvordan eleven kan *vis*e kunnskapen sin, men heller lite om hvordan skolen skal tilrettelegge for å utfordre kompetansen, uansett nivå. Følgende kan eventuelt tolkes dithen:

Elevene skal få mulighet til å prøve seg frem. Med utgangspunkt i kompetansen eleven viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 85

For meg virker det som fokuset ligger på at eleven skal bevise sin kunnskap framfor å bli utfordret av ny kunnskap, for "Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får *vist*

kompetansen sin (...)." (s. 85, min utheving), men det står heller lite om hvordan kunnskapen skal videreutvikles og utfordres.

Det nye i Kunnskapsløftet 2020 er de tre tverrfaglige emnene (*Folkehelse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap og Bærekraftig utvikling*) som nesten alle er inkorporert i alle fag. På side 81, under *Folkehelse og livsmestring* står det at "Fellesskapet rundt musikk bygger relasjoner mellom mennesker [og] gir mestringsfølelse (...)." Altså vil selvbestemmelsesteoriens behov for tilhørighet dekkers dersom dette innfris i faget. Musikkfaget er et fag med mye samarbeid og aktivitet, så det er naturlig at elevene

Når det gjelder behovet for selvbestemmelse eller autonomi, kan vi se under *Underveisvurdering 8., 9. og 10. trinn* (s. 85). Der står det: "Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom at elevene får eksperimentere, bruke fantasi og kreativitet og får arbeide systematisk med å utvikle et produkt fra idé til ferdig resultat." Altså skal læreren legge til rette i musikkfaget for elevenes selvbestemmelse.

4.7 *Selvbestemmelsesteorien*

4.7.1 *Behovet for selvbestemmelse*

Både intervjuinformanten, respondent 1 og respondent 3 legger til rette for elevmedvirkning. Intervjuinformanten og respondent gjør dette i form av å la elevene få velge materiale innenfor et gitt tema, mens respondent 3 beskriver dette mer utfyllende. Han beskriver at elevene *i svært stor grad* er med på å påvirke musikkundervisningen, blant annet i repertoar, metode og vurdering.

Som følger av dette vil nok elevene føle en form for frivillighet i aktiviteten. Dette behovet handler om å føle selvstendighet og at elevene har et eierskap til gjennomføring, avgjørelser og handlinger som gjøres i undervisningen (Skaalvik & Skaalvik, 2015), og slik respondentene beskriver det gjør de i grunn det samme; de lar elevene velge ut fra gitte rammer. Slik kan lærerne sikre at mål fra læreplanverket blir fulgt, samtidig som elevene føler seg inkludert og hørt i prosessen.

Lærerne er også autonomistøttende, da de innfrir mange av punktene Skaalvik & Skaalvik (2015, s. 69) lister opp som egenskaper for autonomistøttende lærere, blant annet å oppfordre

elevene til å ta initiativ og gir elevene valgmuligheter der det er mulig. Selv om å være autonomistøttende heller fremmer autonom motivasjon, vil dette kunne føre til indre motivasjon når verdiene blir "tatt opp" i eleven og blir en del av elevens verdier.

Å la elevene få valgmuligheter vil kanskje også skape *interesse* hos noen. Skaalvik & Skaalvik (2015) sier at dette er det viktigste som skiller indre og ytre motivasjon og at det også er når elevene er interesserte at de lærer best og mest. Flere av respondentene (spørreskjema) viser til at de ofte prøver å finne koblinger til elevenes interesser for å motivere dem. Mer om dette under *Behovet for tilhørighet*.

4.7.2 *Behovet for kompetanse*

Selv om alle respondentene (både fra intervju og spørreskjema) har ulik bakgrunn, ulik utdanning og arbeider på ulike skoler rundt om i Innherred, har de mye til felles. For det første innehar alle respondentene høy kompetanse i faget. De kommer alle fra en utøvende bakgrunn; de har til sammen spilt i både trubadur, band, korps, storband og gammeldans- og teaterorkester.

Intervjuinformanten presiserer også dette selv og sier at

Og så kan jeg jo ganske mye. Jeg kan jo lære de ganske mye på alle instrument; jeg spiller jo alle instrumenter vi har. Så det tror jeg er motiverende. At de har en lærer som kan, både dette med å spille i band og har gjort det selv, og å ... kunne spille alle instrumenter ... og synge. Og så danser jeg jo også, da.

Vedlegg 3

Intervjuinformanten tror altså at en kunnskapsrik musikk lærer kan være motiverende for elevene. En ressurssterk lærer vil ikke bare være i stand til å undervise på mange instrumenter og undervise med ulike metoder og tema, men er også i stand til å tilpasse nivå til den enkelte elev; en lærer som kan mye, kan også lære bort mye. Under Deci & Ryans selvbestemmelsesteori finner vi behovet for kompetanse som kort gjenfortalt handler om at elevene har en mestringsforventning og at opplegget gjerne må tilpasses den enkelte elev for å oppnå den optimale indre motivasjon; flow. Gjennom å ha en kunnskapsrik lærer kan dette behovet bli dekt.

Intervjuinformanten forteller om at han har jobbet mye digitalt i musikkfaget, gjerne i GarageBand på iPad. Han kommenterer: "(...) der ser vi en progresjon utover når vi gjør vanskeligere og vanskeligere ting på iPaden." (vedlegg 3) Det er tydelig at denne læreren legger opp til vanskeligere materiale etter hvert som ferdighetene til elevene vokser utover ungdomsskolen. Dette kjenner vi også igjen i å legge til rette for flow: materialet må tilpasses ut ifra hvilke forutsetninger som ligger til grunn.

Respondent 1 svarer i spørreskjemaet: "De aller fleste får til noe og føler de mestrer faget. De få som ikke er interessert, blir ofte med (...)." (vedlegg 5) Også respondent 3 skriver også at han synes det er viktig å tilpasse undervisningen slik at alle mestrer (vedlegg 7). Dette går hånd i hånd med Banduras begreper om mestring og mestringsforventning under behovet for kompetanse. Igjen, dette handler ikke om hvorvidt eleven er flink eller ikke, men heller om det faktum om de tror de greier aktiviteten eller ikke; dette legger respondent 1 og 3 til rette for.

Det virker for meg som om alle respondentene legger opp til å utfordre elevene etter deres behov og kompetanse. De later også til å ha et bevisst forhold til dette. Dette kan være utfordrende i et fag med mye lyd og aktivitet, men det virker som om disse lærerne på Innherred får det til å fungere i kombinasjon med sine andre metoder. Også siden alle respondentene har høy kompetanse i faget selv, virker det som om elevene kan se opp til lærerne sine, muligens i form av mesterlære, slik jeg leser svarene deres. Grunnet deres kompetanse legger det i det minste til rette for at slik innstudering mellom "mester" og "svenn" er mulig.

4.7.3 Behovet for tilhørighet

Det alle respondentene har til felles er at ingen er i tvil på hva elevene er motiverte og engasjerte for: samspill. Respondent 1 spesifiserer samspill i pop-/rock-sjangeren, mens respondent 2 og 3 er enige om at elevene er motiverte for å jobbe med noe når de kan relatere til det selv. Respondent 3 skriver "Opplever motiverte elever når vi arbeider med ulike sjangre, men det er lettest å skape glød når vi jobber i deres verden.", mens respondent 2 skriver "Dagens unge er svært kresne på hva de orker å engasjere seg i. De må kunne til en viss grad relatere til det vi jobber med. Å finne/skape denne relasjonen er derfor min viktigste oppgave, uansett emne i faget."

Selv om behovet for tilhørighet ofte gjelder relasjoner mellom lærer-elev, elev-elev eller generelt klasse- og læringsmiljø, vil jeg også rette søkelyset mot et annet aspekt ved behovet, nemlig *faglig* tilhørighet. Det viktigste skillet mellom indre og ytre motivasjon er tross alt *interesse*: "(...) at aktiviteten i seg selv er engasjerende og fascinerende." (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 67) Jeg synes i denne sammenheng at det er interessant at de fleste respondentene legger vekt på å engasjere og motivere elevene ved å finne koblinger "til deres verden", som respondent 3 beskriver det. Skaalvik & Skaalvik (2015, s. 68) skriver dessuten at "Hvilken type motivasjon elevene utvikler (indre-ytre eller kontrollert-autonom), er i stor grad et resultat av læringsmiljøet."

Intervjuinformanten sier at "Jeg vil jo si at 90% av de elevene som kommer i musikk, er motiverte til å spille, helt av seg selv." Da jeg spurte om hva han tror motiverer elevene i musikkfaget, svarer han at han ikke tror det er et fag der man trenger å aktivt motivere. Han sier også "Altså, i mange fag kan kanskje karakterer være motivasjon, men jeg opplever ikke at det er viktig, egentlig, i faget." Han tror at elevene synes at musikk er et artig fag i skolen og at det er en kontrast fra de teoretiske fagene. Jeg er noe enig i det informanten beskriver her, da jeg selv har opplevd dette gjennom egen praksis, men jeg tror også at elevene kan være naturlig motiverte i musikkfaget fordi det er et praktisk, kreativt og utfoldende fag. Det er et fag der elevene får lov til å uttrykke seg gjennom ulike media, noe som er heller uvanlig i teoritunge fag.

4.8 Norsk folkemusikk

Hvis vi ser i vedlegg 8, kan vi se en sammenfatning av alle respondentenes svar i spørreskjema (samt statistikk). Vi ser her at i avkryssningsspørsmål som angår folkemusikk, ligger svarene deres i midtre til nedre del av skalaen. 66,7% velger *moderat* og 33,3% velger *lite* i spørsmål om hvor mye de har undervist i norsk folkemusikk (spørsmål 6), samtidig som de svarer *moderat*, *i liten grad* og *i svært liten grad* i spørsmål om hvor mye det betyr at folkemusikk ikke betyr like mye i LK20 (spørsmål 9).

Selv om alle respondentene i spørreskjemaet viser å ha gode kunnskaper i temaet, virker det som om det ikke betyr så mye for dem eller for deres undervisning. Noe av årsaken til dette kan være at LK20 legger færre føringer for hva som skal undervises i, og legger opp til lokale

tilpasninger, noe flere av respondentene også nevner. LK20 legger opp til kvalitet framfor kvantitet, i form av det nye fokuset på dybdelæring som beskrevet tidligere.

4.9 Fagfornyelsen

Alle respondentene trekker fram valgfrihet og lokal bestemmelse som en fordel og mulighet ved overgangen fra LK06 til LK20. Dette gjør at hver enkelt lærer kan legge opp til det *de* er best på, det de tror motiverer *sine* elever lokalt og tilpasse materialet for opplæringen. Men, som respondent 1 legger fram, kan også dette gjøre at det blir store forskjeller fra skole til skole.

Respondent 2 trekker fram at det kan være utfordrende å sørge for at man dekker opp alle kompetansemålene til enhver tid. Dette er kanskje også noe av bakgrunnen til at LK20 har åpnet opp for mer tolkbare kompetansemål, akkurat for å gjøre disse lokale bestemmelsene?

Som nevnt tidligere, er det demotiverende for elever å være i en prestasjonsorientert skole; en skole der tall og statistikk styrer elevenes verdi, kompetanse og innsats. Det er nok kanskje dette respondent 2 sikter til, at norsk skole er inne i en tendens til å bli *for* opptatt av målstruktur og måling i skolen, både i form av karakterer, men også kompetansemål. Kanskje kan formuleringene i LK20, med fokus på dybdelæring og vagere formuleringer, være løsningen på dette problemet? Det kan dessuten være utfordrende å sette tall på elever i praktiske fag, både på grunn av at det ikke alltid er et riktig eller galt svar, på grunn av utvikling av motoriske ferdigheter, elevenes modning i løpet av ungdomsskolen og at man "må være kreativ", som respondent 2 også trekker fram.

4.10 Avsluttende refleksjoner

Basert på denne gjennomgangen, virker det som om alle respondentene (inkludert intervjuinformanten) har et forhold til selvbestemmelsesteoriens behov, enten dette er bevisst eller ubevisst. De legger alle til rette for følelsen av selvbestemmelse, tilhørighet og kompetanse, samtidig som de alle later til å ha et forhold til norsk folkemusikk som undervisningstema. Selv om respondentene ikke har undervist mye i norsk folkemusikk selv, virker de å ha kompetanse i temaet og virker kompetente til å gjennomføre undervisning i faget. Men igjen, som respondent 2 trekker fram, er skolen for fokusert på plandokumenter og

at "alt skal gjøres etter boka"?

Som Skaalvik & Skaalvik (2015) tidligere har trekt fram, har Norge vist tendenser til å bli med på denne målstyrte tendensen. Da denne oppgaven tok form, etter gjennomføring av pilot, bestemte jeg meg for å ta med utgangspunkt i fagfornyelsens kompetansemål. Jeg sitter i den avsluttende fasen av skriving av denne studien og lurer; er jeg med på å støtte under denne trenden? Jeg tror respondent 2 har et poeng når han legger fram dette voksende fokuset på læreplanverket. Fagfornyelsen har lagt opp til valgfrihet, noe de fleste av respondentene trekker fram. De trekker dette fram som først og fremst en styrke, men ser også svakheten ved dette. Kanskje er denne valgfriheten løsningen på Norges tendens?

Lærerne har vært nøye på å trekke fram at de prøver å legge til rette for å møte elevene på deres hjemmebane, uansett tema de arbeider med i musikkfaget. Da jeg gjennomførte piloten, tenkte jeg ikke på dette aspektet; tanken på *faglig* tilhørighet til materialet jeg presenterer. Kunne jeg lagt mer til rette for motivasjon hos elevene, ved å velge et annet materiale? Ja, absolutt; jeg kunne valgt et stykke som fanger elevene mer. Jeg gikk inn i dette og tenkte kanskje mest på gjennomføringen av eksamenen min, der jeg skulle være ensembleleder og valgte et stykke som *jeg* kjenner godt og som *jeg* liker. Det er et godt poeng at læreren skal kjenne materialet han underviser i, men når man forsker og skal legge til rette for motivasjon, bør man kanskje tenke på flere aspekter. Elevene ble presentert for *to* ukjente i dette prosjektet: ukjent metode (kor) og ukjent materiale. Selv om elevene kjenner til å jobbe tustemt, har jeg likevel presentert tustemthet i en kontekst de ikke er kjent med.

Jeg er absolutt mange erfaringer rikere. Hadde jeg skullet gjennomføre dette prosjektet en annen gang, ville jeg tenkt på å akkurat dette som respondentene trekker fram: å relatere til elevene. *Alle* lærerne trekker fram at elevene er mest motiverte for samspill. Kanskje burde jeg introdusert denne metoden i stedet; å kjøre en samspilløkt med både instrumenter og vokal, men samtidig brukt samme materiale? En respondent trekker også fram at elevene liker pop og rock. Kanskje hadde jeg kunnet brukt samme metode, altså kor, men valgt et mer relaterbart materiale for elevene, for eksempel av artister som er *inspirerte* av folkemusikk og blander sjangeren inn i pop-kultur? Her er det store muligheter til å trekke fram artister som blander sjangere, for eksempel folk-pop, folk-rock eller musikk med folkeinstrumenter. På denne måten hadde jeg møtt elevene på *et* av deres felt, i stedet for ingen, slik jeg gjorde.

Respondent 2 legger fram at han gjør akkurat dette; "(...) å starte med musikk som elevene har et forhold til." (vedlegg 6) Dette trenger ikke nødvendigvis være deres favorittsang, men poenget her er å finne *koblingen*. Å jobbe med sjangeren gjennom moderniseringer eller remixer er også en metode respondent 2 trekker fram.

6 Avslutning

Som student, er det første gang jeg har gjennomført de ulike metodene presentert i denne studien. Selv om man kan være etterpåklok, sitter jeg igjen med mye kunnskap og mange erfaringer, både fra piloten og fra innsamlingen fra Nettskjema. I piloten kunne jeg tilrettelagt mer for ungdomsinteresser, men jeg tenker også at det var en styrke å kjenne stoffet godt og å vise selvsikkerhet i det jeg framførte for og lærte elevene. Jeg må også nevne at jeg har erfart at videotranskripsjon er *svært tidkrevende*. Intervju som metode er en metode jeg kunne tenkt meg å bruke mer av i denne studien, dersom den hadde blitt slik som originalt tenkt. Jeg ser selvfølgelig fordeler og ulemper ved denne metoden også, for i sammenligning med bruk av video, er den vesentlig mer overkommelig å både transkribere og analysere.

Innsamlingen fra Nettskjema ser jeg også fordeler og ulemper ved. Fordelene ved dette er at det er en god metode for å motta statistikk og for å strukturere data. En annen fordel er også at respondentenes persondata er sikret gjennom hele prosessen. Likevel er dette også noe av ulempen, fordi man ikke vet hvem som svarer når. Da blir det også utfordrende å sende purring, da man må sende til *alle*, fordi man ikke vet hvem som har svart og ikke.

Som nevnt tidligere, var ikke oppgaven ment for å generaliseres, men ser heller på tendenser og holdninger til temaet norsk folkemusikk i ungdomsskolen. Studiens formål er å reaktualisere undervisningsemnet norsk folkemusikk i musikkfaget og leseren kan selv bestemme dersom dette er relevant for deres praksis eller ikke. Jeg tror, at selv om studien ikke skal ha en overføringsverdi, ser vi såpass mange likheter hos respondentenes svar, at man kan generalisere innenfor en geografisk avgrensning. Lærerne gir inntrykk av at de alle har god kompetanse på feltet og at de kjenner elevene sine godt. De bruker mange av de samme metodene og har mange felles tanker rundt fagfornyelsen.

Studiens problemstilling ble ikke nødvendigvis direkte besvart, men jeg sitter igjen med mye data, kunnskap og erfaringer likevel. Dette ble mer en kartlegging av lærernes erfaringer og deres forhold til å motivere sine elever, enn "Hvordan motivere en ungdomsskoleklasse til å jobbe med norsk folkemusikk?". Problemstillingen var tross alt tilpasset en enkeltcasestudie som aldri ble noe av, men jeg har lært av respondentenes erfaringer, blant annet at de trekker fram å spille på elevenes hjemmebane i valg av materiale og å legge til rette for elevenes mestring og motivasjon, slik de gjør. Folkemusikksjangeren er ikke akkurat en populær

sjanger for dagens ungdom, men ved å bruke respondentenes metoder, kan den kanskje bli det.

Gjennom å legge til rette for motivasjon, både ved å la elevene kjenne på selvbestemmelse, at det er tilrettelagt for mestring og mestringsforventning etter deres kompetanse og følelse av tilhørighet, vil elevene ha alle faktorene på plass for å oppnå indre motivasjon og interesse for feltet. Det er ikke dermed sagt at dette blir resultatet, men da har man i det minste muliggjort det. For selv om ikke alle mine framtidige elever kommer til å bli folkemusikere, så vil jeg gi dem følelsen av at de *kan* bli det.

Litteraturliste

- Aksdal, B. (1993) Innsamling og institusjonalisering. I Aksdal, B. & Nyhus, S. (red.) (1993) *Fanitullen. Innføring i norsk og samisk folkemusikk*. Universitetsforlaget.
- Dale, E., L. (2009) Læreplan – i et forskningsperspektiv. I Dale, E., L. (red.) (2009) *Læreplan i et forskningsperspektiv*. Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2017) *Metode og oppgaveskriving* (6. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving* (5. utgave). Gyldendal Akademisk.
- Deci, E. (2012, 14. august) *Promoting Motivation, Health, and Excellence: Ed Deci at TEDxFlourCity* [Video]. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=VGrcets0E6I&ab_channel=TEDxTalks
- Drugli, M., B. (2012) *Relasjonen lærer og elev – avgjørende for elevens læring og trivsel*. Cappelen Damm AS
- Duedahl, P. & Jacobsen, M., H. (2010) *Introduksjon til dokumentanalyse. Metodeserie for social- og sundhetsvidenskabene, bind 2*. Syddansk Universitetsforlag.
- Gilje, N. & Grimen, H. (1993) *Samfunnsvitenskapens forutsetninger. Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Universitetsforlaget.
- Graff, O. (1993) 8. Den samiske musikktradisjonen. I Aksdal, B. & Nyhus, S. (red.) (1993) *Fanitullen. Innføring i norsk og samisk folkemusikk* (s. 384-432). Universitetsforlaget.
- Hanken, I., M. & Johansen, G. (2013) *Musikkundervisningens didaktikk*. Cappelen Damm Akademisk.
- Høgheim, S. (2020) *Masteroppgaven i GLU*. Fagbokforlaget.
- Imsen, G. (2014) *Elevens verden. Innføring i pedagogisk psykologi* (5. utgave). Universitetsforlaget.
- Jenssen, R., H. & Kolaas, S., S. (2014) SYNG MED MEG! – om sangglede i barnehaugen. I Johansen, K., L. (red.) (2014) *Slik vi ser det. Om musikk og musikkundervisning sett med elleve par høgskoleøyne*. Musikkseksjonen ved Høgskolen i Nord-Trøndelag i samarbeid med Forlaget Helse-Frelse.
- Johannessen, A., Tufte, P., A. & Christoffersen, L. (2016) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utgave). Abstrakt Forlag.
- Karseth B. & Sivesind, K. (2009) Læreplanstudier – perspektiver og posisjoner. I Dale, E., L. (red.) (2009) *Læreplan i et forskningsperspektiv*. Universitetsforlaget
- Knudsen, R. (2010) Kapittel 8. Norsk folkemusikk – tradisjoner og terskler. I Sætre, J., H. & Salvesen, G. (red.) (2010) *Allmenn musikkundervisning – perspektiver på praksis* (2. 126-141). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Kunnskapsdepartementet (2020) *Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Grunnskolen*. Pedlex.
- Kunnskapsdepartementet (2016) *Meld. St. 28 (2015-2016): Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Regjeringen.no: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Hentet 5/5-22 fra

<https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>

Kunnskapsdepartementet (2006) *Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Grunnskolen*. PEDLEX Norsk Skoleinformasjon

Lyngsnes, K. & Rismark, M. (2014) *Didaktisk arbeid* (3. utgave). Gyldendal Akademisk

Nilssen, V. (2012) *Analyse i kvalitative studier. Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.

Norsk Folkehøgskolelag (2012) *Norsk sangbok*. Cappelen Damm AS.

Norsk Telegrambyrå, NTB (2021) *Tiktok-trend med sjømannssanger gjør at norsk kor tar av viralt i verden*. Hentet 18/3-21 fra <https://trd.by/Kultur/2021/01/22/Tiktok-trend-med-sj%C3%B8mannssanger-gj%C3%B8r-at-norsk-kor-tar-av-viralt-i-verden-23367059.ece>

NOU 2014:7 (2014) *Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag*. Regjeringen.no: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon Informasjonsforvaltning. Hentet 5/5-22 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e22a715fa374474581a8c58288edc161/no/pdfs/nou201420140007000dddpdfs.pdf>

Nyeng, F. (2012) *Nøkkelbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. Fagbokforlaget.

Ofsdal, S. (2001) *Norsk folkemusikk og folkedans. En veiledning for lærere*. Aschehaug Forlag.

Postholm, M., B. & Jacobsen, D., I. (2016) *Læreren med forskerblikk. Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Cappelen Damm.

Skaalvik, E., M. & Skaalvik, S. (2015) *Motivasjon for læring. Teori og praksis*. Universitetsforlaget.

Skaalvik, E., M. & Skaalvik, S. (2013) *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring* (2. utgave). Universitetsforlaget

Strandkleiv, O., I. (2006) *Motivasjon i praksis. Håndbok for lærere*. Elevsiden DA.

Tjora, A. (2020) *Sosialkonstruktivisme*. Skrevet for Store Norske Leksikon (SNL). Hentet 9/1-22 fra <https://snl.no/sosialkonstruktivisme>

Tjora, A. (2018) *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk.

Tjora, A. (2012) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utgave). Gyldendal Akademisk

Utdanningsdirektoratet (2019) *Hva er nytt i læreplanverket?* Udir.no. Hentet 5/5-22 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stotte/hva-er-nytt-i-lareplanverket/>

Waade, R., A. (2016) *Tegnspråk i musikken: Soundpainting som improvisatorisk-kompositorisk verktøy*. Doctoral theses at NTNU: 2016: 265. Hentet fra <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2431001>

Vedlegg

Vedlegg 1: Utdrag av videotranskripsjon

Denne transkripsjonen er, som nevnt tidligere, kun et utdrag, da det originale dokumentet er rundt 50 sider. Jeg velger å legge ved et utdrag slik at leseren kan se hvordan jeg har transkribert.

Tidskode	Hva gjør/viser lærer/ensembleleder?	Hva ser vi ellers? (video)	Hva hører vi (auditivt)?	Vurdering av respons fra elevene
0:00-0:56	Verken jeg eller musikk læreren er i bildet	Elevene kommer inn i rommet, begynner å sette seg ned	Elever småprater. Filmen går, men timen har ikke begynt enda.	
0:57	Verken jeg eller musikk læreren er i bildet	Elevene sitter radvis på trapper/tribunebenker. Benkene er i en L-form i rommets hjørne. De sitter på tre rader, spredt gutter og jenter.	Elever småprater. Musikk lærer sier: "Bare et kort opprop så vi får registrert hvem som er her."	
1:18			Musikk lærer gjør opprop, elevene svarer til sitt eget navn	
1:45	Går inn i bildet, står foran klassen			
2:02	Står foran klassen, gestikulerer mens jeg snakker	Elevene lytter, de fleste har fokuserte blikk, mens noen gutter gjesper og andre gnir seg i øynene (det er tidlig på morgenen)	Jeg forteller om opplegget: "Som noen av dere sikkert vet, så studerer jeg enda. Men jeg er ferdig til våren, da, så det gleder jeg meg til. Denne våren skriver jeg en masteroppgave, hele dette året (ref. 2021-2022) og da skal jeg skrive om folkemusikk og motivasjon til dette. Og da lurer jeg på: Hva er folkemusikk? Hadde dere om dette på niende?"	Elevene virker trøtte
2:31	Beveger blikket fra høyre til venstre	Elevene ser på hverandre og noen ser ned	En elev svarer "kanskje". Elevene er stille	Elevene blir trolig sjenerte

	mellom elevene, prøver å møte blikk			
2:34		Elevene begynner å se på hverandre, de gløtter på eleven som svarte	En annen elev sier "Vi hadde en sånn oppgave om ... det var ulike ting, tror jeg."	Elevene leter etter svar blant seg
2:41	Imiterer smått å spille fiolin og smiler	Mange elever ser fram, noen jenter ser på hverandre	Jeg spør: "Er det noen som kommer på noen instrumenter [innen folkemusikk]?"	Trygghet gjennom gestikulering
2:47		Elevene ser mer og mer på hverandre	En jente prøver: "Fele?" En annen sier "fiolin" samtidig	
2:48	Peker til de som svarer, gestikulerer	Jentene smiler til hverandre	Mari gjentar: "Fele, ja! Bra!"	
2:51		Elevene ser på hverandre og noen smiler til hverandre	Elevene begynner å småprate og le seg imellom	Antar at dette kommer fra usikkerhet om emnet
2:53	Ser meg om i rommet, folder hender og strekker de ut igjen	Elevene ser fram	Jeg sier "Vi har også noen sjangere, halling for eksempel. Har dere hørt om det?"	
2:58		Elevene ser ned	Ingen respons fra elevene, noe stillhet, andre hvisker litt	
2:59	Gestikulerer, prøver å se på alle elevene	Elevene løfter blikket igjen	"Folkemusikk er gjerne musikk som har blitt videreført fra flere tradisjoner. Det kan være med instrumenter og med sang," sier jeg	
3:06		Elevene ser litt på hverandre	Stillhet fra elevene	Kjeder de seg eller er det bare tidlig? Eller vet de ikke?
3:08	Gestikulerer med hendene om at elevene skal reise seg	Elevene ser fram	"Nå skal vi opp og stå litt, så bare ... opp og stå," sier jeg entusiastisk	Gjør dette for å få opp energinivået
3:14		Elevene reiser seg med en gang. Noen hjelper hverandre opp, andre strekker seg. Flere reiser seg sakte	Elevene begynner med en gang å snakke med hverandre, ganske høyt. Flere lager gjespe-lyder eller reise-seg-lyd (anstrengelse)	Virker som om energinivået løsner med en gang de reiser seg, da de snakker høyt og

				<p>mye med hverandre.</p> <p>Jeg slo ikke ned på snakkingen da jeg ikke ville slå ned på aktivitet</p>
3:17	Begynner å strekke armene opp i taket, holder hendene sammen	Elevene følger ikke mye med i starten, noen har ikke reist seg enda	"Det jeg pleier å gjøre, hvis jeg er litt trøtt, er å strekke armene opp." Måtte sis noe høyt for at de skulle høre, de snakker med hverandre enda	
3:20		Elevene er med på å strekke seg. Flere gjesper samtidig	Elevene snakker med hverandre, fortsatt høyt. Vi hører også sukk, gjesping og klynk fra strekkingen	
3:26	Fortsetter å strekke, men opp på tå også	Elevene er med, mange gjesper enda.	"Og så opp på tå!" Elevene snakker høyt med hverandre fortsatt	
3:30	Smiler til eleven jeg tiltaler	Alle er med og ser framover	"Fortsett ... Navn, du også." (ref. at han snakket mye med sidemannen og ikke hadde begynt enda).	
3:32	Strekker armene høyere opp, tydelig anstrengt, og slipper strekken og armene så armene henger foran og slapper av i ryggen lent fremover	Elevene gjør det samme	"Strekk skikkelig høyt, og så slipp." Elevene er stille mens jeg snakker, men begynner å le når vi slipper.	Elevene blir litt stille etter at jeg har tiltalt en enkeltelev.
3:38	Henger, ser ikke fremover. Ruller deretter ryggen oppover for å demonstrere	Resten av elevene henger, begynner å rulle ryggen opp mens de ser på meg	"Det var digg," sier en elev og reiser seg opp fra stillingen før de andre. Noen ler med eleven	Etter eleven sa dette begynte pratingen igjen
3:41	Gjentar prosessen med å strekke og slippe	Elevene gjør det samme	"Og så skal vi opp igjen," sier jeg høyt. Elevene småprater høyt imens	

3:51	Slipper ned armene og slapper av i ryggen lent fremover	Slipper, gjør det samme. Vender likevel nakken og hodet opp så de ser litt på meg, følger med	"Og slipp!"	Virker som elevene følger med at de gjør det samme som meg
3:53	Ruller ryggen rolig opp	Gjør det samme	"Og så rolig opp, så ingen blir svimle." Elevene prater enda, noen ler hyggelig til meg av det jeg sa	
4:01	Tar høyrehånda mi og legger den over på bakre venstre skulder, begynner å massere		"Og så begynner vi å massere skuldrene." Mye prating enda	
4:03	Viser elevene	Gjør det samme	"Vi begynner med skuldra her." Elevene slutter brått å snakke	Fordi det er godt? Krever fokus?
4:03	Masserer skuldrene og viser		Elevene er helt stille	
4:08	Smiler til eleven som kommenterer, bytter skulder intuitivt uten å si noe	Elevene følger meg uten å si noe de også	Elevene er fortsatt stille, en elev sier "Hvorfor gjør vi ikke dette hver dag? Skikkelig godt." Småsnakk mellom elever, noen ler litt til elevens kommentar	
4:25	Viser og masserer nakke, tar begge hendene og plasserer de i nakken, snur meg med ryggen mot dem så de skal se	Elevene følger meg, de smiler og ser på hverandre mens vi holder på	"Og så tar vi nakken," sier jeg. Det er helt stille enda	
4:25	Fortsetter	Fortsetter	Stillhet	
4:30	Fortsetter	Fortsetter	"Ned nakken og rører oppover," forklarer jeg	
4:31	Fortsetter	Fortsetter	Stillhet. Noen elever sier "au", noen ler litt stille	
4:34	Smiler til elevene og fortsetter å vise	Elevene ser mot eleven som vitser og smiler	En elev sier "Jeg er stiv" som en vits. Klassen ler	
4:39			Elevene småsnakker seg imellom	

4:43	Viser elevene, klemmer på underarmene og overarmene		"Godt?" spør jeg. "Og så kan vi begynne å klemme litt på hendene deres"	
4:56	Bytter hånd, smiler og nikker bekreftende	Ser på hverandre, men gjør det samme	"Og så andre hånden." Noen elever ler litt	
5:04	Viser elevene, strekker armene ned og klemmer bakleggene, ser opp, følger litt med	Ser på hverandre, henger ned for å massere leggene, gløtter over på hverandre mens de lener seg ned	"Og så tar vi leggene" Elevene begynner tvert å snakke høyt med hverandre – stor endring	Stor volumendring her
5:09	Lener overkroppen lenger opp og klemmer bak og foran på lårene, smiler	Noen elever tuller og gjør seg til med fysisk kroppsspråk, elevene ser veldig på hverandre	"Og så tar vi lårene." Fortsatt mye lyd fra elevene	
5:14	Klapper rytmisk på lårene for å vise elevene med begge hender på hvert sitt lår	Elevene smiler og ser på hverandre	"Og så begynner vi å slå på lårene", dette lager litt lyd. Elevene snakker ikke like mye sammen, noen ler litt	
5:17	Klapper videre på kroppen, på magen, på brystet		"Videre oppover," forklarer jeg kort	
5:30	Slår på brystet	Elevene smiler og ser på hverandre	"Og så lager vi lyyyyyyd," sier jeg over klappingen og begynner å holde en lang tone, elevene også	
5:34	Slutter å klappe, strekker meg litt, ruller på skuldrene	Elevene ler litt	Jeg slutter å lage lyd. Elevene slutter også, småsnakker, men volumet er lavt	
5:40	Retter meg opp i kroppen, ruller på skuldrene, rett holdning foran elevene	Elevene er litt urolige	"Nå skal vi puste litt." Noen elever snakker over meg	Virker som om de får med seg beskjeden

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide: Intervju av faglærer i musikk i 10. klasse i ungdomsskolen

1. Hvor lenge har du jobbet som musikk lærer i ungdomsskolen?
2. Hva består musikktime dine hovedsakelig av?
3. Hva er ditt inntrykk av hva elevene er mest motiverte til å jobbe med i faget?
4. Hvor mye har elevene arbeidet med kor?
5. Hvor mye har elevene arbeidet med folkemusikk?
6. Hvor mye har elevene arbeidet med tistemthet/flerstemthet?
7. Vet du hvilke stemmer elevene har i kor?
8. I fagfornyelsen LK20 finner vi flere punkt om at musikkfaget skal hjelpe til med å skape kultur. Under Kompetansemål fra 2., 4., og 7. trinn finner vi mål som nevner *musikkultur, kulturarv* og *musikk fra samtiden og historien*. Etter 10. trinn står det bare at elevene skal "(...) utøve et variert repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans." I tillegg står det under *Grunnleggende ferdigheter* at elevene skal "(...) kunne bruke stemmen variert i sang og andre vokale uttrykk (...)."

Hva innebærer "variert repertoar" for deg som musikk lærer?

Synes du dette innebærer folkemusikk og tistemthet?

Årstrinn	Kompetansemål
Etter 2. trinn	"... utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven"

Etter 4. trinn	"... utøve og utforske et repertoar av sanger og danser fra ulike musikkulturer, inkludert samisk musikkultur"
Etter 7. trinn	"... utøve et repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans fra samtiden og historien"
Etter 10. trinn	"... utøve et variert repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans"

9. Hvilke personlige erfaringer har dere lærere med ...

- Folkemusikk?
- Tostemthet?
- Kor?
- Arbeid med punktene ovenfor på andre skoler?

10. I LK20 står det at "Faget skal legge til rette for musikkglede og mestringsfølelse."

Hvilke tilnærminger/metoder bruker dere for å motivere elevene i musikk, spesielt hvis dere arbeider med tema/metode de er lite motiverte for?

Vedlegg 3: Transkripsjon av intervju

Intervju av ungdomsskolelærer (I for Informant) og student (S for Student).

Transkribering av intervju 20/10-21

S: Hvor lenge har du jobbet som musikk lærer i ungdomsskolen?

I: Jeg har jobbet i ungdomsskolen i 18 år.

S: Har du jobbet på ulike skoler, da, eller bare her?

I: To ...

S: To?

I: Ja. Pluss kulturskole.

S: Men begge var ungdomsskoler?

I: Begge var ungdomsskoler, ja.

S: Underviste du bare i musikk, da?

I: Nei, nei, nei. Det er bare en del av ... norsk og samfunnsfag og spes.ped.

S: Og du har lærerutdanning?

I: Ja. Jeg er allmennlærer.

S: Med musikk som fag?

I: Ja.

S: Okei. Hva gjør dere mest i musikktime, da?

I: Nei, vi gjør mye samspill. Vi har samspill. Og det har vi ... Det har jo skjedd som utvikling for ... Ja, for 10 år siden så hadde vi mer teori, og det har vi sluttet med, nesten.

S: Mm.

I: Eller, ikke slutta med det, men vi får lurt det inn underveis. Så faget er mye mer praktisk, og det gir vel også læreplanene uttrykk for at det skal prøve å være. Og det synes jeg vi har fått til ganske bra.

S: Mm.

I: Og vi har også mye gruppeoppgaver og diverse, men det er samspill, ja.

S: Så, det er mye bandundervisning? Eller annen type samspill?

I: Nei, det er mye band, ja. Det er mye band.

S: Ja ...

I: På 8. trinn har vi bare piano- og gitaropplæring, og så litt GarageBand på iPad. Det bruker vi alle ... Det dekker den komponeringsbiten og det digitale ... Så det tar vi igjen både på niende og tiende. Så jeg har hatt litt hovedansvar for å implementere dette med iPad-bruken. Men det er litt for at jeg har brukt det før, også, sånn å bruke iPad i stedet for PC [kremt] og bruker det òg mye i musikkundervisning. Og GarageBand er veldig enkelt å bruke; det er det som er bra med det.

S: Så bra.

I: Ja, og der ser vi en progresjon utover når vi gjør vanskeligere og vanskeligere ting på iPaden.

S: Hva tror du elevene synes er mest motiverende å jobbe med [i musikktime]?

I: Samspill.

S: Noen spesiell type ... jeg tenker, sjanger eller oppgave ...?

I: De får ikke velge så mye sjanger lenger, det har vi også slutta med. Før fikk de være med å bestemme mye mer ... altså, hvilken låt, og ... vi kom med forslag og hadde avstemning. Veldig demokratisk, men da kom det ofte de fire-greps poplåtene som går i loop. Og de er forså vidt enkle å spille, men det er ikke bestandig like enkelt å høre at det er *den* låta. For [sangene] er jo ofte laga på en Mac eller en ... Så det ble ikke noe sånn suksess. Så vi har litt sånn ... I niende så kjører jeg [temaet] "Rockens utvikling", og da kjører vi musikk fra ... Ja, 50-, 60-, 70-, 80-tallet. Så det er fokus hele året, når vi har vanlig samspill også, å velge ut sanger fra de tiårene. Og i tiende så har jeg bare ... Jeg har kjørt bare [temaet] trøndersk musikk. Jeg vet noen bruker bare [temaet] norsk [musikk], da, men for å tvinge de til å høre på litt annet enn liste-pop og ...

S: Men får de velge ut ifra ei liste med sanger, da?

I: Ja, ja, ja.

S: Så de har litt valgfrihet?

I: Ja, nå hørtes det ut som ... Ja, jeg plukker ut en tre-fire sanger, som jeg vet fungerer. Jeg har et ganske stort kartotek med sanger som jeg vet går bra. Og så er det jo en fordel, for jeg kan dem jo veldig godt.

S: Har [elevene i denne klassen] jobbet noe i kor, i ungdomsskolen?

I: Nei, nei.

S: Ingenting?

I: Nei. Så der er vi dårlige. Det kan vi bli bedre på.

S: Jeg skal komme litt tilbake til det. Men ... folkemusikk? Jeg innbiller meg at dere hadde noe med folkemusikk på niende [da jeg var i praksis her]. Noe teorigreier?

I: Nja, jeg har ikke vært her så mange år. Men vi har jo hatt en runde med folkemusikk, og ... Men det er jo kanskje litt nedprioritert i forhold til ... andre ting. Og det samme med kunstmusikk, òg. Så det ... Men det har jo kanskje litt med lærerens interesse og interesseområde, og ... kunnskaper, og ...

S: Har [elevene i denne klassen] jobbet noe med tistemthet, da? Flerstemthet?

I: Ja, det legger jeg på alle samspill ... ja.

S: Så de er vant til å synge "oppå" hverandre?

I: Ja, vant ... Det er jo ikke så mange som melder seg for å synge. Men de kanskje 5-6 som gjør det, de utfordrer jeg bestandig med tistemt, på refreng, eller noe sånt. Og det er en del av vurderingen, for når vi skal vurdere sang ... Altså, synger de rytmisk rett? Synger de i riktig dur? Og sånn, for å få de helt på høy, høy måloppnåelse, så takler du også å synge tistemt, eller at jeg legger på andrestemme og du greier å holde førstestemmen. Så ... det bruker jeg jo som en del av ...

S: Men det er ikke så mange som har lyst til å synge, da?

I: Nei. Det er det ikke.

S: Vet du hvorfor?

I: Ja, det er jo flaut. Det er mye mer personlig å synge enn å trykke på et piano. Å høre stemmen din.

S: Ok, jeg går over litt til fagfornyelsen. Der er det kompetansemål fra 2., 4. og 7. trinn [viser intervjuguiden], du kan jo se hva jeg har skrevet her, da. Og der står det mål fra disse trinnene, som nevner musikkultur, kulturarv, musikk fra samtiden og historien. Men etter 10. trinn så står det *bare* et "varierte repertoar".

I: Ja ...

S: Og da lurer jeg på, hva er "varierte repertoar" for deg?

I: [ler] Nei ... Jeg har laget en slags ... kan ikke kalle det eksamen, men uti tiende, så har de en sånn oppgave der de skal spille og synge samtidig. Og da står de jo veldig fritt til å velge akkurat hva de vil selv. Så da er det ikke noen føringer på om det skal være trøndersk eller gammelrock eller noe sånt. Så det kan være hva som helst, men du skal spille og synge på et akkordinstrument. Og dette blir de presentert for allerede i åttende, så du vet at du faktisk må lære deg de fire akkordene på gitaren eller pianoet i løpet av tre år. Og det er ikke så mye forlangt heller, da, tenker jeg.

S: Under det kompetansemålet som er i tiende, som jeg jobber litt under nå, egentlig, så kan man jo si at [temaet] folkemusikk ikke "trenger" å gå under det fordi i tidligere kompetansemål er dette nevnt, f.eks. gjennom å bruke begrepet kulturarv. Tror du at dette er tilfellet i LK20, eller at de allerede skal ha hatt folkemusikk ...

I: Jeg tror det er mer at de skal ha hatt det. Jeg tror kanskje det er mer fokus på det i barneskolen enn vi har her. Det tror jeg. Og så er det jo det ... Ja, det blir jo mye opp til lærerne. Jeg ser jo veldig stor forskjell på hva jeg får for noe fra barneskolene og om de kan å spille og er vant med å synge ... det er de jo kanskje vant med, men å spille ... akkurat det varierer veldig på hvor de kommer fra.

S: Hvordan er det i den klassen ...

I: Ja, det er jo en flink klasse du var inne i nå, sånn musikalsk sett. Det vil jeg påstå. De er jo blant de beste jeg har, i musikk. Mm.

S: [flinkest] på tiende eller på hele skolen?

I: Ja, på hele skolen, egentlig.

S: Jeg lurer på, litt erfaringsmessig. Hva er dine erfaringer med folkemusikk, generelt?

I: Sånn personlig?

S: Ja, både utøvende, som musiker, lærermessig ...

I: [kort pause] Hmm ... Nei, jeg har jo ikke brukt det nok, antakelig, oppgjennom tidene. Det er jo ikke noe å gjemme, det, da. Men jeg spiller jo selv trekkspill og spiller mye gammel- ... Ja. Så, så personlig har jeg jo et greit forhold til det ...

S: Men ikke så mye i skolen?

I: Nei, ikke så mye i skolen.

S: Og toastemthet har du jo nevnt, det har du jo ...

I: Ja, det bruker jeg jo ... Jeg har drevet sånn trubadur i veldig mange år og der synger jeg jo bestandig toastemt.

S: Åja! Hva heter dere?

I: Nei, det ... [ler] Vi var ikke så nøye [ler].

S: [ler]

I: [ler] Jeg har spilt mye for penger, vet du, men jeg skal slutte med det [ler], for da må du spille mange sanger du ikke liker. Nei, men ... så toastemthet har bestandig vært viktig og ... to og tre, òg. Jeg har spilt i band siden jeg var 15, sikkert, så det har bestandig vært flerstemt sånn. Det er jo veldig viktig, og så er det jo greit å ... for å differensiere, da, kan du si, vokal ... ja, oppgaver, for de som har valgt det, da. Eller ofte så er det jo litt under tvang [kremt] ...

S: Ja, det blir fort det ...?

I: Ja, for hvis ... de bruker ... de velger instrument fra toppen, eller fra bunnen, da, fra klasselista. Sånn at det blir litt spredning. Og hvis ingen har valgt vokal til slutt, da, så blir det jo ofte at de fem siste må synge.

S: Ja ... Men blir det ofte de samme hver gang, da, at det ...

I: Nei, jeg snur jo på lista, så ... Jeg kan jo også begynne midt på [klasselista] og gå opp eller midt på og gå ned ... Neida, så det jevnes jo ut utover året, hvertfall.

S: Okei. Kor, da? Har du dirigert noe, eller?

I: Mmmm ... Nei, ikke annet enn ... Nei, jeg har sunget i kor. Men det var kanskje litt under tvang [ler] ...

S: [ler]

I: [ler] Ja, det var jo det, når jeg gikk musikk her på HiNT, så det ... Så måtte vi synge i kor.

S: Hva med ensembleledelse, da?

I: [kort pause] Nei ... altså, jeg har spilt i korps for mange år siden, og da var det jo kanskje litt mer av det. Men ikke noe ...

S: Ikke nå?

I: Nei [kort pause]. Ja, et band, det er jo et ensemble, det, så jeg har jo vært med i band i mange år, men om det var ensembleledelse, det ... det var kanskje litt mer demokratisk.

S: Okei. Videre ... I LK20, så står det, da har jeg et sitat, da: "Faget skal legge til rette for musikkglede og mestringsfølelse. Og da lurte jeg på, hvilke metoder bruker du for å motivere elevene i musikk? Kanskje spesielt hvis det er et tema de ikke er motiverte for ...

I: Jeg føler ikke at det er et fag der du trenger det, for de ... De har ikke trengt ... Altså, i mange fag kan kanskje karakterer være motivasjon, men jeg opplever ikke at det er viktig, egentlig, i faget. Jeg tror de har vært motiverte uansett. Jeg vil jo si at 90% av de elevene som kommer i musikk er motiverte for å spille, helt av seg selv. Og det er jo det fine med å være musikk lærer, for sånn er det jo ikke når jeg har norsk, eller når jeg har samfunnsfag. Jeg opplever ikke at jeg trenger så mye sånn ... det pushet, det gir seg litt av seg selv.

S: Hvilken bakgrunn tror du elevene har for denne grunnleggende motivasjonen?

I: Det kan jo være at det er et avbrudd fra det teoretiske ... Jeg tror de ...

S: At de synes det er artigere?

I: Ja, jeg tror det er det at de synes det er artig å ha musikk. Og så kan jeg jo ganske mye. Jeg kan jo lære de ganske mye på alle instrument; jeg spiller jo alle instrumenter vi har. Så det tror jeg er motiverende. At de har en lærer som kan, både dette med å spille i band og har gjort det selv, og å ... kunne spille alle instrumenter ... og synge. Og så danser jeg jo også, da. Så det er mye med dans. Men det står det ikke så fryktelig mye om lenger. Og dans tror jeg også til dels har vært motiverende, for en del, hvert fall.

S: Hvilken type dans har dere holdt på med da?

I: Nei, jeg har jo drevet aktivt med swing, da, og ... Så det ... Men det har jo vært tatt, sånn i gammeldans.

S: Så spennende. Det var egentlig det jeg hadde og lurte på. Har du noe du lurer på, eller har lyst til å tilføye?

I: Nei, det er jo faget i seg selv, da, men så er det fryktelig ... det er personavhengig. Hvem som har faget, og hvem som har hatt elevene før, før de kommer til ungdomsskolen, hvert fall.

S: Ja ...

I: For det er mange som kommer og aldri har tatt i en gitar eller trykt på et piano.

S: Jeg har jo hatt noen av de elevene i [klassen] da jeg var i praksis på [barneskole], da de gikk i 6. klasse.

I: Der har de mye bra musikk[undervisning]. Og det merker jeg jo veldig godt på de, hvor de kommer fra. Ikke for å snakke ned eller opp, noen, men ...

S: Neida!

I: Men dette er jo mer en ledelsesgreie, at man setter ufaglærte i musikk og i musikkseksjonen. Jeg har hatt samarbeid med flere, før i hvert fall, som ikke har hatt musikk[utdannelse] eller noe særlig bakgrunn. Og *da* synker jo motivasjonen. En viktig faktor er jo å ha en leder som ... *kan det*.

S: Ja. Tusen takk for at du stilte opp til dette intervjuet.

I: Bare hyggelig.

Vedlegg 4: Spørreskjema

Bildene fra dette vedlegget er hentet gjennom skjermdump inne på Nettskjema.no.

1. Hvilken utdanning har du i musikk? *

- 30 stp eller mindre
- 60 stp (årsstudium)
- 180 stp (bachelor eller faglærer i musikk)
- 320 stp (master i musikk)
- Har ikke formell kompetanse i musikk, men har lærer- eller PPU-utdanning
- Har ikke formell kompetanse i musikk, lærer- eller PPU-utdanning

2. Hvilket/hvilke trinn underviser du i musikk i dag? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn

3. Hvilke trinn har du undervist i musikk tidligere? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn
- Barnetrinnet (1.-4. trinn)
- Mellomtrinn (5.-7. trinn)

4. Er du eller har du vært utøvende musiker selv?

Hvis ja, fortell litt om hva dette innebar. Gjerne skriv litt om sjanger og hvilken type utøvelse dette var (f.eks. band, kor, korps, dirigent etc.).

5. Hva består musikktime dine hovedsakelig av? *

Flere valg er mulige. Kryss av for alle som gjelder.

Band/samspill eller annet samarbeid

Vokalt arbeid/kor/flerstemmet

Musikkteori

Musikkhistorie

Individuell eller felles instrumentopplæring

Komponering (også digitalt)

Lytting/gehør

Dans/bevegelse

Annet

6. Hvor mye har du undervist i temaet norsk folkemusikk? *

Svært mye

Mye

Moderat

Lite

Svært lite

7. Fortell litt om hvorfor du har undervist lite/mye i temaet norsk folkemusikk. *

8. Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.

Fortell gjerne litt om metode, tidsramme og andre ting du mener beskriver undervisningen.

9. I hvilken grad betyr det noe for undervisningen din at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen? *

I svært stor grad

I stor grad

Moderat

I liten grad

I svært liten grad

10. Hva opplever du som største forskjellen/overgangen i forandringen fra LK06 til LK20 i musikkfaget? *

Skriv gjerne utfyllende om dette.

11. Hva har vært de største mulighetene og utfordringene ved overgangen til LK20? *

12. Fagfornyelsen (LK20) skriver at elevene skal kunne (etter 10. trinn) "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)." Hvordan forstår du begrepet "variert repertoar" i denne sammenhengen? *

13. Hva opplever du at elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktime? *

Dette gjelder både metoder, tema, sjanger og innhold.

14. Hva er ditt inntrykk av elevenes motivasjon til å arbeide med temaet norsk folkemusikk og hvilket forhold opplever du at elevene har til temaet? *

15. I hvilken grad er elevene med på å påvirke musikkundervisningen din? *

Jeg tenker her på hvor stor del av undervisningen de har selvbestemmelse over og i hvor stor grad de har til å påvirke undervisningsopplegget.

I svært stor grad

I noen grad

Moderat

I liten grad

I svært liten grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilke måter elevene har innflytelse.

16. I hvilken grad opplever du at musikkfaget er samlende for elevene? *

I svært stor grad

I stor grad

Moderat

I liten grad

I svært liten grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilken måte musikkfaget er samlende for elevene.

17. Hva opplever du som de største utfordringene for elevene i musikkfaget? *

Eksempler: Mestrer alle oppgavene du gir dem? Er timene for lette eller for vanskelige? Føler fleste partene at de kan mestre det du legger opp til?

18. Hva opplever du som lærer som mest utfordrende i musikkfaget? *

[Se nylige endringer i Nettskjema](#)

Vedlegg 5: Spørreskjema, respondent 1

Respondent 1 (Nettskjema: 19056793), brukte 14 minutter og 48 sekunder på å fylle ut skjemaet. Bildene fra dette vedlegget er hentet gjennom skjermdump inne på Nettskjema.no.

1. Hvilken utdanning har du i musikk? *

- 60 stp (årsstudium)

2. Hvilket/hvilke trinn underviser du i musikk i dag? *

Flere valg er mulige.

- 9. trinn
- 10. trinn

3. Hvilke trinn har du undervist i musikk tidligere? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn

4. Er du eller har du vært utøvende musiker selv?

Hvis ja, fortell litt om hva dette innebar. Gjerne skriv litt om sjanger og hvilken type utøvelse dette var (f.eks. band, kor, korps, dirigent etc.).

- Har spilt tenorsaxofon i korps og storband, har sunget i kor, spilt både gitar og trommer i band

5. Hva består musikktime dine hovedsakelig av? *

Flere valg er mulige. Kryss av for alle som gjelder.

- Band/samspill eller annet samarbeid
- Individuell eller felles instrumentopplæring
- Komponering (også digitalt)
- Lytting/gehør

6. Hvor mye har du undervist i temaet norsk folkemusikk? *

- Lite

7. Fortell litt om hvorfor du har undervist lite/mye i temaet norsk folkemusikk. *

- På vår skole har vi folkemusikk som tema på 8. trinn, og der har ikke jeg undervist de siste årene

8. Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.

Fortell gjerne litt om metode, tidsramme og andre ting du mener beskriver undervisningen.

- To perioder i året à 4-5 uker. Vi har hatt både om instrumenter, tradisjoner, vokal og dans. Vi bruker å ha mest mulig elevaktivitet i musikkundervisningen vår, så elevene har både sunget og danset. I tillegg har vi hatt fokus på folkemusikkinspirert dagsaktuell musikk

9. I hvilken grad betyr det noe for undervisningen din at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen? *

- Moderat

10. Hva opplever du som største forskjellen/overgangen i forandringen fra LK06 til LK20 i musikkfaget? *

Skriv gjerne utfyllende om dette.

- Den største forskjellen er at det ligger lite føringer i hva vi skal gjøre og det skal undervises i. Det er mer opp til hver enkelt lærer/skole hva som prioriteres. Det er heldigvis, slik jeg ser det, lagt stor vekt på elevaktivitet. Noe vi har prioritert lenge.

11. Hva har vært de største mulighetene og utfordringene ved overgangen til LK20? *

- Mulighetene ligger i stor lokal bestemmelse i hva vi skal jobbe med, ettersom læreplanen er diffus i forhold til dette. Utfordringen kan være at det blir veldig store forskjeller i musikkundervisningen fra skole til skole.

12. Fagfornyelsen (LK20) skriver at elevene skal kunne (etter 10. trinn) "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)." Hvordan forstår du begrepet "variert repertoar" i denne sammenheng? *

- For meg betyr et variert repertoar mange forskjellige sjangere.

13. Hva opplever du at elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktime? *

Dette gjelder både metoder, tema, sjanger og innhold.

- Jeg opplever at elevene er mest motiverte for å drive med samspill innenfor pop/rock-sjangeren

14. Hva er ditt inntrykk av elevenes motivasjon til å arbeide med temaet norsk folkemusikk og hvilket forhold opplever du at elevene har til temaet? *

- Jeg opplever at elevene har et ganske smalt forhold til temaet, på den måten at de vet alt for lite om det. Vi opplever ofte at de liker det bedre eller får mer interesse for det når vi jobber med det.

15. I hvilken grad er elevene med på å påvirke musikkundervisningen din? *

Jeg tenker her på hvor stor del av undervisningen de har selvbestemmelse over og i hvor stor grad de har til å påvirke undervisningsopplegget.

- I noen grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilke måter elevene har innflytelse.

- Vi lærerne bestemmer ofte tema, så får elevene være med på å bestemme hva vi jobber med innenfor disse temaene.

16. I hvilken grad opplever du at musikkfaget er samlende for elevene? *

- I stor grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilken måte musikkfaget er samlende for elevene.

- De aller fleste får til noe og føler de mestrer faget. De få som ikke er interessert blir ofte med, men deltar ikke så aktivt.

17. Hva opplever du som de største utfordringene for elevene i musikkfaget? *

Eksempler: Mestrer alle oppgavene du gir dem? Er timene for lette eller for vanskelige? Føler flestparten at de kan mestre det du legger opp til?

- Den største utfordringen i musikktime er at det ofte er veldig stor forskjell på hva elevene kan fra før. Noen behersker et eller flere instrument, mens mange aldri har prøvd et instrument.

18. Hva opplever du som lærer som mest utfordrende i musikkfaget? *

- Å få nok tid til alle elevene, både de som er nybegynnere og de som er flinke til noe fra før

Vedlegg 6: Spørreskjema, respondent 2

Respondent 2 (Nettskjema: 19058500) brukte 56 minutter og 30 sekunder på å fylle ut skjemaet. Bildene fra dette vedlegget er hentet gjennom skjermdump inne på Nettskjema.no.

1. Hvilken utdanning har du i musikk? *

- 180 stp (bachelor eller faglærer i musikk)

2. Hvilket/hvilke trinn underviser du i musikk i dag? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn

3. Hvilke trinn har du undervist i musikk tidligere? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn
- Barnetrinnet (1.-4. trinn)
- Mellomtrinn (5.-7. trinn)

4. Er du eller har du vært utøvende musiker selv?

Hvis ja, fortell litt om hva dette innebar. Gjerne skriv litt om sjanger og hvilken type utøvelse dette var (f.eks. band, kor, korps, dirigent etc.).

- Har spilt i korps, gått ulike orgelkurs, har spilt i band i x antall år innen de fleste sjangre (postpunk, metall, pop, rock, danseband, gammeldansorkester,...). Har i tillegg spilt i teaterorkester flere ganger. Har i tillegg til å undervise i grunnskole også undervist i gitar på kulturskole.

5. Hva består musikktime dine hovedsakelig av? *

Flere valg er mulige. Kryss av for alle som gjelder.

- Band/samspill eller annet samarbeid
- Musikkteori
- Musikkhistorie
- Individuell eller felles instrumentopplæring
- Komponering (også digitalt)
- Lytting/gehør
- Dans/bevegelse

6. Hvor mye har du undervist i temaet norsk folkemusikk? *

■ Moderat

7. Fortell litt om hvorfor du har undervist lite/mye i temaet norsk folkemusikk. *

- Jobber på ungdomsskole hvor vi har lagt inn folkemusikk og samisk musikktradisjon som eget tema på åttende trinn.

8. Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.

Fortell gjerne litt om metode, tidsramme og andre ting du mener beskriver undervisningen.

- Jeg bruker som regel å starte med musikk som elevene har et forhold til. Remixer eller moderniseringer av folkemusikkviser, shantier eller arbeidssanger, gjerne med musikkvideoer om det finnes (eksempel på dette kan være shantien "Wellerman" som er godt kjent fra Tiktok-videoer). Jeg tar også i bruk koblingen mellom hiphop dansens headspin og hallingdansens "mala snus"-trick som en kobling mellom ny og gammel musikk. Lokalt eksempel kan være å spille "Fanden og fela" med Sjuende far i huset og starte folkemusikkopplæringen med folkrock. I undervisningen ser vi på sentrale folkemusikkinstrumenter fra inn- og utland samt at vi prøver å koble temaet opp mot eventyrsjangeren i norskundervisningen. Vi ser på hvordan musikk ble brukt før og sammenligner med i dag. Vi har også sett på call-and -responsbruk i norsk folkemusikk med afroamerikansk musikk. Noe av undervisningen blir enveis fra lærer til elever da vi ikke har lærebøker, men vi legger ut lese materiale, lager oppgaver og legger ut lenker til musikk og videoer vi jobber med på elevenes slik at de kan bearbeide lærestoffet selv.

9. I hvilken grad betyr det noe for undervisningen din at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen? *

- I liten grad

10. Hva opplever du som største forskjellen/overgangen i forandringen fra LK06 til LK20 i musikkfaget? *

Skriv gjerne utfyllende om dette.

- Synes LK20 er mindre styrende. Lettere å gjøre lokale tilpasninger.

11. Hva har vært de største mulighetene og utfordringene ved overgangen til LK20? *

- Mulighetene er som nevnt i punkt 10, utfordringer kan være at man MÅ være kreativ og sørge for at man dekker alle kompetansemålene på noe vis.

12. Fagfornyelsen (LK20) skriver at elevene skal kunne (etter 10. trinn) "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)." Hvordan forstår du begrepet "variert repertoar" i denne sammenhengen? *

- For meg betyr det at de kjenner til enkelte kjennetegn ved ulike musikkjangre, f.eks 12-takters blues, call-and-response, kjenne til kanonsang, m.fl. At elevene skal kunne utøve ulike sjangre ser jeg på som en utfordring da vi i samspilltimene fokuserer på spilleglede og musikk som tilhører populærmusikkjangeren fra de siste 75 år og ikke nødvendigvis jobber med andre sjangre.

13. Hva opplever du at elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktimene? *

Dette gjelder både metoder, tema, sjanger og innhold.

- Dagens unge er svært kresne på hva de orker å engasjere seg i. De må kunne til en viss grad relatere til det vi jobber med. Å finne/skape denne relasjonen er derfor min viktigste oppgave uansett emne i faget.

14. Hva er ditt inntrykk av elevenes motivasjon til å arbeide med temaet norsk folkemusikk og hvilket forhold opplever du at elevene har til temaet? *

- De har ofte et noe negativt forhold når vi starter, men jeg opplever som regel en bedring etter at elevene ser eller forstår hvordan folkemusikken har påvirket mye av dages musikken.

15. I hvilken grad er elevene med på å påvirke musikkundervisningen din? *

Jeg tenker her på hvor stor del av undervisningen de har selvbestemmelse over og i hvor stor grad de har til å påvirke undervisningsopplegget.

- Moderat

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilke måter elevene har innflytelse.

- Elever har ofte kjenninger, familie eller annet som spiller/har spilt folkemusikkinstrument. Elevene får også lete etter musikk på topplisene hvor det benyttes instrumenter som ofte forbindes med folkemusikk eller hvor trekk fra folkemusikk benyttes.

16. I hvilken grad opplever du at musikkfaget er samlende for elevene? *

- I stor grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilken måte musikkfaget er samlende for elevene.

- På starten av 10. trinn ved vår skole gjennomfører vi hvert år et større kulturprosjekt hvor musikk er i sentrum. Vi ser gang på gang at etter denne fireukersperioden er elevene stoltere av skolen sin, de har dannet nye vennskap på tvers av klasser og kjønn, de har mestret på ulike områder og generelt ser vi at dette prosjektet gjør at 10. trinn er mer samlet når vi går i gang med den lange og faglig tunge førjulperioden

17. Hva opplever du som de største utfordringene for elevene i musikkfaget? *

Eksempler: Mestrer alle oppgavene du gir dem? Er timene for lette eller for vanskelige? Føler flesteparten at de kan mestre det du legger opp til?

- Å tørre og synge er for de aller fleste krevende. Å by på sitt personlige instrument når man ikke skal dumme seg ut på noen områder er vanskelig.

18. Hva opplever du som lærer som mest utfordrende i musikkfaget? *

- At vi ikke får flere delingstimer slik at vi kan drive mer samspill.

Vedlegg 7: Spørreskjema, respondent 3

Respondent 3 (Nettskjema: 19320233) brukte 21 minutter og 20 sekunder på å fylle ut skjemaet. Bildene fra dette vedlegget er hentet gjennom skjermdump inne på Nettskjema.no.

1. Hvilken utdanning har du i musikk? *

- 60 stp (årsstudium)

2. Hvilket/hvilke trinn underviser du i musikk i dag? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn

3. Hvilke trinn har du undervist i musikk tidligere? *

Flere valg er mulige.

- 8. trinn
- 9. trinn
- 10. trinn

4. Er du eller har du vært utøvende musiker selv?

Hvis ja, fortell litt om hva dette innebar. Gjerne skriv litt om sjanger og hvilken type utøvelse dette var (f.eks. band, kor, korps, dirigent etc.).

- Band
Trubadur
Korps i barndommen

5. Hva består musikktime dine hovedsakelig av? *

Flere valg er mulige. Kryss av for alle som gjelder.

- Band/samspill eller annet samarbeid
- Musikkteori
- Musikkhistorie
- Individuell eller felles instrumentopplæring
- Komponering (også digitalt)
- Lytting/gehør
- Dans/bevegelse

6. Hvor mye har du undervist i temaet norsk folkemusikk? *

- Moderat

7. Fortell litt om hvorfor du har undervist lite/mye i temaet norsk folkemusikk. *

- Fokus på rytmisk, melodisk og harmonisk kompetanse. Mindre fokus på lærestoff. Bruker sjangrer og repertoar som fungerer i min setting.
Tar først og fremst utgangspunkt i ungdomskulturen og bruker også egne erfaringer fra popmusikk, rock, blues og folkemusikk fra andre kulturer.

8. Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.

Fortell gjerne litt om metode, tidsramme og andre ting du mener beskriver undervisningen.

- Danser
Sangleiker
Lage seljefløyte

9. I hvilken grad betyr det noe for undervisningen din at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen? *

- I svært liten grad

10. Hva opplever du som største forskjellen/overgangen i forandringen fra LK06 til LK20 i musikkfaget? *

Skriv gjerne utfyllende om dette.

- Opplever

11. Hva har vært de største mulighetene og utfordringene ved overgangen til LK20? *

- De største mulighetene ligger etter min mening i at kjerneelementene enda tydeligere er overordnet kompetansemålene. Det gir større valgfrihet og større muligheter til fordypning
Utfordring? Det fjerde kjerneelementet kulturforståelse oppleves foreløpig som litt fremmed og på side av de andre kjerneelementene som er lettere å konkretisere og omsette i aktivitet.

12. Fagfornyelsen (LK20) skriver at elevene skal kunne (etter 10. trinn) "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)." Hvordan forstår du begrepet "variert repertoar" i denne sammenhengen? *

- Musikk fra ulike tider, kulturer og sjangre
Søker å oppnå variasjon samtidig som vi tar utgangspunkt i ungdomskulturen og unngår overflatisk behandling av repertoaret.

13. Hva opplever du at elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktimene? *

Dette gjelder både metoder, tema, sjangre og innhold.

- Samspill, samspill og samspill!

Bruk av digitale verktøy skaper også motivasjon hos noen, men får ofte negativ respons når iPaden erstatter pianoet eller trommene.

Opplever motiverte elever når vi arbeider med ulike sjangre, men det er lettest å skape glød når vi jobber i deres verden. Ellers så er det min opplevelse at det er viktig for elevenes motivasjon at jeg som lærer er engasjert og godt forberedt når jeg formidler, instruerer og veileder.

15. I hvilken grad er elevene med på å påvirke musikkundervisningen din? *

Jeg tenker her på hvor stor del av undervisningen de har selvbestemmelse over og i hvor stor grad de har til å påvirke undervisningsopplegget.

- I svært stor grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilke måter elevene har innflytelse.

- Stor valgfrihet i valg av repertoar, arbeidsformer og vurderingsformer.
Er svært opptatt av å tilpasse instrumentstemmene til den enkelte elev og at eleven selv også skal lære seg hvordan vi kan tilpasse spillemåter osv til egne ferdigheter og preferanser.

16. I hvilken grad opplever du at musikkfaget er samlende for elevene? *

- I svært stor grad

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilken måte musikkfaget er samlende for elevene.

- Lytte til andre, tilpasse seg, støtte og utfordre er helt avgjørende for at vi skal lykkes med samspill. Praktisk demokratiopplæring som de ikke får i noen andre fag etter min mening :)

17. Hva opplever du som de største utfordringene for elevene i musikkfaget? *

Eksempler: Mestrer alle oppgavene du gir dem? Er timene for lette eller for vanskelige? Føler flesteparten at de kan mestre det du legger opp til?

- Noe av det viktigste i min praksis er å tilpasse slik at alle mestrer. Når vi ikke lykkes med det er det som oftest fordi det ikke er samsvar mellom elevens motoriske ferdigheter, konsentrasjonsevne osv og repertoarvalget vårt.
Jeg tror at de aller fleste elevene opplever at de får passende utfordringer i dette faget og at de utvikler seg og lærer noe som er meningsfylt og artig gjennom de tre årene vi har dem

18. Hva opplever du som lærer som mest utfordrende i musikkfaget? *

- Store klasser
Krevende å vedlikeholde og fornye utstyret
Få timer

Vedlegg 8: Spørreskjema, respondent 1, 2 og 3

Dette vedlegget viser alle de foregående svarene til respondent 1, 2 og 3, mens det samtidig viser statistikk der det er mulig. Bildene fra dette vedlegget er hentet gjennom skjermdump inne på Nettskjema.no.

1. Hvilken utdanning har du i musikk? *

Svar	Antall	Prosent
30 stp eller mindre	0	0 %
60 stp (årsstudium)	2	66,7 %
180 stp (bachelor eller faglærer i musikk)	1	33,3 %
320 stp (master i musikk)	0	0 %
Har ikke formell kompetanse i musikk, men har lærer- eller PPU-utdanning	0	0 %
Har ikke formell kompetanse i musikk, lærer- eller PPU-utdanning	0	0 %

2. Hvilket/hvilke trinn underviser du i musikk i dag? *

Flere valg er mulige.

Svar	Antall	Prosent
8. trinn	2	66,7 %
9. trinn	3	100 %
10. trinn	2	66,7 %

3. Hvilke trinn har du undervist i musikk tidligere? *

Flere valg er mulige.

Svar	Antall	Prosent
8. trinn	3	100 %
9. trinn	3	100 %
10. trinn	3	100 %
Barnetrinnet (1.-4. trinn)	1	33,3 %
Mellomtrinn (5.-7. trinn)	1	33,3 %

4. Er du eller har du vært utøvende musiker selv?

Hvis ja, fortell litt om hva dette innebar. Gjerne skriv litt om sjangre og hvilken type utøvelse dette var (f.eks. band, kor, korps, dirigent etc.).

- Har spilt tenorsaxofon i korps og storband, har sunget i kor, spilt både gitar og trommer i band
- Har spilt i korps, gått ulike orgelkurs, har spilt i band i x antall år innen de fleste sjangre (postpunk, metall, pop, rock, danseband, gammeldansorkester,...). Har i tillegg spilt i teaterorkester flere ganger. Har i tillegg til å undervise i grunnskole også undervist i gitar på kulturskole.
- Band Trubadur Korps i barndommen

5. Hva består musikktime dine hovedsakelig av? *

Flere valg er mulige. Kryss av for alle som gjelder.

Svar	Antall	Prosent
Band/samspill eller annet samarbeid	3	100 %
Vokalt arbeid/kor/flerstemmet	0	0 %
Musikkteori	2	66,7 %
Musikkhistorie	2	66,7 %
Individuell eller felles instrumentopplæring	3	100 %
Komponering (også digitalt)	3	100 %
Lytting/gehør	3	100 %
Dans/bevegelse	2	66,7 %
Annet	0	0 %

6. Hvor mye har du undervist i temaet norsk folkemusikk? *

Svar	Antall	Prosent
Svært mye	0	0 %
Mye	0	0 %
Moderat	2	66,7 %
Lite	1	33,3 %
Svært lite	0	0 %

7. Fortell litt om hvorfor du har undervist lite/mye i temaet norsk folkemusikk. *

- På vår skole har vi folkemusikk som tema på 8. trinn, og der har ikke jeg undervist de siste årene
- Jobber på ungdomsskole hvor vi har lagt inn folkemusikk og samisk musikktradisjon som eget tema på åttende trinn.
- Fokus på rytmisk, melodisk og harmonisk kompetanse. Mindre fokus på lærestoff. Bruker sjangrer og repertoar som fungerer i min setting. Tar først og fremst utgangspunkt i ungdomskulturen og bruker også egne erfaringer fra popmusikk, rock, blues og folkemusikk fra andre kulturer.

8. Hvis du har undervist i temaet norsk folkemusikk før, vennligst fortell litt om det.

Fortell gjerne litt om metode, tidsramme og andre ting du mener beskriver undervisningen.

- To perioder i året à 4-5 uker. Vi har hatt både om instrumenter, tradisjoner, vokal og dans. Vi bruker å ha mest mulig elevaktivitet i musikkundervisningen vår, så elevene har både sunget og danset. I tillegg har vi hatt fokus på folkemusikkinspirert dagsaktuell musikk
- Jeg bruker som regel å starte med musikk som elevene har et forhold til. Remixer eller moderniseringer av folkemusikkviser, shantier eller arbeidssanger, gjerne med musikkvideoer om det finnes (eksempel på dette kan være shantien "Wellerman" som er godt kjent fra Tiktok-videoer). Jeg tar også i bruk koblingen mellom hiphop dansens headspin og hallingdansens "mala snus"-trick som en kobling mellom ny og gammel musikk. Lokalt eksempel kan være å spille "Fanden og fela" med Sjuende far i huset og starte folkemusikkopplæringen med folkrock. I undervisningen ser vi på sentrale folkemusikkinstrumenter fra inn- og utland samt at vi prøver å koble temaet opp mot eventyrsjangeren i norskundervisningen. Vi ser på hvordan musikk ble brukt før og sammenligner med i dag. Vi har også sett på call-and -responsbruk i norsk folkemusikk med afroamerikansk musikk. Noe av undervisningen blir enveis fra lærer til elever da vi ikke har lærebøker, men vi legger ut lesemateriale, lager oppgaver og legger ut lenker til musikk og videoer vi jobber med på elevenes slik at de kan bearbeide lærestoffet selv.
- Danser Sangleiker Lage seljefløyte

9. I hvilken grad betyr det noe for undervisningen din at begrepet "folkemusikk" ikke nevnes spesifikt i fagfornyelsen? *

Svar	Antall	Prosent
I svært stor grad	0	0 %
I stor grad	0	0 %
Moderat	1	33,3 %
I liten grad	1	33,3 %
I svært liten grad	1	33,3 %

10. Hva opplever du som største forskjellen/overgangen i forandringen fra LK06 til LK20 i musikkfaget? *

Skriv gjerne utfyllende om dette.

- Den største forskjellen er at det ligger lite føringer i hva vi skal gjøre og det skal undervises i. Det er mer opp til hver enkelt lærer/skole hva som prioriteres. Det er heldigvis, slik jeg ser det, lagt stor vekt på elevaktivitet. Noe vi har prioritert lenge.
- Synes LK20 er mindre styrende. Lettere å gjøre lokale tilpasninger.
- Opplever

11. Hva har vært de største mulighetene og utfordringene ved overgangen til LK20? *

- Mulighetene ligger i stor lokal bestemmelse i hva vi skal jobbe med, ettersom læreplanen er diffus i forhold til dette. Utfordringen kan være at det blir veldig store forskjeller i musikkundervisningen fra skole til skole.
- Mulighetene er som nevnt i punkt 10, utfordringer kan være at man MÅ være kreativ og sørge for at man dekker alle kompetansemålene på noe vis.
- De største mulighetene ligger etter min mening i at kjerneelementene enda tydeligere er overordnet kompetansemålene. Det gir større valgfrihet og større muligheter til fordypning Utfordring? Det fjerde kjerneelementet kulturforståelse oppleves foreløpig som litt fremmed og på side av de andre kjerneelementene som er letter å konkretisere og omsette i aktivitet.

12. Fagfornyelsen (LK20) skriver at elevene skal kunne (etter 10. trinn) "(...) utøve et variert repertoar av musikk (...)." Hvordan forstår du begrepet "variert repertoar" i denne sammenhengen? *

- For meg betyr et variert repertoar mange forskjellige sjangere.
- For meg betyr det at de kjenner til enkelte kjennetegn ved ulike musikkjangre, f.eks 12-takters blues, call-and-response, kjenne til kanonsang, m.fl. At elevene skal kunne utøve ulike sjangre ser jeg på som en utfordring da vi i samspilltimene fokuserer på spilleglede og musikk som tilhører populærmusikkjangeren fra de siste 75 år og ikke nødvendigvis jobber med andre sjangre.
- Musikk fra ulike tider, kulturer og sjangre Søker å oppnå variasjon samtidig som vi tar utgangspunkt i ungdomskulturen og unngår overflatisk behandling av repertoaret.

13. Hva opplever du at elevene er mest motiverte for å jobbe med i musikktime? *

Dette gjelder både metoder, tema, sjanger og innhold.

- Jeg opplever at elevene er mest motiverte for å drive med samspill innenfor pop/rock-sjangeren
- Dagens unge er svært kresne på hva de orker å engasjere seg i. De må kunne til en viss grad relatere til det vi jobber med. Å finne/skape denne relasjonen er derfor min viktigste oppgave uansett emne i faget.
- Samspill, samspill og samspill! Bruk av digitale verktøy skaper også motivasjon hos noen, men får ofte negativ respons når iPaden erstatter pianoet eller trommene. Opplever motiverte elever når vi arbeider med ulike sjangre, men det er lettest å skape glød når vi jobber i deres verden. Ellers så er det min opplevelse at det er viktig for elevenes motivasjon at jeg som lærer er engasjert og godt forberedt når jeg formidler, instruerer og veileder.

14. Hva er ditt inntrykk av elevenes motivasjon til å arbeide med temaet norsk folkemusikk og hvilket forhold opplever du at elevene har til temaet? *

- Jeg opplever at elevene har et ganske smalt forhold til temaet, på den måten at de vet alt for lite om det. Vi opplever ofte at de liker det bedre eller får mer interesse for det når vi jobber med det.
- De har ofte et noe negativt forhold når vi starter, men jeg opplever som regel en bedring etter at elevene ser eller forstår hvordan folkemusikken har påvirket mye av dages musikken.
- Elevenes motivasjon er som ellers avhengig av arbeidsmåter og kvalitet på oppgavene. Vi har en sammensatt elevgruppe og hos mange er nok norsk folkemusikk et noe diffust begrep.

15. I hvilken grad er elevene med på å påvirke musikkundervisningen din? *

Jeg tenker her på hvor stor del av undervisningen de har selvbestemmelse over og i hvor stor grad de har til å påvirke undervisningsopplegget.

Svar	Antall	Prosent
I svært stor grad	1	33,3 %
I noen grad	1	33,3 %
Moderat	1	33,3 %
I liten grad	0	0 %
I svært liten grad	0	0 %

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilke måter elevene har innflytelse.

- Vi lærerne bestemmer ofte tema, så får elevene være med på å bestemme hva vi jobber med innenfor disse temaene.
- Elever har ofte kjenninger, familie eller annet som spiller/har spilt folkemusikkinstrument. Elevene får også lete etter musikk på topplistene hvor det benyttes instrumenter som ofte forbindes med folkemusikk eller hvor trekk fra folkemusikk benyttes.
- Stor valgfrihet i valg av repertoar, arbeidsformer og vurderingsformer. Er svært opptatt av å tilpasse instrumentstemmene til den enkelte elev og at eleven selv også skal lære seg hvordan vi kan tilpasse spillemåter osv til egne ferdigheter og preferanser.

16. I hvilken grad opplever du at musikkfaget er samlende for elevene? *

Svar	Antall	Prosent
I svært stor grad	1	33,3 %
I stor grad	2	66,7 %
Moderat	0	0 %
I liten grad	0	0 %
I svært liten grad	0	0 %

Dersom du ønsker, kan du gjerne utdype hva du legger i svaret ditt i forrige spørsmål.

Gjerne skriv noe om på hvilken måte musikkfaget er samlende for elevene.

- De aller fleste får til noe og føler de mestrer faget. De få som ikke er interessert blir ofte med, men deltar ikke så aktivt.
- På starten av 10. trinn ved vår skole gjennomfører vi hvert år et større kulturprosjekt hvor musikk er i sentrum. Vi ser gang på gang at etter denne fireukersperioden er elevene stoltere av skolen sin, de har dannet nye vennskap på tvers av klasser og kjønn, de har mestret på ulike områder og generelt ser vi at dette prosjektet gjør at 10. trinn er mer samlet når vi går i gang med den lange og faglig tunge førjulperioden
- Lytte til andre, tilpasse seg, støtte og utfordre er helt avgjørende for at vi skal lykkes med samspill. Praktisk demokratiopplæring som de ikke får i noen andre fag etter min mening :)

17. Hva opplever du som de største utfordringene for elevene i musikkfaget? *

Eksempler: Mestrer alle oppgavene du gir dem? Er timene for lette eller for vanskelige? Føler flesteparten at de kan mestre det du legger opp til?

- Den største utfordringen i musikktime er at det ofte er veldig stor forskjell på hva elevene kan fra før. Noen behersker et eller flere instrument, mens mange aldri har prøvd et instrument.
- Å tørre og synge er for de aller fleste krevende. Å by på sitt personlige instrument når man ikke skal dumme seg ut på noen områder er vanskelig.
- Noe av det viktigste i min praksis er å tilpasse slik at alle mestrer. Når vi ikke lykkes med det er det som oftest fordi det ikke er samsvar mellom elevens motoriske ferdigheter, konsentrasjonsevne osv og repertoarvalget vårt. Jeg tror at de aller fleste elevene opplever at de får passende utfordringer i dette faget og at de utvikler seg og lærer noe som er meningsfylt og artig gjennom de tre årene vi har dem

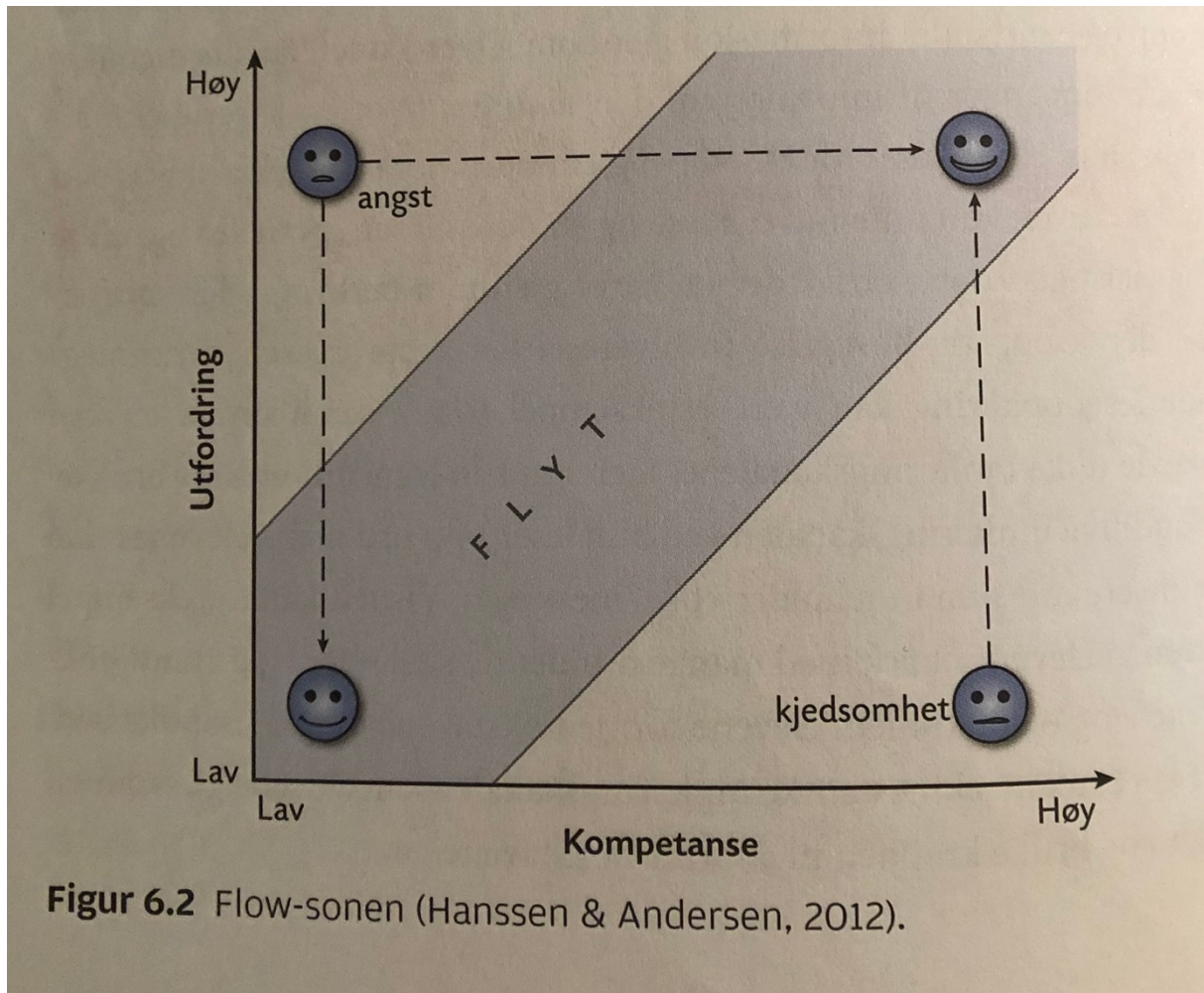
18. Hva opplever du som lærer som mest utfordrende i musikkfaget? *

- Å få nok tid til alle elevene, både de som er nybegynnere og de som er flinke til noe fra før
- At vi ikke får flere delingstimer slik at vi kan drive mer samspill.
- Store klasser Krevende å vedlikeholde og fornye utstyret Få timer

Vedlegg 9: Flow-sonen

Denne modellen er hentet fra Lyngsnes, K. & Rismark, M. (2014) *Didaktisk arbeid*.

Gyldendal Akademisk, side 148. De refererer modellen videre til Hanssen & Andersen, 2012.

Vedlegg 10: Jan Magne Førdes "Bruremarsj"

Bildet av dette arrangementet er hentet fra Norsk Folkehøgskolelag (2012) *Norsk sangbok*.

Cappelen Damm AS. Verket ligger på side 56 i boken.

Bruremarsj

F Em7 Dm7 F/C Bbmaj7 Gm7-5 Fadd9
Tra di da di dam da di dei a. Su di da di da dn da di då.
Tra di da di dam da di dei a. Su di da da di då.

Fadd9 Em7 Dm7 F/C Bbmaj7 Bbm/C
Tra di da di dam da di dei a. Su di da di da dn da di
Tra di da di dam da di dei a. Su di da di da dn da di

Fadd9 Bbmaj7 Eb9 F
då. Tra di da di da dn da di dei a. Su di
då. Tra di da di dei a. Su di

Bbmaj7 Eb9 F Bbmaj7 Eb9
da di da dn da di då. Tra di da di da dn da da di
da da di då. Tra di då da da di

Dm7 Db7 C11 F
da di då da di da di da di da dn da.
da di då da da da di da dn da.

Melodi: Jan Magne Førde
56

Vedlegg 11: Arrangement av Jan Magne Førdes "Bruremarsj"

Dette vedlegget viser materialet som ble utdelt til elevene i gjennomføring av piloten. Denne versjonen er noe forenklet i sammenligning med den originale. Dette er en skjermdump fra Sibelius 7.

Bruremarsj

A

F F/E Dm Dm/C Bb Eb F

Tra di da di dam da di dei -a, Su di da di da dn da - di då.

Tra di da di dam da di dei -a, Su di da da di då.

5

F F/E Dm Dm/C Bb Eb F

Tra di da di dam da di dei -a, Su di da di da dn da - di då. Tra di

Tra di da di dam da di dei -a, Su di da di da dn da - di då. Tra di

B

9

Bb Eb F Bb Eb F

da di da dn da, di dei -a. Su di da di da n da - di då. Tra di

da da, di dei a. Su di da da, di då. Tra di

13

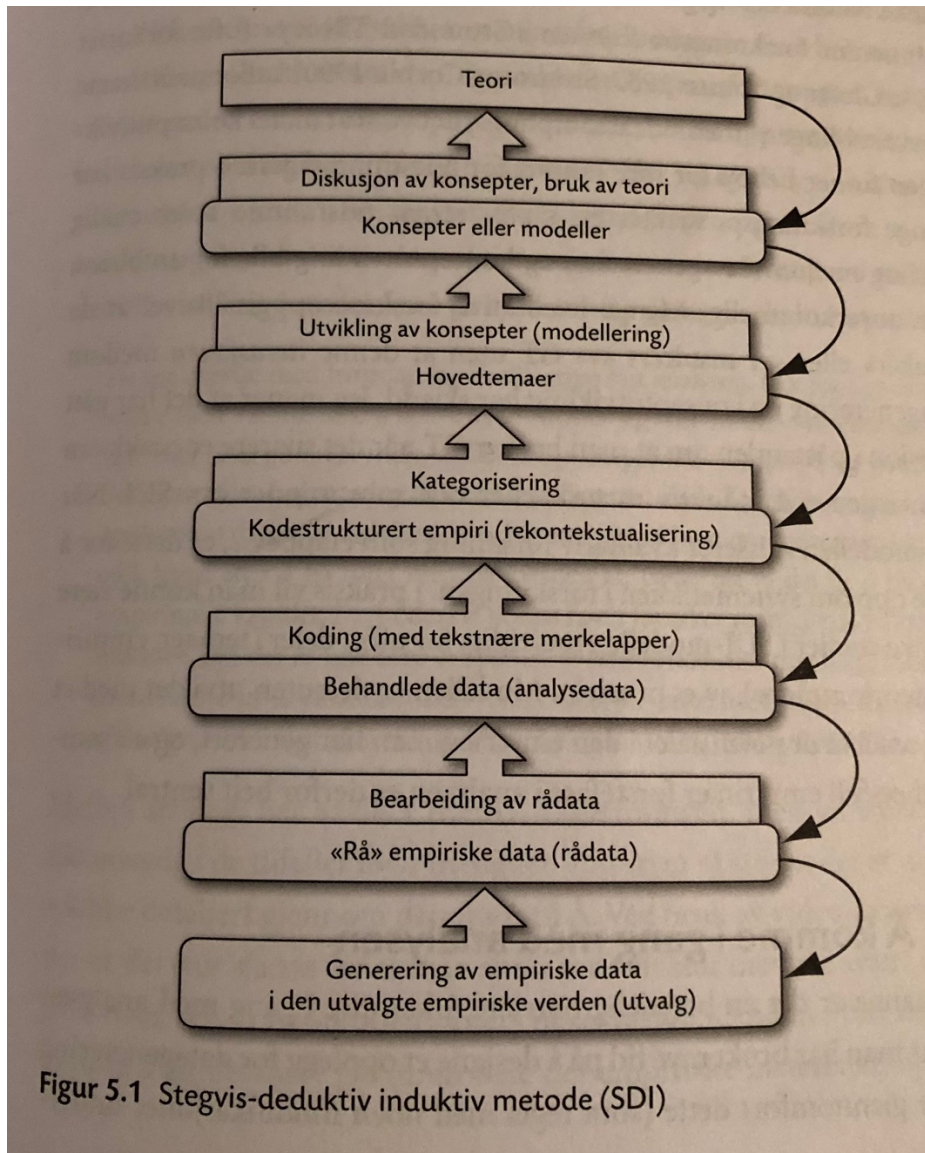
Bb Eb Dm Dbm Dm F

da di da dn da, - da di da di dn då. Tra di da, di da, di da dn, da.

da da, da di da di dn då. Da da da di da dn, da.

Vedlegg 12: Stegvis-deduktiv induktiv metode

Bildet av modellen er hentet fra Tjora, A. (2012) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utgave). Gyldendal Akademisk. Side 175.

Vedlegg 13: Reven og rotta og grisen

Dette vedlegget er tilsendt til meg av Roy A. Waade, da dette er hans arrangement på stykket. Jeg baserte min versjon på denne, men vi sang kun førstestemmen i kanon pluss tramping for å holde puls.

Reven, rotta og grisen..

♩ -ca 75 Dm Transkr.:Roy Waade

1 Det var reven og rotta og grisen, som gikk seg en tur utpå isen. Så

2 Re - ven (klapp) rot - ta (tramp) Re-ven (klapp) rot - ta (tramp)

3 Reven og rotta gikk seg en tur Reven og rotta

4 På is en , på is en , de gikk seg en tur utpå is en , På

4

1 kom der fram en gammel mann, med stav i hånd og jaga dei på land. Det var

2 Re - ven (klapp) rot - ta (tramp) Re - ven (klapp) rot - ta (tramp)

3 gikk seg en tur. Reven og rotta gikk seg en

4 is en , på is en , de gikk seg en tur utpå is en , På

Vedlegg 14: Samtykkeskjema til intervjuinformant

Samtykkeskjemaet som er vedlagt nedenfor er det originale som ble utdelt til informanten på tidspunktet intervjuet ble gjennomført. Derfor er "den gamle" problemstillingen notert ned.

Vil du delta i forskningsprosjektet

Masteroppgave i GLU 5-10, fordypning i musikk?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke elevers holdninger til folkemusikk og tostemthet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Problemstillingen jeg jobber med er "Hvordan motivere en 10. klasse til å arbeide med folkemusikk og tostemthet?" Dette er en casestudie i en mastergradsavhandling.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Mari Hansø Rogne (student) og Roy A. Waade (veileder) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju deg fordi du er faglærer i musikk i den valgte klassen jeg ønsker å undersøke.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer dette å delta på et muntlig intervju. Dette vil ta ca. 30 minutter. Spørsmålene er rettet mot dine elevers arbeid i musikkfaget og deg som faglærer i musikk.

Jeg tar lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De eneste som vil ha tilgang til opplysningene vil være meg, Mari Hansø Rogne, og min veileder Roy A. Waade.

Du vil ikke kunne bli identifisert eller gjenkjent i publikasjon. Du vil bli anonymisert; f.eks. navn, kjønn, alder og skole vil ikke bli nevnt. Opplysningene anonymiseres fortløpende. Opplysningene vil også vil bli kryptert under forsendelse og lagring.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 20. juni 2022. Personopplysningene vil deretter slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og

- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Mari Hansø Rogne
Telefon: 48222707
Epost: mhrogne@gmail.com

Veileder
Roy A. Waade
Telefon: 74022574
Epost: roy.a.waade@nord.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mari Hansø Rogne

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Masteroppgave i grunnskolelærer 5-10, fordypning musikk* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til å delta i muntlig intervju som vil bli tatt opp.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vil du delta i forskningsprosjektet *Masteroppgave i GLU 5-10, fordypning i musikk?*

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke elevers holdninger til folkemusikk og tostemthet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Problemstillingen jeg jobber med er "Hvordan motivere en 10. klasse til å arbeide med folkemusikk og tostemthet?" Dette er en casestudie i en mastergradsavhandling.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Mari Hansø Rogne (student) og Roy A. Waade (veileder) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Dette er en casestudie. Jeg ønsker å filme (altså lyd- og bildeopptak) undervisningstimer i klassen. Jeg trenger derfor ditt samtykke, både ditt barn og fra deg som foresatt.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer dette at jeg filmer flere undervisningstimer i musikk. I musikktime vil jeg filme elevene (lyd+bilde).

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De eneste som vil ha tilgang til opplysningene vil være meg, Mari Hansø Rogne, og min veileder Roy A. Waade.

Du vil ikke kunne bli identifisert eller gjenkjent i publikasjon. Du vil bli anonymisert; f.eks. navn, kjønn, alder og skole vil ikke bli nevnt. Opplysningene anonymiseres fortløpende. Opplysningene vil også vil bli kryptert under forsendelse og lagring.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 20. juni 2022. Personopplysningene vil deretter slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,

- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Mari Hansø Rogne
Telefon: 48222707
Epost: mhrogne@gmail.com

Veileder
Roy A. Waade
Telefon: 74022574
Epost: roy.a.waade@nord.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mari Hansø Rogne

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og går med på de premissene som er gitt ovenfor.

Sted, dato: _____

Elevens underskrift: _____

Foresattes underskrift: _____

Vedlegg 16: Prosjektets godkjenning fra NSD

[Meldeskjema / Masteroppgave i grunnskolelærer 5-10, fordypning i musikk /](#)

Vurdering

Vurdering
Referansenummer 796720

Prosjekttittel

Masteroppgave i grunnskolelærer 5-10, fordypning i musikk

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Grunnskole

Prosjektperiode

23.08.2021 - 20.06.2022

[Meldeskjema](#)

Dato

21.03.2022

Type

Standard

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG (la stå ved studentprosjekt).

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. Om prosjektansvarlig ikke svarer på invitasjonen innen en uke må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 20.06.2022.

LOVLIG GRUNNLAG 1 OG 2

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

LOVLIG GRUNNLAG UTVALG 3

Prosjektet vil innhente samtykke fra foresatte til behandlingen av personopplysninger om barna. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte/foresatte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være foresattes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for

formålet med prosjektet

- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Nettskjema er databehandler i prosjektet. Vi legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-forpersonopplysninger/melde-enderinger-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Markus Celiussen
Lykke til med prosjektet!